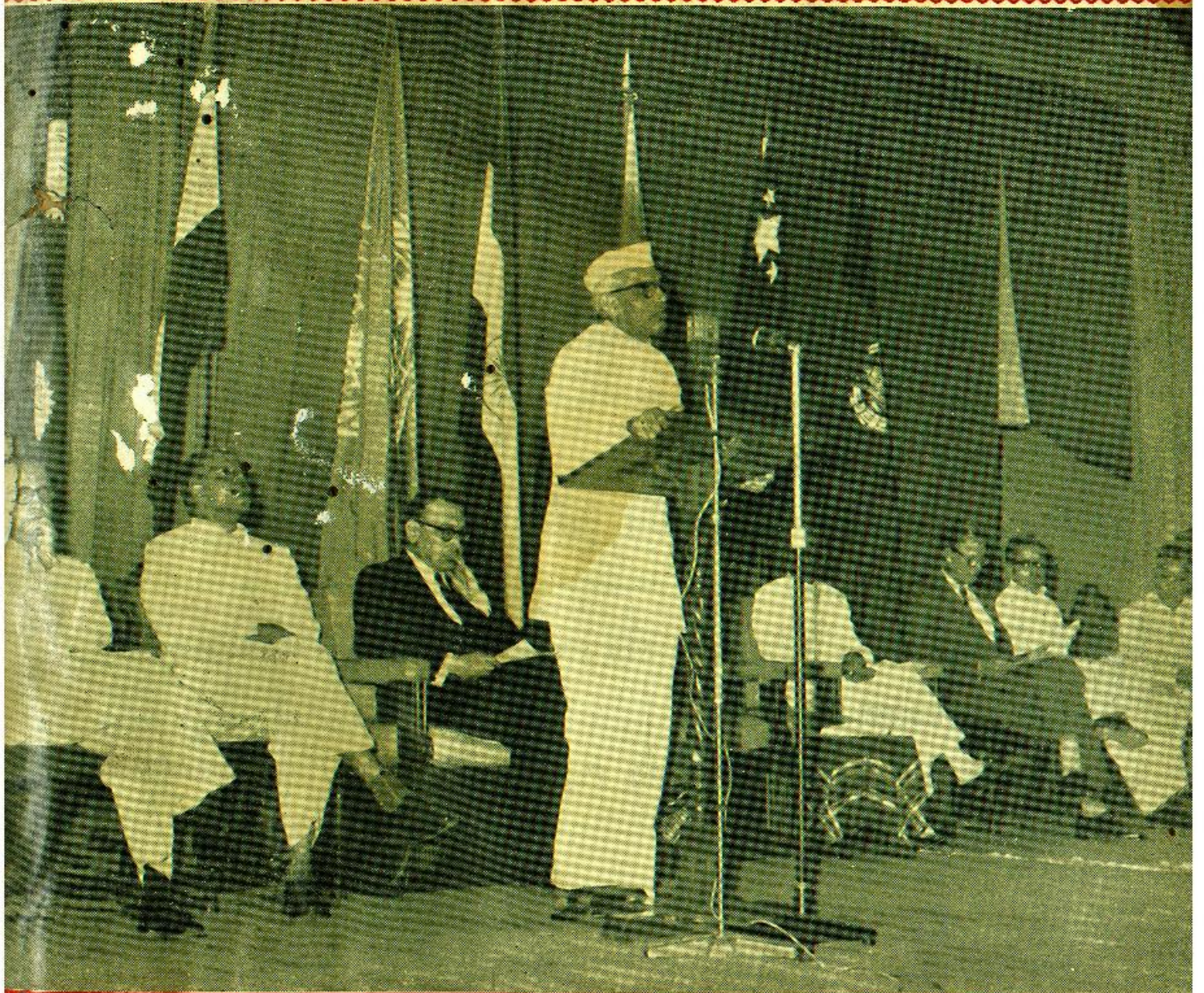




วารสาร ห้องสมุด T. L. A. BULLETIN

ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๔ ตุลาคม - พฤศจิกายน - ธันวาคม ๒๕๐๓ ๓/-



นิตยสารรายคาบ

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

รายชื่อหนังสือที่สมาคมจัดพิมพ์เพื่อจำหน่ายในงานวันเด็ก

๑. เสือตัวแรก แม่นมาส ขวลิขิต ผู้แต่ง ราคาเล่มละ ๑.๕๐ บาท (สำหรับชั้นประถม)
๒. ปีกสร้างบ้าน แม่นมาส ขวลิขิต ผู้แต่ง ราคาเล่มละ ๑.๐๐ บาท (สำหรับชั้นประถม)
๓. เกษจกร้านเจ้าบุญญา “ศิริมา” รวบรวมและเรียบเรียง ราคาเล่มละ ๐.๕๐ บาท
๔. เป็นอะไรดีหนอ แม่นมาส ขวลิขิต ผู้แต่ง ราคาเล่มละ ๐.๕๐ บาท (สำหรับชั้นประถม)
๕. ชาลขกานกล้วย “ดารา” และ บุญเจ้า องค์ประดิษฐ์ ผู้เขียน ราคาเล่มละ ๐.๕๐ บาท (สำหรับชั้นประถม)
๖. เทียวประเทศตะวันออก ฉบับแก้ไขใหม่ พระนิพนธ์ หม่อมเจ้าหญิง สิบพัน-
พารเสนอ โสณกุล ปกแข็งราคาเล่มละ ๓๐.๐๐ บาท ปกอ่อน ๘.๐๐ บาท (สำหรับชั้นมัธยมศึกษา)
๗. สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช (แพ ตาละดักขณ์) ผู้แต่ง ราคาเล่มละ ๑.๕๐ บาท (สำหรับชั้นมัธยมศึกษา)
๘. สามสามเถรน้อย เสนาะจิตร์ สุวรรณไพริศร์ ผู้แต่ง ราคาเล่มละ ๓.๐๐ บาท (สำหรับชั้น ป. ๔ และมัธยม)
๙. โสณน้อยเรือนงาม แม่นมาส ขวลิขิต ผู้แต่ง ราคาเล่มละ ๑.๕๐ บาท (สำหรับชั้นประถมและมัธยมต้น)
๑๐. ถ้าเดินเรื่อยไปย่อมถึงปลายทาง เจ้า สตะเวทิน ผู้แต่ง ราคาเล่มละ ๐.๕๐ บาท (สำหรับชั้นประถมและมัธยมต้น)
๑๑. คาไลดามะ ปราณี่ พุกภักดี ผู้แต่ง ราคาเล่มละ ๐.๕๐ บาท (สำหรับชั้นประถมและมัธยมต้น)
๑๒. ส้มทอง ปราณี่ พุกภักดี ผู้แต่ง ราคาเล่มละ ๐.๗๕ บาท (สำหรับชั้นประถมและมัธยมต้น)
๑๓. แม่ - ลูก “แม่อร่าม” และ บุญเจ้า องค์ประดิษฐ์ ผู้แต่ง ราคาเล่มละ ๐.๕๐ บาท (สำหรับชั้นประถมศึกษา)

วารสารห้องสมุด

T. L. A. BULLETIN

นิตยสารรายคาบ ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย
เพื่อ

ส่งเสริมและเผยแพร่วิชาชีพบรรณารักษศาสตร์ การศึกษา และวัฒนธรรม

ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๔ ตุลาคม - พฤศจิกายน - ธันวาคม ๒๕๐๓

บทบรรณาธิการ

ไปดูหอสมุดแห่งชาติอินเดีย	แมนมาส ขวลิขิต	๙.
หนังสือบรรณานุกรมและวิธีรวบรวมบรรณานุกรม	สุทธิลักษณ์ ชำพันวงศ์	๑๑.
หนังสือสำหรับบรรณารักษ์อ่าน	แมนมาส ขวลิขิต	๒๕.
ประวัติและการประกวดหนังสือสำหรับเด็ก		
ในสหรัฐอเมริกา (ตอนที่สอง)	อม ขรรค์เพชร	๓๓.
บรรณพิภพ		๔๓.
นิทานสำหรับเด็ก	แมนมาส ขวลิขิต และ สุภาณี เปี่ยมบุตร	๔๖.
งานสมาคมในระบอบ ๑๕๐๐		๕๑.
สำนวนบางตอนในระบอบสันติ	ส. พลาบชัย	๖๘.
ปัญหาของบรรณารักษ์	วิญจนา อินทรกำแหง	๗๓.
รายงานการประชุม เรื่อง หอสมุดการห้องสมุด		
ในภาคใต้ของเอเชีย	แมนมาส ขวลิขิต	๗๗.
ใคร? อะไร? ที่ไหน?		๑๐๕.

ภาพหน้าปก: จร. ศรีมาลี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการอินเดีย กำลังกล่าวปราศรัยในการเปิดประชุมสัมมนาเรื่องพัฒนาการห้องสมุดในภาคใต้ของเอเชีย

รายชื่อคณะกรรมการประจำปี ๒๕๐๓

ของ

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

๑. นายท
๒. อุปนายก
๓. เลขานุการ
๔. เทรย์ซึก
๕. ประธานแผนกพิเศษสัมพันธ์
๖. " " แผนกวิชาการ
๗. " " ประชาสัมพันธ์
๘. " " จัดทำวารสาร
๙. " " จัดพิมพ์
๑๐. " " หาทุน
๑๑. " " นิเทศห้องสมุด
๑๒. " " บรรณานุกรมแห่งชาติ
๑๓. " " ศูนย์รวมบัตรรายการ
๑๔. บรรณารักษ์
๑๕. ปฏิคม
๑๖. นายทะเบียน
๑๗. กรรมการ
๑๘. " "
๑๙. " "
๒๐. " "
๒๑. " "
๒๒. " "
๒๓. " "
๒๔. " "
๒๕. " "
๒๖. " "
๒๗. " "
๒๘. " "
๒๙. " "
๓๐. " "

- นายฉุน ประภาวิวัฒน์
 นายสุข วงศาสน์
 ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ จักรพันธ์
 น.ส. ถัด สมนัดศรี
 นายฉุน ประภาวิวัฒน์
 นางแมนมาส ขวัก
 น.ส. รุณวรรณ อินทรกำแหง
 นางแมนมาส ขวัก
 นายสุข วงศาสน์
 นายกระจำน วัฒนฤดี
 นายบุญรัตน์ ชูทรงเดช
 นายตรี อมตอภิต
 นายอัญจิตต์ ชูทรงเดช
 นายตรัย พลศิริ
 น.ส. นิลวรรณ อัมพะเดชะ
 น.ส. รส ราชย์อยู่
 นางอมร เจริญรัก
 น.ส. กุลทรัพย์ จันทร์โรจน์
 นางสาวเจต วิธาส
 นายเอื้อ บุนประเทศ หงสกุล
 พ.ต. ประสาร ทองภักดี
 นายเล็ก ไชยวสุ
 นายชุมพล สุขวัญสี
 นายเพนทอ อมาตย์กุล
 น.ส. เรืองโร พูนพนิช
 น.ส. ศรีทอง สราพวง
 ร.ท. อิ่นสง เสาวิบูลย์
 น.ส. สุกัลลักษณ์ อัมพวันศรี
 พายมร งามา

วารสารห้องสมุด

รายชื่อ

บรรณาธิการ, ผู้จัดการ, ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

ผู้พิมพ์

พิมพ์

ฉบับนี้

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

นายเอื้อ บุนประเทศ หงสกุล

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ถนนพญาไท ๑. ปทุมวันพระนคร

โรงพิมพ์ มงคลการพิมพ์ ๑๐๑ ถนนพญาไท บางลำภู พระนคร

๑ ปี ๕ ฉบับ ๑๐ บาท จำหน่ายปลีกฉบับละ ๓ บาท

บทบรรณาธิการ

ท่านผู้อ่านที่รัก

บัดนี้ กลุ่มเราสาระสนับออกตรงหน้า
แต่การดำรงของสังคมสายครบถ้วนบริบูรณ์
ขอเสนอแนะข้อหนึ่งของทปรรวม เกือบ
กับพัฒนาการของสังคมในภาคใต้ของเอเชีย
ขยวว่า ให้มีสมาคมของสังคมแห่งชาติต่างๆ จัด
ทางอรรถวิจิตรเพื่อเผยแพร่ความรู้ และแลกเปลี่ยน
ความคิดเห็นระหว่างบรรณาธิการ และ
ผู้สนใจในกิจการของสังคม เป็นที่น่าพอใจ
สังคมของสังคมของเรา ได้จัดทำวารสาร
แล้ว เกือบจะออกได้แล้ว เราเริ่มจัดทำ
วารสารในระยะเก็บสาระ พร้อมๆ กันกับการ
ก่อตั้งสมาคมทีเดียว นอกจากวารสารซึ่ง
ออกเป็นรายสามเดือนแล้ว เราพิมพ์วารสาร
ของสังคม ออกเดือนละครั้ง เพื่อส่งข่าว
ถึงสมาชิกให้รวดเร็วขึ้นอีกด้วย

ความธรรมดา เป็นของธรรมดาอันเป็น
หนึ่งๆ เราควรจะได้มีเวลาพักผ่อนหย่อนใจ
ในระหว่างมานานานี้ เราได้หาสิ่งใดบ้าง
เป็นมรดกของเรา หรือสิ่งใด เพื่อจะได้ตั้งใจ

ทำต่อไป หรือแก้ไขสิ่งผิดพลาดไปให้กลับ
การดำรงของสังคมเป็น มรดกแห่งการ
หลายประการ เช่นการดัดนิสัยไม่กินอาหาร
ทำให้สมาชิกเป็นห่วงใยมาก หลวงท่านได้
จดหมายถามมา บางท่านก็โทรศัพท์ถามมา
ว่า เป็นอย่างไร การดำรงตนอายุเพียงใด
หรือ ความจริงยังไปไหน เพียงแต่รอเรื่อง
ให้ครบตามแนวทางที่กำหนดไว้เท่านั้น การ
รอเรื่องไม่เสร็จแล้วจะหยุด เมื่อไปขอเรื่อง
ท่านได้ ท่านก็บอกขยวจะเขียนให้เต็ม
แต่ท่านก็ขยวมาก อาจต้องเกินสองครั้งไป
แล้ว คงต้องใจแรงใจ บางท่านบอกว่าจะ
เขียนให้ครบทุกเรื่อง กำหนดเรื่องใดอย่าง
นั้นพอ กำหนดจนพียงถึงนั้นพอ แต่จน
แล้ว เรื่องก็ยังไม่มาถึง

การดำรงตนเป็น มรดกของชาติยากแค้น
ที่จะมีมรดกอยู่ดีหรือเป็นใหม่หลายเรื่องด้วย
อีก ความจริงเราจะรู้ได้มากก็คงงานของ
สังคมของเรา ซึ่งอาจจะเทียบกันเพื่อหาบท

ก่อนแล้ว จะเห็นได้ว่า เราได้ก้าวหน้าไปมาก
ทีเดียว เมื่อคราวไปประชุมที่กรุงเทพฯ เรื่อง
พัฒนาการท้องถิ่นในภาคใต้ของเอเชียตะวันออกเฉียง
ไทย ได้แสดงถึงกิจการของสมาคมห้อง
สมุดของเรา เป็นที่ประทับใจผู้แทนชาติอื่นๆ
เป็นอย่างมาก ในรายงานประจำวัน ผู้บรรยาย
ของเราก็ได้ ๓ ได้แสดงว่า สมาคมห้อง
สมุดแห่งประเทศไทย Very active

นอกจากนั้น ผู้แทนไทยได้รับคำชมเชย
ด้วยความสำเร็จกันอื่นๆ อีกหลายคน กิจการ
ต่างๆ ที่สำเร็จต้องไปได้ก็เพราะความร่วมมือ
กันใจ และการเสียสละของคณะกรรมการ
ที่รับผิดชอบ ที่ทำงานด้วยความเต็มใจ ด้วย
จิตใจดี งามมากเกือบจะกล่าวได้ว่า เป็น
อันดีเยี่ยม เราจึงมักจะต้องทำอีกมาก เรา
มีคนน้อย แต่เราพร้อมกันได้อย่าง
ดีตลอดไป งานของเราจะเจริญก้าวหน้ามั่นคง

อีกด้านหนึ่ง ที่เราน่าจะพิจารณาอีก
คือกิจการห้องสมุดต่างๆ ไปของเรา ได้ก้าว
หน้าออกไปบ้างหรือไม่ ถ้าพิจารณาโดย

ส่วนรวม ภาพยังไม่งดงาม และยังน่าเศร้า
ใจอยู่มาก [แต่ถ้าแยกข้อที่ละส่วน บางที
เราเดิมนั้นจะสบายใจขึ้นมาบ้าง ห้องสมุด
โรงเรียน ให้ก้าวหน้าไปมากที่สุด โรงเรียน
หลายแห่งได้เข้าใจกันว่า ห้องสมุดเป็น
สิ่งจำเป็นสำหรับการศึกษาเพียงไร และ
หลายแห่งได้ตั้งใจปรับปรุงกิจการห้องสมุดให้
ดีขึ้นจริงๆ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยและวิทยา
ลัยกิตติบาง ห้องสมุดพระอารามหลวง
แต่ห้องสมุดประชาชนหรือลงไปงบประมาณ
ถูกตัดลงไปทุกๆ ปี ทั้งๆ ที่ห้องสมุด
ประชาชนนั้น คือก้าวหน้าคืบคลานของถนน

เดดเอนด์ เป็นเวลาที่เราต้องยอมหลัง
อะไรก็ตาม เราภูมิใจ อะไรที่ยังบกพร่อง
อยู่ เราจะต้องตั้งใจช่วยกันแก้ไขให้ดีขึ้น
ไปอีก

ในนามของวารสารห้องสมุด ขออา
ราชนาครพระรัตนตรัย คดมนาคใต้ทานุ
อาทิตยทานประดับความดีงาม และมาดง
เนติคุณวิเศษในนี้คือไปโดยความสามัคคีปรองดอง

บรรณาธิการ

ไปคู่มือสมุดแห่งชาติอินเดีย

แม่น้ำมาลี ชาลิต

หอสมุดแห่งชาติ ประเทศอินเดีย
นั้นตั้งอยู่ที่เมืองกัลกัตตา หาได้อยู่ที่
เมืองหลวงของประเทศ คือ กรุงเดลีไม่
ก็เพราะชนชาวอินเดีย บรรณารักษ์ ของหอ
สมุดอธิบายว่า เพราะเมืองกัลกัตตา เป็นเมือง
ใหญ่ที่สุดเมืองหนึ่งของอินเดีย และยังเป็น
ศูนย์กลาง ของการศึกษา และวัฒนธรรม อีก
ด้วย กัลกัตตามีมหาวิทยาลัย และวิทยาลัย
ใหญ่ ๆ หลายแห่ง เหตุผลอีกประการหนึ่ง
ที่หาไม่ได้บอกแก่เรา และอีกประการหนึ่ง
ก็คือ เมืองกัลกัตตานั้นปรากฏหน้าตาไม่
เป็นเมืองเอกอย่างเดลีหรือ ชลบุรี ถ้าไม่มอง
ตึกตึกตึกตึก ตึกตึกตึก และตึกตึกตึก
โตเพราะเหตุการการการ เราจะรู้สึก
เหมือนกับเดินอยู่ในอังกฤษ ตึกตึกตึกตึก
และการศึกษาชาวอังกฤษมองได้ให้ยังคง

ปรากฏให้เห็นได้ชัด หอสมุดแห่งชาติอินเดีย
ก็เป็นมรดกของชนชาวอังกฤษชาวรากฐาน
ได้ก็เมืองกัลกัตตา แต่ที่เห็นได้หมาย
ความว่ารัฐบาลอินเดียก็ไม่ได้ มีส่วนในการ
เสริมสร้างของสมุดแห่งชาติเลย ตรงกัน
ข้ามรัฐบาลอินเดียได้ลงทุนไปอีกไม่ใช่น้อย ใน
การสร้าง และขยายกิจการ ของหอสมุด แห่ง
ชาติของเขา และในปีหนึ่งได้มีโครงการ
สร้างของหอสมุดแห่งชาติขึ้นที่ นครใหญ่ ๆ ของ
อินเดียอีก ๓ แห่งด้วยกันคือ ที่กรุงเดลี เมือง
มัทราสและเมืองบอมเบย์ และเพราะที่เมือง
กัลกัตตา ขณะนั้นกำลังมีการก่อสร้างอาคาร
หลังใหม่ ซึ่งเป็นแบบการก่อสร้างอย่างสมัย
ใหม่ อาคารหลังใหม่นี้จะเสร็จและจะบรรจุ
หนังสือได้ถึงสามแสน ไม่รวมหนังสือที่
ห้องอ่านหนังสือและห้องทำงาน

ไปคูหอสมุดแห่งชาติอินเดีย

เด็กทำเดนนั่งดูหนังได้จากคำบอกเล่าของ
บรรณารักษ์หญิงว่า ผู้บังคับบัญชาบอกว่า
อย่าทำเลย บรรณารักษ์หนุ่มๆ ไม่ใคร่ใช้ตัก
บรรณารักษ์ออกหญิงว่า ผู้บังคับบัญชา ตาม
ว่า เรื่องประวัติพรรณน ถึงกับของตัวเอง
เชียวหรือ นเป็นเรื่องที่ไม่น่าเชื่อ แต่เป็น
ความจริง

เรามีเวลาเพียง ๒-๓ ชั่วโมง สำหรับ
กิจการห้องสมุดแห่งชาติ พวกเราไม่ได้เห็น
ห้องสมุดใหญ่ ๆ ทั่วมาหลายแล้ว จึงคิดว่า
เวลาเท่านั้นแหละพอ เมื่อไปแล้ว จึงคิดว่า
คิดผิด

ห้องสมุดแห่งชาติ ตั้งอยู่ที่ถนนเบลดเวอ-
เดयर ใกล้จากโบสถ์ศาสนา ซึ่งเป็นที่พักของ
เรามากอยู่ นับว่าได้อยู่ใกล้ตลาดย่านชุมชน
ชนออกไปไม่กี่ แต่อยู่ในบริเวณที่ร่มรื่น
น่าสบายเป็นที่สุด ถนนกว้างมาก ศักดิ์งาม
ใหญ่โต เพราะบริเวณนั้นเป็นที่ตั้งทำการ
ต่าง ๆ ของรัฐบาล และเป็นแถบคนอังกฤษ
อยู่กันเมื่อก่อนนี้ ความจริงเรื่องที่ตั้งอาคาร
ห้องสมุดในบ้านเมืองอย่างเรา ก็เป็นเรื่องน่า
คิดเหมือนกัน ทฤษฎีของพวกฝรั่งบอกว่า
ห้องสมุดต้องอยู่ในย่านชุมชนชน มีรถผ่าน

ไปมามากพลัด ความคิดเห็นเช่นนี้เหมาะแก่
เมืองฝรั่ง เพราะอาคารของเขาคงหมดด้วย
อากาศหนาว แสงร้อน แสงมืด จึงชวน
เขาไปในห้องสมุดไม่ได้ ในบ้านเมืองเรา ถ้า
จะเอาห้องสมุดไปไว้กลางเมืองก็ต้องปิดประตู
หน้าต่าง และติดตั้งปรับอากาศแบบศาลา
อเมริกัน มิฉะนั้นแล้วจะมีความรำคาญถึง
ห้องสมุดประชาชนดลัทัศน์ ถ้าจะเชิญใคร
มาปาฐกถาหรืออภิปราย ก็จะต้องให้ท่าน
ผู้บรรยายแต่งตัวอย่างเดียวกับฝรั่งคน
หนึ่งเลย

อาคารห้องสมุดแห่งชาติอินเดียปัจจุบัน
นี้ เดิมเป็นท่าเทียบของเรือราชการอินเดีย
ตรงอินเดียเป็นอดีต และตั้งอยู่ไกลไป
จากอินเดียแล้ว รัฐบาลอินเดียก็ได้ให้
แปลงเป็นห้องสมุด ถ้าจะนับกันในแง่ของ
อาคารห้องสมุดแล้ว ก็ไม่นับว่าเหมาะสม แต่
ต้องชมพูดถึงความดี และได้ออกมอกับ
บรรณารักษ์อย่างจริงจัง นายเกษมบอก
ว่าเขาเป็นคนวางแปลนเองทั้งหมดและได้บอก
เราอยู่ตลอดเวลา ห้องนี้เคยเป็นห้องครัว
มาก่อน ห้องนี้เป็นเดิม ห้องนี้เป็นที่เก็บ
เหล้าไวน์ ทำท่าทางเขาก็มีใจมากที่สามารถตัด

วารสารห้องสมุด

แสดงได้คงเพียงนี้ เดบก็บอกไม่ได้ว่า ถ้าหากท่านไว้วางใจได้เกิดใหม่ และมาเห็นคนที่รับรองว่าจำไม่ได้แน่ เฉพาะตัวอาคารใหญ่ทรงสูง บรรจุหนังสือได้หนึ่งล้านเล่ม ความจริงไม่ว่าจะบรรจุหนังสือได้มากถึงเพียงนั้นในอาคารมหาศาลปัญหา เรื่องหนังสือใน stack นั้นเป็นความวิตของนายเกษวนเหมือนนั้น ดูเหมือนว่าถ้าจะพักเองห้องสมุดแห่งชาติอันเดิมแล้ว ระวังจะไม่ได้กล่าวถึงนายเกษวนด้วยมิได้เลยเป็นประการ ตัวคนเงาคนก่อนโดยหนังสือใน stack เขาใช้รถขนหนังสือโดยรถล้อเลื่อนได้หนังสือ ขึ้นเหล่านวางติดกันแน่นแถวยาว ไม่เว้นช่องว่างระหว่างชั้น แต่มีช่องว่างระหว่างแถวหนึ่ง ๆ จึงได้เนื้อที่เพิ่มขึ้นมาอีกจะหยิบหนังสือที่ชนใด ก็ดึงเอาขึ้นมาออกมาเพื่อหยิบได้สะดวก เจ้าของความวิตบอกว่า เวลาที่ผู้คนที่ทำได้ดีควรจะออกมาบันทึกคะแนน ขลุ่ยไม้พางจะโดนชนกันไปเกาะหนังสือบนชั้นโน้นได้ออก เขาต้องเดินค้ำค้ำหรือของอะไรสักอย่างเพราะห้องเปลี่ยนข้างต้องต่อทุกสัปดาห์ แล้วแต่ความไหนจะมีการดึงเอาออกมาน้อยเพียงไรว่าต้องการป้องกันและรักษาหนังสือ นัก

ความวิตของนายเกษวนอีก เขาบอกว่า เครื่องดับเพลิงในห้องสมุดสองเท่านั้น ใช้เครื่องเคมีชนิดหนึ่ง ซึ่งตามขบวนการจำไม่ได้ จะมีจุดที่ไม่ทน เพราะเขาพูดเร็วเหลือประมาณเครื่องเคมี พ่นออกมาได้เป็นไอเย็นแข็ง เขาต้องพนใจให้เลี้ยงดองยงกระดกกระเปิด แต่ต้องรอจนกว่าพ่นออกมาเกาะหนังสือ นนเย็นเฉยไปเหมือนน้ำแข็งเหลวค่อย ๆ ระบายไปเอง หนังสือก็เปียกเลยมีมดคอย นับเป็นการช่วยหนังสือได้อย่างดีทีเดียว เพราะหนังสือไม่ถูกกับน้ำเป็นอย่างไร เมื่อไฟไหม้พระที่นั่งคือไม่กระทบมา เจาหน้ากตบเพลิงฉุดนำเขาไปห้องสมุดย่อยเสียจนชุ่ม บังคับไม่ให้ไฟไหม้ทำให้สมุดย่อยเสียหายไปไม่น้อย แม้จะยังดีกว่าถูกไฟไหม้ก็ตาม ไปเห็นเด็กนักเรียนนายสิบดับเอาสมุดออกตากแดด แล้วอดคิดถึงเครื่องดับไฟของนายเกษวนไม่ได้เลย ดังดี้อยู่ว่า ถ้าเกิดไฟไหม้มาก ๆ เครื่องดับไฟของเราจะช่วยให้ได้สักแค่ไหน

ทศวาอาคารหลังใหญ่ นอกจากเป็นที่พักหนังสือแล้ว มีสำหรับทำงานกว้างขวางพอใช้ แผนกจัดหมู่หนังสือและทำการรายการบัตรมีห้องห้องใหญ่ ๆ เขาแบ่งออกเป็นฝ่ายหนังสือ

ไปดูหอสมุดแห่งชาติอินเดีย

๑

เรียนเลย ไม่รู้ว่าเขาไม่รักภาษาของเขา
ภาษาของเขา เขารัก แต่เขาได้เห็นแล้วว่า
ภาษาอังกฤษเป็นประโยชน์แก่เขามากเหลือ
เกิน เขาว่า ถ้ามีความรู้แปลตำราอังกฤษเป็น
ภาษาพื้นเมืองจริงๆ ไม่ทันกันแน่ ตำราภาษา
อังกฤษภาษาเดียว คนอินเดียอ่านได้ทั้ง
ประเทศ ตำราภาษาพื้นเมืองของเขาเองนั้น
ถ้าจะทำ ต้องทำออกมาเป็นหลายสิบภาษา
จึงจะอ่านได้เข้าใจทั่วถึงกัน คนอินเดียทางรัฐ
ต่างภาษากัน พดกั้นเขาใจกันด้วยภาษาอังกฤษ
เท่านั้น เวลาที่คนอินเดียเขียนหนังสือให้ทุก
คนอ่าน เขาก็เขียนด้วยภาษาอังกฤษ ได้
ถามเขาว่า หนังสือพิมพ์ขายดีที่สุดใน
อินเดียคืออะไร เขาบอกว่า คือ Hindustan
Times ดังนั้นบรรณาธิการของเขาจึงไม่ต้อง
เป็นทุกข์ในเรื่องนี้ หนังสือภาษาอังกฤษไว้ใน
ห้องสมุด ที่เขายกขึ้นโปรดอย่าเข้าใจไปว่า
เห็นดีเห็นงามใน การที่ ต้อง พง ภาษาอื่น กัน
มากมายอย่างอินเดีย เพียงแต่จะให้เห็นในแง่
ของมูลค่าของสมุดเท่านั้น

ได้รับจ่าย หนังสือของ ห้องสมุดแห่งนี้
ได้ออก จะก่อ ความ คุ้นเคย แก่เขา มา ใช้ห้อง
อ้างอิงอยู่เล็กน้อย เพราะเคยตรงทางเขา

ห้องนั่นเอง คนมาขึ้นหนังสือออก ยืนคอย
กันเต็มไปหมด แต่เขาก็จัดคอร์ททางอยู่ไม่
น้อย หนังสือในห้องสมุดคนละคนมากเป็นหนังสือ
อ้างอิง ความจริงเขาเรียกห้องสมุดคนว่า

National Reference Library ได้โดยขาด
เขามองหนังสือทุก ๆ ไป ซึ่งได้นำไปตำ ๆ ตาม
กฎหมาย เขาก็ให้ยืมไปบ้านได้ ส่วนหนังสือ
อ้างอิงโดยฉะเพาะนั้น ต้องใช้กันในห้อง
สมุด บางเล่มต้องนำมาจาก stack และผู้ยืม
ต้องเซ็นชื่อ แม้จะใช้ในห้องสมุด เล่มไหนมี
ค่ามาก ผู้ยืมต้องวางมัดจำด้วย นายเกษม
บอกนายงั้น ยังออกค่าหมกนแอมเอาไป
เสียจนได้กิม เขาใช้เกรนไฟฟ้าสำหรับนำ
หนังสือมาจาก stack แบบเดียวกับในห้อง
สมุดใหญ่ ๆ ในสหรัฐอเมริกาแต่ไม่มีที่อดม
ตุลจำหรับตั้ง ในรอยม ลงไป ให้เจ้า พนักงาน
ประจำ stack เท่านั้น เขาใช้สิ่งใบชอยมลง
ไปกับเกรนไฟฟ้านั้นเอง คักพอใช้การได้ เขา
บอกว่า คักใหม่ทักางตั้งวางนตองคักคตม
คุดอย่างแนนอน ยากจะคัก ให้พ้งบางเหมือน
กันว้า หอสมุดแห่งชาติของเราก็กางตั้งระม
อาคารใหม่ จะมีเกรนไฟฟ้า และทอตมคุด
เหมือนกัน แต่กลัววาคัยไปแล้วจะไม่ได้จริง

วารสารห้องสมุด

อย่างหนึ่งมาสำหรับพระนคร ซึ่งเป็นแค่
โครงการในพระราชบัญญัติ เลย์ไต่เตมีปาก
พวงเขาด้วยความอดทนความเพียร

คือเรื่อง พาพวกเราเดินเข้าห้องใน
ออกห้องนี้ ไต่บันไดแคบ ๆ เข้าไปในห้อง
ด้วยห้องนี้ ไต่บันไดกว้าง ๆ ลงมา เดินเข้าใน
โหล่งฮูมโงก ขนฟักเปลือกสนหนึ่ง แล้วลง
บันได จนพวกเรามาอยู่ข้างตอมเค้นจนถึง
เมื่อยหัดงอคอยง เมื่อยนี้ ทรมานเพราะ
ผู้คนเจ้าหน้าตของเรามีมากเหลือเกิน พอถึง
เวลาถนนหน้า นรนาหงครายการกันจนระ
ทใหม่ได้ ยิงมีออก ตีเต้าน้ำก่อน และถึง
เวลาที่เราจะกลับลง อรรถเพท ต่ถานองสุดใจ
มีดะนั้นคงได้จนออกมานักเดียว

เราก็มาซาบปรนราหัว หน้าแผนก ทง
หลายทเดดบังบ้านหน้าห้องสมุดความจริงตาม
นี้ แต่เดิมเป็นลานหน้า เพราะไม่ใคร่มีคน
แต่เขาจะมาเล่นนอกตึกนั้นใหญ่เลย เขา
บอกจางวางตามนั้นไม่เจดียง เมืองกลัดตา
สนิทบอย คนมีปีกผ่องเข้ามาไม่พอกให้
ตบคานาพดัดเฝ้า เดิมจะเป่ากหนึ่งสี่หมื่น
เขารังเอาตามหลังเป็นหน้าห้องสมุดเลย พงค
ชอบกต เพราะคนต้องจำกรอดประจำทางที่

ถนนใหญ่จะต้องวิ่งเข้ามาใกล้ใกล้ข้างตึกหน้า
ห้องสมุด และคนก็เดินไม่มีรถยนต์ รถ
แท็กซี่กันมาก ๆ คนอย่างเราเราเดินด้วย
อย่างไรก็ดี ที่เดินขงนั้นสบายมาก เพราะมอง
เห็นสนามหญ้าสีเขียว ๆ ม้วนไม่ปลุกอยู่
หลายตย เพลิน ๆ ขบบริเวณที่แนวบังจากรา
การกันตบนั้นมองลงมายังเขารัง แต่หน่วย
รัฐบาลอะไร ๆ มาเข้าเขาไม่ได้ เห็นอยู่
ราวกับปอเคอร์เท่านั้น กระนั้นยังกว้างราว
กับสนามหลวง ทางริมด้านซ้ายนั้น มี
ตึกใหญ่ ๆ ตึก ๓-๔ หลัง เป็นตึกของ
เจ้าหน้าตห้องสมุด ซึ่งมั่งคั่งประมาณ ๕๐๐
คน นอกจากตึกอยู่แล้ว มีไม้เมตร มีนาขาย
อาหาร และมีโรงซ่อมหนังสือ

ส่วนหนึ่งของตึกข้างตึกพดกนั้น เขาจัด
เป็นแะระกเด็ก ความจริงแผนกเด็กนั้นออกจะ
เป็นตึกกันหน้าตึกของตึกแห่งชาติ แต่นาย
เลวอนบอกรว่า ถ้าเห็นชนกัน แต่หนังสือเด็ก
เขาก็ได้มาเปล่า ๆ จะเก็บใจด้วย ๆ ก็ไว้
ประโยชน์ นอกจากนั้นในตึกกลัดตาดีไม่
มีห้องสมุดประชาชนนอกตึก เด็ก ๆ ในเมือง
นั้นไม่พอกไปหาหนังสืออ่านได้เลย เขารังต้อง
เปิดแผนกเด็กบ้าง เพื่อเป็นการบันเทิง

ไปดูหอสมุดแห่งชาติอินเดีย

ส่วนหนึ่งของเขา เพราะเขาทำแต่งงานหนัก ๆ ตลอดเวลา แผนกเด็กเพิ่งเปิดมาได้สักปีหนึ่งเท่านั้น กระจุ้มกระจุมน้ำเช็นดู ทาสีสวย ๆ เกือบเป็นเกาเหววย ด้านกลาส ๆ เกือบใหญ่ที่เราใช้ในหีบรับแขกกัน คัดเล็ก ๆ ทาสีสวย ๆ งามดู และทำทางแข็งแรงดี นายเกษวันบอกว่าเขาออกแบบเอง งามกว่าแข็งแรงมั่นคงด้อยหรือ เขาก็นั่งลงไปให้ดู แล้วบอกว่า ดูซิตัวฉันยังกะยกขึ้นนั่งได้เลย สิ่งตกแต่งพวกเราดูดีใจกันมากคือผ้าทอ และผ้าพิมพ์อินเดีย ซึ่งบนกระดานรูปวงกลมให้ดู และวางโต๊ะบนของหนังสือ หนังสือสำหรับเด็ก เป็นภาพ พนมเมือง วัง เขา เป็น ตัว น้ มาก หนังสือสำหรับเด็กของอินเดียก็น่าพอใจสำหรับเด็กปร่าร่างกายนอก และภาพประกอบยังเทียบกับของอเมริกาไม่ได้ แต่เนื้อหาจะเป็นอย่างไรไม่ทราบ เพราะอ่านไม่ออก แต่ นายเกษวันคุยว่า นักแต่งหนังสือเคยหยอดเขียนของเขานั่น เขารับรองว่าไม่แพ้กันเขียนชาวตะวันตก ได้ชื่อหนังสือขึ้นสำหรับเด็กตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่แผนกเด็ก ห้องสมุดประชาชนกรุงเดลีมาหลายเล่ม มีอยู่ที่ห้องสมุดกระทรวง ศึกษาธิการ ท่านผู้ใดสนใจ

และอ่านได้ก็ขอเชิญ

โรงซ่อมและเย็บปกหนังสือของเขานั่นเป็นตึกยาว พอเขาพูดถึง BINDERY ใจก็นึกถึงที่ซึ่งมีเครื่องจักรหลาย ๆ อย่างสำหรับเย็บเล่มหนังสือ เครื่องตัดกระดาษ เครื่องทากาว เครื่องพิมพ์ เฉพาะ BINDERY ที่เคยเห็นตามห้องสมุดใหญ่ ในสหรัฐเดลีไปด้วยเครื่องเหล่านี้นั่น แต่ BINDERY ที่ห้องสมุดแห่งชาตินี้ ไม่ได้เข้าไปกันกว่าเป็นทีเย็บหนังสือออกแห่งหนึ่ง เพราะมองไปทางไหนก็มีแต่ชนหนังสือตั้งท่วมศีรษะ มีบันไดไต่ขึ้นไปยังชั้นสูง ๆ ด้วย ชนหนังสือเหล่านั้นตั้งเกือบจดหลังคาตึกทีเดียว ไม่มีอะไรรุงรัง ไม่มีภาวเลอะเทอะ ไม่มีเคสกระดาษ เคสผ้าหุ้มปกเกือบหมดเกลี้ยง ไม่มีเครื่องจักรใหญ่ ๆ เขามีเครื่องแล่นกาวอยู่เครื่องหนึ่ง กับเครื่องตัดกระดาษอีกเครื่องหนึ่ง เท่านั้นที่เป็นเครื่องจักร การเย็บใช้มือ คนเย็บนั่งขัดสมาธิ บางคนนั่งพับเพียบเรียบรอยยอบบน คงขนาดใหญ่ระหว่างชนหนังสือ ตั้งบนโต๊ะยก ตรงตรงมุม และหุ้มพนักกระดานลายไม้ขัดเรียบ รอย วชิเย็บเขามีสหลายแบบ แต่ไม่มีเวลาดูโดยพิจารณานานทีเดียว มีคนคนหนึ่งจะได้ดู

เย็บใหม่ ๆ มาฝากผู้รับการอบรมการซ่อม
และเขาปกหนังสือเป็นเน การทูลงหนังสือ
ให้กลมจากไซมอนธรรมดา การพิมพ์อักษร
ตัวทองบนปกหนังสือพิมพ์ด้วยมือ คนทำ
ฝีมือเท่า ทำประณีตมาก โรงซ่อมนี้ไม่มี
เสียงเครื่องจักร นายเกษวันบอกว่า เขาไม่
ชอบเครื่องจักร เพราะทำงานไม่ประณีต
อย่างคน หนังสือที่เขาจะต้องซ่อม ต้องเย็บ
ปกมากมาย หนังสือที่รอซ่อม รอเขาปก
วางอยู่บนชั้นเรียบรอย และพอจะเห็นได้ว่า
เรียบรอยอยู่ตั้งนานมาแล้ว เขาไม่ได้จัด
เป็นผักโรยหน้าไว้ต้อนรับเราเป็นแน่ วิธ
ีซ่อมและรักษาหนังสือโบราณนั้นน่าสนใจมาก
เขาแกะหนังสือออกทั้งเล่ม ดึงออกเป็นแผ่น ๆ
ใช้กระดาษแก้วหุ้มทั้งแผ่นทั้งสองหน้า แล้ว
เขาเล่มใหม่ วิธช่วยรักษาระดาษที่เหลือง
กรอบได้มากแต่คนทำต้องปราณีตและมีมือเบา
ช่างซ่อมหนังสือเป็นผู้ชายเกือบทั้งสิ้น เท่าที่
เห็นมีผู้หญิง ๒ คนเท่านั้น วิธเก็บเอกสาร
หรือจดหมายที่มดกัด เขาใช้ประดงในสมุดเล่ม
ใหญ่ ๆ เก็บรวมไว้เป็นร่อง ๆ อย่างนี้เอกสาร

หรือจดหมายก็ไม่มี โอกาสปลิว หรือหล่น
หายไปได้

งานพิเศษอีกอย่างหนึ่งของห้องสมุดแห่ง
ชาติอินเดียคือรับส่งงานให้บัณฑิตใน แผนกวิชา
บรรณารักษศาสตร์ของมหาวิทยาลัยกัลกัตตา
และฝึกเจ้าหน้าที่ห้องสมุดอื่น ๆ เขามหาเจาหนา
ที่อยู่ด้านคน ทำงานเฉพาะสอนและฝึกคน
เท่านั้น และคนงานของห้องสมุดของเขาเอง
เขามหาเจาหนาอยู่ห้องหนึ่ง ใช้เป็นห้องเรียน

ตอนเช้ากลับ นายเกษวันได้เออเพื่อข
รัถมาส่งพวกเราก่อนที่ไฮเดอราบอว่า เขาทำ
งานในห้องสมุดมาสามสิบปีแล้ว เริ่มตั้งแ
ห้องสมุดยังมีคนทำงานเพียง ๘๘ คน การ
ห้องสมุดได้ขยายกิจการออกไปถึงเท่าที่เห็น
ไม่ได้เป็นไปได้ง่าย ๆ ดอก เขาต้องต
เข้ามาไม่ใช่น้อย งานทุกอย่างต้องต่อด้วย
นน บรรณานุกรมแห่งชาติเช่นเดียวกัน เ
บอกว่าต้องใช้เวลาดังสิบปีเขียนะ วิธ
อินเดียจึงได้เห็นใจและยินยอมให้บประมาณ
ในการดำเนินงานด้านนี้

หนังสือบรรณานุกรมและวิธีรวบรวมบรรณานุกรม

สัญลักษณ์ คำพ้องคำ

บรรณานุกรมคืออะไร

“บรรณานุกรม” (Bibliography) คือรายชื่อหนังสือ บทความ
ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์ ๆ ซึ่งจัดทำขึ้นอย่างมีแบบแผน เพื่อ
ช่วยให้ทราบว่าหนังสือใดบ้างในเรื่องนั้น ๆ หรือในยกสมัย
นั้น ๆ หรือซึ่งนักเขียนคนนั้น ๆ เป็นผู้แต่ง หรือที่จัดพิมพ์ขึ้น
ในประเทศนั้น ๆ

บรรณานุกรม ที่รวบรวมขึ้นอาจเลือก
เฉพาะรายชื่อหนังสือเล่มสำคัญ ๆ ในเรื่อง
ใดเรื่องหนึ่ง หรืออาจจะจัดรวบรวมรายชื่อ
หนังสืออย่างครบบริบูรณ์ในเรื่องนั้น ๆ หรือ
อาจจะรวบรวมขึ้นพร้อมทั้งแต่งคุณค่าของ
หนังสือแต่ละเล่มในรายชื่อขึ้น โดยการจัด
ทำบรรณนิทัศน์สังเขป (Annotation) ประ-
กอบไว้ด้วย

หนังสือบรรณานุกรมมีประโยชน์มาก
สำหรับนักศึกษาทั่วไป สำหรับใช้ประกอบ

การศึกษาทุกแขนงวิชาการ นักศึกษาจะต้อง
อาศัยบรรณานุกรมเป็นบันไดคนแรก ที่จะ
นำไปสู่ความรู้อย่างกว้างขวาง ถ้าหากว่าได้
ค้นหาหนังสือ หรือบทความในวารสารที่
ปรากฏอยู่ในหนังสือบรรณานุกรมมา อ่านให้
เหมาะสมกับความประสงค์ สำหรับนักวิทยา-
ศาสตร์และนักวิจัยสาขาวิชาต่าง ๆ โดยเฉพาะ
ในต่างประเทศได้ตระหนักในคุณค่าของหนังสือ
บรรณานุกรมเพราะว่าผลงานที่ ประดับ
ความจำไว้ไปแล้วต้องอาศัยบรรณานุกรม

ประกอบการค้นคว้าทางอื่น บรรณานุกรมเป็น
เครื่องมือช่วยชักจูงการอ่านหนังสือ ช่วยการ
วิจัยเรื่องที่แต่ละบุคคลสนใจ

ในต่างประเทศหนังสือบรรณานุกรมเป็น
หนังสือที่แพร่หลาย และใช้ประโยชน์กันอย่าง
กว้างขวางในหมู่นักศึกษา และนักวิจัย หนังสือ
คือประเภทที่พิมพ์ออกสู่ตลาดมากมาย และ
เป็นประจำ ห้องสมุดแต่ละแห่งจัดหาหนังสือ
ประเภทนี้มาไว้เป็นสมบัติเพื่อให้บริการอย่าง
กว้างขวางแก่ผู้ใช้ห้องสมุด และห้องสมุดยัง
ได้ช่วยเหลือนำจัดรวบรวม บรรณานุกรม ขนาด
อื่น ๆ ให้แก่ผู้ต้องการอีกด้วย

ในประเทศไทยหนังสือบรรณานุกรมยัง
ไม่เป็นที่รู้จักกันแพร่หลาย ทงนี้อาจเป็นเพราะ
สถานศึกษามีได้ช่วย แนะนำหนังสือ ประเภท
ให้เป็นที่รู้จักในหมู่นักศึกษา หรืออาจจะเป็น
เพราะนักวิจัยเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อย่างจริงจัง
เพื่อเสนอผลงานออกมาเป็นเล่มหนังสือยังมี

น้อย จึงไม่มีใครมีผู้ใดจัดรวบรวมหนังสือ
บรรณานุกรมชนพมพำหน่าย เพราะอาจจะ
จำหน่ายได้โดยยาก อาจจะกล่าวได้ว่าผู้รู้จัก
ใช้หนังสือบรรณานุกรมอย่างแท้จริงในขณะนี้
ก็ได้นั้น นิดิต แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์

วารสารห้องสมุด

เท่านั้นเอง เนื่องจากบรรณานุกรมมีความ
สำคัญดังกล่าวแล้ว ผู้ที่จะเป็นบรรณารักษที่
ดีจึงต้องเรียนรู้ถึงหนังสือบรรณานุกรมตลอด
จนวิธีรวบรวมบรรณานุกรม เพื่อให้บริการ
แก่ผู้ใช้ห้องสมุด

บรรณานุกรมประเภทต่าง ๆ

หนังสือบรรณานุกรมอาจจะจำแนกออก
เป็นประเภทดังต่อไปนี้

บรรณานุกรมทั่วไป

บรรณานุกรมประเภทนี้ คือรายชื่อ
หนังสือที่ไม่กำหนดเวลา ภาษาหรือเชื้อชาติ
ท้องถิ่น เรื่อง และผู้แต่ง แต่รวบรวมขึ้นเพื่อ
ให้ใคร่รายชื่อหนังสือพิมพ์บรรณคดี หรือรวบรวมรายชื่อหนังสือเล่มสำคัญ ๆ ไว้ทั้งหมด
ตัวอย่าง

Bruncet, J.C. Manuel du libraire
et de L'amateur de livres. 5^e
edition. 6 vols. Paris: Didot, 186
-1865.

บรรณานุกรมแห่งชาติ และบรรณานุกรมเฉพาะท้องถิ่น

ได้แก่อารยชื่อหนังสือทุกฉบับที่พิมพ์ในประเทศใดประเทศหนึ่ง หรือในท้องถิ่นใด ท้อง

หนังสือบรรณานุกรมและวิธีรวบรวมบรรณานุกรม

๑๓

หนึ่ง หรือรายชื่อเกี่ยวกับประเทศนั้น ๆ หรือ
ท้องถิ่นนั้น ๆ หรืออาจจะรวบรวมรายชื่อหนังสือ
ทั้งที่พิมพ์ในประเทศนั้น ๆ หรือท้องถิ่นนั้น ๆ
เขาเก็บรายชื่อหนังสือที่เกี่ยวกับประเทศนั้น ๆ
เขาด้วยกันได้
ตัวอย่าง

British national bibliography, 1950
to date. Council of the British
National Bibliography, 1950 to date.

บรรณานุกรมเพื่อประโยชน์ในการค้า

คือรายชื่อหนังสือของสำนักพิมพ์ หรือ
ร้านขายหนังสือ จัดพิมพ์ขึ้นเพื่อบ่งชี้ให้
ผู้อ่านทราบว่าหนังสืออะไร ออกสู่ตลาด
หนังสือบ้าง มีประโยชน์ในด้านโฆษณาการค้า
และให้ความรู้เกี่ยวกับชื่อผู้แต่ง ปีเกิดและปี
ถึงแก่กรรม ชื่อหนังสือ สถานที่พิมพ์ ผู้
พิมพ์ ปีที่พิมพ์ และราคาจำหน่าย
ตัวอย่าง

Cumulative book index. 1898-
vol.1- New York: H.W. Wilson-

บรรณานุกรมงานของผู้แต่งคนใดคนหนึ่ง

ได้แก่รายชื่อหนังสือทั้งหมดของผู้แต่ง

คนใดคนหนึ่ง หรืออาจจะมีรายชื่อหนังสือ
เกี่ยวกับผู้แต่งคนนั้น ๆ รวมอยู่ด้วยก็ได้
ตัวอย่าง

Johnson, Merle. A bibliography of
the works of Mark Twain. New
York: Harper, 1935. 274 p.

บรรณานุกรมเฉพาะเรื่อง

คือรายชื่อหนังสือเกี่ยวกับเรื่องใด
เรื่องหนึ่ง หรือหมวดวิชาใดวิชาหนึ่งโดยเฉพาะ
ตัวอย่าง

Parke, N.G. Guide to the literature
of Mathematics and physics,
including related works on
engineering science. New York:
McGraw Hill, 1947. 205 p.

บรรณานุกรมตามวิธีแต่ง

ได้แก่รายชื่อหนังสือซึ่งวิธีแต่งมีความ
สำคัญ เช่นบทละคร นวนิยาย คำประพันธ์
ร้อยกรอง วรรณคดี เป็นต้น
ตัวอย่าง

Baker, Ernest Albert. A guide to
historical fiction. London:
Routledge, 1914. 566 p.

American Library Association.
Periodicals for small and medium-
sized libraries. Chicago, 1948.
106 p.

บรรณานุกรมกำหนดระยะเวลา

คือรายชื่อหนังสือ ซึ่งกำหนด ระยะเวลา
ช่วยคัดแยก
ตัวอย่าง

Grose, C.L. A select bibliography
of British history, 1660-1760.
Chicago: University of Chicago
Press, 1939. 507 p.

บรรณานุกรมที่เรียกชื่อเฉพาะอย่างอื่น

ชื่อเฉพาะ ของ บรรณานุกรม ประเภท
ได้แก่ Catalog, index, union list และ
directory ดังตัวอย่างต่อไปนี้

Catalogs

British Museum: Department of
Printed Books. General catalogue
of printed books 1931- vol. 1-

Indexes

Education index, 1929 to date. New

York: H.W. Wilson, 1929 to
date.

Union lists

Gregory, Winifred ed. Union list
of serials in libraries of the
United States and Canada. 2nd
ed. New York: H.W. Wilson, 1943.

Directories

Ayer and son's directory of newspa-
pers and periodicals 1880-

สำหรับหนังสือบรรณานุกรมที่พิมพ์ใน
ประเทศไทย มีหลายประเภทเช่นเดียวกัน แต่
ส่วนมากยังมีได้รวบรวมกันอย่างมีแบบแผน
เท่าที่รวบรวมได้มีดังต่อไปนี้ :-

งานพระราชนิพนธ์ ในพระบาทสมเด็จพระ
พระรามธิบดีศรีสุนทรมหาวชิราวุธ
พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ใน
สุภาษิตพระร่วงและปริทรรศน์งาน
พระราชนิพนธ์ ร. ๖. พระนคร ๑๓๑๑
กิจการพิมพ์แห่งประเทศไทย, ๒๔๘๘.
หน้า ๓๖- ๔๔.

จรัสพันธ์ จักรพันธ์, ม.ร.ว. บรรณานุกรม
มาตรฐาน สำหรับห้องสมุดวิทยาลัย

หนังสือบรรณานุกรมและวิธีรวบรวมบรรณานุกรม

๑๕

• ครุ. พระนคร: ดัมาคมห้องสมุดแห่ง
ประเทศไทย, ๒๕๐๓. ๘๒ หน้า.

ศิลปกรรม. บัญชีหนังสือซึ่งมีจำหน่าย
ที่ร้านขายหนังสือของกรมศิลปากร.

พระนคร. ๒๔๙๗. ๓๐ หน้า.

บัญชีพระนิพนธ์ของสมเด็จพระเจ้าบรม

วงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราช.

• นภาพ.

พระนคร: โรงพิมพ์พระจันทร์ ๒๔๘๘,
๘๘, ๘ หน้า.

หอพระสมุดวชิรญาณ. บัญชีเรื่องหนังสือ
ในหอสมุดวชิรญาณภาคที่ ๑ แผนก
ภาพ. พระนคร, ๒๔๕๘. ๑๐๓ หน้า.

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะรัฐประ
ศาสนศาสตร์. รายชื่อหนังสือและ
เอกสารต่าง ๆ ของกระทรวงทบวงกรม
และองค์การรัฐบาล. พระนคร, ๒๕๐๓.
๖๗ หน้า.

หอสมุดแห่งชาติ. ดารบาณคดีเรื่องเดิม ๑
หนังสือพิมพ์จากต้นฉบับของหอสมุด
แห่งชาติ พ.ศ. ๒๔๔๔ ถึง พ.ศ.
๒๔๗๐. พระนคร. ๒๔๗๐. ๒๒๘ หน้า.

College of Education, Prasarn Mitr.

A teacher's guide to free curriculum
materials for schools. compiled
by the fourth year students,
secondary education majors
school year 1950. Bangkok,
1950. 51p.

ราชบัณฑิตยสภา. รายงานหนังสือพิมพ์ชาว
ซึ่งออกเป็นระยะ ในประเทศสยาม.
พระนคร, ๒๔๗๒. ๒๐ หน้า.

Chulalongkorn University. Central

Library Bibliography of material
about Thailand in Western
languages. Bangkok, 1960 326p.

วิทยาลัยวิชาการศึกษา. คู่มือแนะแหล่ง
จัดได้เบ็ดเตล็ดสำหรับโรงเรียน รวบรวม
โดยนิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษาชั้นปีที่ ๔
ดำเนินการในรายวิชาวัดการศึกษานี้
การศึกษา ๒๕๐๒. พระนคร, ๒๕๐๓.
๑๐๓ หน้า.

Thailand. The National Library.

List of Thai Government publications covering the years B.E. 2497 (1954), B.E. 2498 (1955), B.E. 2499 (1956). Bangkok, 1957. 32p.

Thammasat University Institute of Public Administration

List of Thai Government publications. Bangkok, 1958. 43p.

United Nations. ECAFE Library.

Asian bibliography. Bangkok, Vol. 1 January-June, 1952--

นอกจากนี้ยังมีรายชื่อหนังสือของสำนักพิมพ์และร้านขายหนังสือออกหลายแห่ง

หนังสือบรรณานุกรมที่ดีจะต้องลงรายการหนังสือหรือบทความในวารสารแต่ละรายการอย่างถูกต้องตามแบบแผนที่ได้กำหนดขึ้นเป็นแบบเดียวกันตลอดเล่ม จะต้องดำเนินไปตามจุดประสงค์โดยรวมจน และแจ้งขอบเขตของหนังสือบรรณานุกรมเล่มนั้นให้ผู้ใช้ทราบในคำนำของหนังสือ และจะต้องให้ผู้ใช้ได้รับความสะดวกในการใช้ เช่นจะ

วารสารห้องสมุด

ต้องมีดัชนี (Index) ไว้ท้ายเล่มในกรณี
ที่บรรณานุกรมนั้นจัดเรียงตามหมวดวิชา
เป็นต้น

แบบแผนของบรรณานุกรม

บรรณารักษ์ที่ใดศึกษาและอบรมวิชา
บรรณารักษศาสตร์แล้วตระหนักถึงความ
สำคัญของแบบแผนของบรรณานุกรม แต่
ที่ยกย่องอาชีพมักจะมองข้ามความสำคัญ
ไปเสียและมักจะจัดทำรายชื่อตามชอบใจ ซึ่ง
ไม่ถือแบบแผนที่แท้จริงของบรรณานุกรม
อันแท้จริงนั้นแบบแผนของบรรณานุกรม
มีหลายแบบแตกต่างกัน แต่หลักใหญ่ย่อม
คล้ายกันทั้งนั้น การลงรายการหนังสือเล่ม
เดียวกัน อาจจะแตกต่างกันเล็กน้อยตามแต่
ผู้รวบรวมจะกำหนดขึ้น ดังสำคัญในการ
รวบรวมบรรณานุกรมก็คือต้องลงรายการ
หนังสือแต่ละรายชื่ออย่างชัดเจนถูกต้อง แบบ
แผนที่ใช้ต้องเป็นแบบเดียวกันตลอดทั้งเล่ม
ของบรรณานุกรม และจัดเรียงลำดับอย่างถูก
ต้อง

บรรณารักษ์ใด ๆ มากนัก จะรวบรวม
บรรณานุกรมตามแบบแผน การลงรายการ

หนังสือบรรณานุกรมและวิธีรวบรวมบรรณานุกรม

๑๓

ในบัตรรายการ เพราะแบบแผนของบรรณานุกรมกับแบบแผนของบัตรรายการคล้ายมาก

การลงรายการของบรรณานุกรม มีดัง

ต่อไปนี้

ชื่อผู้แต่ง หรือ Editor

ชื่อเรื่อง

กรุงเทพมหานคร (ครั้งที่ ๒ ขึ้นไป) จึงจะลงรายการ)

สถานที่พิมพ์

ผู้พิมพ์หรือสำนักพิมพ์

ปีที่พิมพ์

ชื่อชุดหนังสือ (Series)

ชื่อผู้แต่ง

ชื่อชาวตะวันตก ลงนามผู้แต่งก่อนชื่อ
คดีย่อยข้างหลังคนคดีย่อยจุลภาค อาจลงรายการ
ได้ ๒ แบบ เช่น

Wells, Herbert George

หรือ Wells, H.G.

ชื่อคนไทย ถ้าลงตามแบบที่นิยมใช้ คน
ธรรมดา ลงนามอยู่หลัง ชื่อตัว และ นามสกุล ตาม
ลำดับ เช่น

เปลื้อง ณ นคร

ถ้าจะใช้แบบชาวตะวันตก คือ ลงชื่อผู้แต่งก่อน หรือ

ชื่อคดีย่อยข้างหลัง ควรจัดทำ Cross-reference

จากชื่อคดีย่อยนามสกุลด้วย ในกรณีที่

บรรณานุกรมนั้น พิมพ์เป็นเล่มหนังสือหนึ่งเล่มเพื่อ
สะดวกแก่ผู้ใช้

เจ้านาย นราธิปพงศ์ประพันธ์, กรม-
หมื่น (พระองค์เจ้าอรรณโฆษากร)

เชอพระวงศ์ - จุฑจักรพงษ์, พระองค์เจ้า

- อากาศคำเก่ง วัชรพัฒน์, ม.จ.

- คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว.

- ปิ่น มาลากุล, ม.ด.

พระดั่งมี - พุทธทาสภิกขุ

- พระพรหมมุนี

หน่วยราชการ - ศึกษาธิการ, กระทรวง

กรมวิชาการ

- ศิลปากร, กรม

สมาคม - สตรีอุดมศึกษา, สมาคม

หนังสือพิมพ์ผู้แต่ง ๒ คน

ลงรายการได้ ๒ แบบ เช่น

Cambell, Stuart and Chuan Shawee-
wongse

Fundamentals of the
Thai language. Bangkok: Prachan-
dra Press, 1957. 271 p.

Cambell, Stuart Fundamentals of Thai

the Thai language by Stuart Cambell and Chuan Shawee-wongs. Bangkok: Prachandra Press, 1957. 271 p.

หนังสือทบทวน ๓ คน

Bussell, H. G. and others. The use of books and libraries. 7th ed. Mineapolis: University of Minnesota Press, 1951. 91 p.

หรือ

Russell, H. G. et al. The use of books and libraries. 7th ed. Mineapolis: University of Minnesota Press, 1951. 91 p.

สถาบันเป็นผู้แต่ง

U. S. Library of Congress. The annex of the Library of Congress. Washington: U.S. Govt. Print. Off. 1937. 20 p. illus.

หนังสือทบทวนแปล

ต้องได้ชื่อผู้แปลไว้หลังชื่อเรื่องด้วย

Lagerlof, Selma Ottoliana Louisa.

The wonderful adventures of Nils, from the Swedish of Selma Lagerlof, tr. by Selma Swanton Howard. N.Y.: Doubleday, 1912. 430 p.

หนังสือทบทวนเขียนภาพประกอบ

๒๒๘ ๗ ๒๗๘๘ ๗
ภาพเขียนภาพเป็นรูปทอมซอได้ยิ่ง ต้อง
ได้ชื่อไว้หลังชื่อเรื่อง เช่น

Erving, Washington. The legend of Sleepy Hollow. Illus. by Arthur Rackham. Phil.: Dovid McKay Co., 1928. 120p. illus.

ชื่อเรื่อง

ถ้าไม่ชื่อผู้แต่งระบุไว้ ให้ลงชื่อเรื่อง
เป็นรายการสำคัญ เช่น

The United States catalog; Looks in print January 1, 1928, edited by Mary Burnham; managing editor, Carol Hurd. 4th ed. N.Y.: H.W. Wilson, 1928. 3164p.

หนังสือบรรณานุกรมและวิธีรวบรวมบรรณานุกรม

๑๕

๕.๔.๑๘
เครื่องพิมพ์

๕
หรือบทความอื่น ๆ เช่น

150p. illus.

๕.๔.๑๘ ๕.๔.๑๘ ๕.๔.๑๘
ภาพพิมพ์ ๕.๔.๑๘ ๕.๔.๑๘ ๕.๔.๑๘
การโดยวิธีของ ๕.๔.๑๘ ๕.๔.๑๘ ๕.๔.๑๘

๕
ข้อคิดของหนังสือ (Series)

มีความสำคัญที่จะต้องลงรายการ เพราะ
แสดงให้ทราบชนิดของหนังสืออื่น ๆ เช่น

Fargo, Lucile Foster The library

in the school/3rd. ed. Chicago:

American Library Association.

1947. 150p. illus.

Anuman Rajadhon, Phya Story of
Thai marriage custom. Thai Cultural

Series, No. 13. Bangkok: National

Culture Institute, 1954. 16p.

illus.

๕.๔.๑๘ ๕.๔.๑๘ ๕.๔.๑๘
พิมพ์ลักษณะ (Imprint)

๕.๔.๑๘ ๕.๔.๑๘ ๕.๔.๑๘
โดยลักษณะพิมพ์ ๕.๔.๑๘ ๕.๔.๑๘ ๕.๔.๑๘

๕.๔.๑๘ ๕.๔.๑๘ ๕.๔.๑๘
พิมพ์ พิมพ์ หรือ มีลักษณะ เช่น New

York: Macmillan, 1959.

๕
บรรณนิทัศน์สังเขป (Annotations)

๕
บรรณนิทัศน์สังเขป คือการหยิบยก

๕
ส่วนที่น่าสนใจในหนังสือมากล่าว หรืออธิบาย
๕.๔.๑๘ ๕.๔.๑๘ ๕.๔.๑๘
เนื้อเรื่องย่อ ๆ ของหนังสือ ให้ความรู้เด็ก
๕.๔.๑๘ ๕.๔.๑๘ ๕.๔.๑๘
น้อยเกี่ยวกับผู้แต่ง บรรณนิทัศน์สังเขปมี

๕
ประโยชน์มาก ช่วยให้ทราบว่าหนังสือแต่ละ
๕.๔.๑๘ ๕.๔.๑๘ ๕.๔.๑๘
เล่มเกี่ยวข้องกับเรื่องใด และชวนอ่าน อย่างไร
๕.๔.๑๘ ๕.๔.๑๘ ๕.๔.๑๘
มีประโยชน์ในด้านช่วยการค้นคว้า.

๕
การจัดลำดับของบรรณานุกรม (Arrange-
ment)

๕.๔.๑๘ ๕.๔.๑๘ ๕.๔.๑๘
บรรณลักษณะ (Collation)

๕.๔.๑๘ ๕.๔.๑๘ ๕.๔.๑๘
ได้แก่จำนวนเล่ม จำนวนหน้า ภาพ

๕.๔.๑๘ ๕.๔.๑๘ ๕.๔.๑๘
ประกอบทุกชนิด ภาพประกอบเป็นเครื่อง

๕.๔.๑๘ ๕.๔.๑๘ ๕.๔.๑๘
ประกอบการพิจารณาหนังสือ หนังสือ มีลักษณะ

๕.๔.๑๘ ๕.๔.๑๘ ๕.๔.๑๘
ค่าหรือไม่ เช่น แผนที่ และ แผนภูมิมีความ

๕.๔.๑๘ ๕.๔.๑๘ ๕.๔.๑๘
สำคัญแก่หนังสือประเภทศิลปประวัติ ประวัติ

๕.๔.๑๘ ๕.๔.๑๘ ๕.๔.๑๘
ศาสตร์ ภูมิศาสตร์ หนังสือวิทยาศาสตร์

๕.๔.๑๘ ๕.๔.๑๘ ๕.๔.๑๘
ควรมี diagrams ต่าง ๆ ประกอบ หนังสือ

๕.๔.๑๘ ๕.๔.๑๘ ๕.๔.๑๘
ทางศิลปกรรม ต้องมีภาพประกอบ เป็นต้น

๕.๔.๑๘ ๕.๔.๑๘ ๕.๔.๑๘
ส่วนจำนวนหน้า ในเล่มหนังสือ ช่วยให้ผู้

๕.๔.๑๘ ๕.๔.๑๘ ๕.๔.๑๘
การใช้หนังสือทราบขนาดความยาวของหนังสือ

๕
การจัดลำดับของบรรณานุกรมอาจ

๕
ทำได้หลายอย่าง คือ

๑. จัดเรียงลำดับตามอักษร (Alphabetical)

๒. จัดตามยุคสมัย หรือกำหนดระยะเวลา (Chronological)

๓. จัดตามภูมิศาสตร์ (Geographical)

๔. จัดตามหมวดหมู่ (Classified)

จัดลำดับอย่างไรจึงจะดี ? การจัดลำดับบรรณานุกรมจะต้องพิจารณาถึงจุดประสงค์ในการรวบรวมบรรณานุกรมเรื่องนั้น ๆ และลักษณะของเรื่องหรือรวบรวมเป็นสำคัญ เช่น บรรณานุกรมเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ หรือเกี่ยวกับบุคคลสำคัญ ย่อมจัดลำดับตามยุคสมัย บรรณานุกรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยว จัดลำดับตามภูมิศาสตร์ ส่วนการจัดลำดับเป็นหมวดหมู่เหมาะสมแก่บรรณานุกรมทุกชนิด และการจัดลำดับตามอักษรนั้นเป็น บรรณานุกรมที่ไม่ใคร่สะดวกแก่การใช้ ยกเว้นในกรณีที่เป็นบรรณานุกรมสั้น ๆ อาจจะใช้ได้ดี ผู้รวบรวมบรรณานุกรมบางคนเห็นว่าการแยกรายชื่อหนังสือออกจากรายชื่อบทความในวารสารนั้นสะดวกแก่การใช้ อย่างไรก็ตามบรรณานุกรมแบบที่จัดเรียงลำดับอักษรนั้นมักต้องใช้ประกอบกันไปกับการจัดลำดับแบบอื่น ๆ

วารสารห้องสมุด

เช่น บรรณานุกรมลำดับตามยุคสมัย เมื่อดำเนินตามยุคสมัย แล้วจึงเรียงลำดับตามอักษรหรือครั้งหนึ่ง เป็นต้น

หลักการลงรายการบรรณานุกรม

การลงรายการหนังสือทั้งเล่ม

ลงรายการได้ ๒ แบบ คือชื่อผู้แต่งอาจใช้ชื่อเต็มทั้งหมด หรือใช้ด้วยอักษรย่อก็ได้ เช่น

London, Kenneth Perry. The Chinese in Thailand. London: Oxford University Press, 1941. 310p.

หรือ

London, K P. The Chinese in Thailand. London: Oxford University press, 1941. 310p.

การลงรายการบทใดบทหนึ่งในหนังสือ

การลงรายการเพียงบทใดบทหนึ่งของหนังสือ ผู้ใช้หนังสือบรรณานุกรมย่อมต้องการทราบว่าข้อความที่ต้องการอยู่ตอนใดในเล่ม บทใดหรือหน้าใด จึงควรแจ้งชื่อบทหรือหน้าเฉพาะของข้อความตอนนั้น ๆ เช่น

Humphreys, Christmas. Via

Tokyo. London: Hutchinson,
1948. 212p. illus. Chapter XII:
Siam, pp. 120-137.

ed. Essays by present day writers,
N.Y.: Macmillan, 1924. pp. 153-
166)

การลงรายการบทความในสารานุกรม

ควรแจ้งเดมท และหน้าเฉพาะทบท

Humphreys, Christmas. Via

Tokyo. Chapter XII, Siam.
London: Hutchinson, 1948. pp.
120-137.

ความน ๗ ด้วย
ตัวอย่าง

Gould, Jack. Television. In The world
Book Encyclopedia. O. 1956. Vol.
16, pp. 7943-7947.

การลงข้อความเฉพาะ เรื่องใดเรื่องหนึ่ง
ในหนังสือ

ตัวอย่าง

Leacock, Stephen Butler. Clear
view of the government and
politics of England. In Pence, R.
W. ed. Essays by present day
writers. N.Y.: Macmillan, 1924.
pp. 153-166.

การลงรายการบทความในวารสาร

ควรแจ้งชื่อผู้แต่ง ชื่อบทความ ชื่อวาร

สาร เดมท เดือน วันที่ ๒๒ หน้า
ตัวอย่าง

Sharp, Lauriston. "Peasantry and pol-
itics in Thailand" Far Eastern
Survey, 19 (September 13, 1950)
pp. 157-161.

หรือ

Leacock, Stephen Butler. Clear
view of the government and
politics England. (Pence, R.W.,

สิ่งพิมพ์พิมพ์กำหนดออกเป็นระยะ ๗
ตัวอย่าง

U.S. Office of Education. Accredited
higher institution. Washington

U.S. Government Printing Office,

1917-Vol. I-

การลงรายการเอกสาร

เอกสารแต่ละสิ่งพิมพ์ของทางราชการ
ที่นิยมลงรายการชื่อหน่วยงานราชการ มากกว่า
ชื่อผู้แต่ง ตัวอย่าง

Thailand. Department of Fine Arts.

Ramwong songs. Bangkok, 1957

65 p. illus.

รวบรวมบรรณานุกรมเพื่อจัดพิมพ์
เป็นเล่มหนังสือ

ส่วนประกอบของหนังสือบรรณานุกรม

๑. หน้าปกใน ประกอบด้วยชื่อเรื่อง

ชื่อผู้รวบรวม พิมพ์ลักษณะ

๒ คำนำ แจ้งขอบเขตของบรรณานุกรม

และจุดประสงค์ในการรวบรวม บรรณานุกรม คำขอบคุณผู้ให้ความช่วยเหลือ คำ
ขอบคุณผู้ออกแยกไปไว้ต่างหากก็ได้

๓. ดัชนีรายการ แจ้งหมวดเรื่อง

หรือแต่ละส่วนในเล่มว่าเริ่มจากหน้าใด

๔. คำอธิบายประกอบ เช่น ตัวอย่าง

ต่าง ๆ ที่ใช้ในเล่ม เครื่องหมายพิเศษคำ
อธิบายศัพท์ทฤษฎีอันอาจจะไม่เข้าใจ ควรจัด

วารสารห้องสมุด

ลำดับไว้ก่อนถึงรายการเรื่อง

๕ บรรณานุกรม ซึ่งเป็นตัวเรอ

สำคัญในเล่ม

๖. ศัพท์ ถ้าเป็นบรรณานุกรม

ดับตามอักษรอยู่แต่ หรือบรรณานุกรม

อื่น ๆ ไม่จำเป็นต้องมีศัพท์ แต่ถ้ามัก

ลำดับตามอักษร ศัพท์มีความสำคัญมา

และจำเป็นต้องมี

ที่มา (Sources) ของรายชื่อหนังสือ

และบทความในวารสาร

ในการรวบรวมบรรณานุกรม ควรค
หารายชื่อหนังสือและบทความในวารสารจา
ที่มาต่อไปนี้

๑. บัตรรายการของห้องสมุด บัตร

เรื่อง (Subject card) จะเป็นคู่มืออย่าง

สำหรับคนชื่อหนังสือ และชื่อผู้แต่งในเรื่อง

ต้องการจะรวบรวม

๒. รายชื่อหนังสือของ ห้องสมุดที่รว

พิมพ์ไว้เป็นเล่มหนังสือ หรือพิมพ์ไว้เป็น

รายปี

๓. บทความในหนังสืออ้างอิง

ถ้ารายการทั่วไป ท้ายบทความ มักจะ

บรรณานุกรมแจ้งรายชื่อ ที่ผู้แต่งใช้รวบรวม

หนังสือบรรณานุกรมและวิธีรวบรวมบรรณานุกรม

๒๓

เรื่องนั้น ๆ หรือ แนะนำผู้อ่านให้ใช้ ค้นคว้าต่อไป

๔. **ดัชนีวารสาร** (Periodical indexes) บทความในวารสารมักจะมีเรื่องใหม่ ๆ อาจค้นได้จากหนังสือ Readers' guide to periodical literature หรือ ดรรชนีเฉพาะเรื่องอื่น ๆ เช่น Education Index, Industrial Arts Index เป็นต้น จากหนังสือประเภทนี้ ผู้ทำการรวบรวมบรรณานุกรมย่อมจะหาข้อความ ขอบเขตบทความ และชื่อวารสาร ครอบคลุมบทความตลอดจน เดิม เดือนปี หน้าที่มีบทความนั้น ๆ

๕. **เพิ่มจุดดาร์** และกฤตภาคในหอสมุด ถ้ามี

๖. **บรรณานุกรมใน** เรื่อง นั้น หรือ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นที่รวบรวมไว้ก่อนแล้ว

๗. **บรรณานุกรมแห่งชาติ**

๘. **บรรณานุกรมของ** สำนักพิมพ์รายชื่อยหนังสือ

๙. **บรรณานุกรมสิ่งพิมพ์ของรัฐบาล**

๑๐. **รายชื่อหนังสือที่แจ้งไว้ในเชิงอรรถ (Footnotes) หรือท้ายบท หรือบรรณานุกรมท้ายเล่มหนังสือที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น ๆ**

วิธีดำเนินการรวบรวมบรรณานุกรม

๑. **เลือก Subject** ที่ต้องการจะรวบรวมบรรณานุกรม อาจจะเป็นเรื่องใหม่ที่ยังไม่มีผู้รวบรวมไว้ หรืออาจจะเพิ่มเติมบรรณานุกรมที่มีอยู่แล้วให้ทันสมัยขึ้นก็ได้

๒. **เมื่อเลือก Subject** ได้แล้ว หาหนังสือในเรื่องที่จะรวบรวมหลายเล่มมาอ่าน เพื่อให้ได้รับความรู้กว้างขวางในการเลือกรายชื่อแต่ละเล่ม บทความในด้านกรมเป็นความรู้พื้นฐานที่ควรอ่านเป็นอันดับแรกเพราะให้ทรรศนะทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ

๓. **จำกัด Subject** ให้แคบเข้า จะจำกัดระยะเวลาของบรรณานุกรม หรือแบ่งแยกเรื่องให้ละเอียดออกไปก็ได้ และเลือกเอาเพียงเรื่องใดเรื่องหนึ่งในวงแคบ เพื่อจะได้บรรณานุกรมที่สมบูรณ์ที่สุด

๔. **กำหนดจุดประสงค์ในการรวบรวม** บรรณานุกรมให้แน่นอน เพื่อเลือกรายชื่อยหนังสือใดถูกต้อง

๕. **ตรวจดูบรรณานุกรม** ในเรื่องเดียวกันหรือในแขนงเดียวกัน เพื่อตกลงใจว่าจะจัดเรียงลำดับอย่างไร

๖. **เมื่อได้รายชื่อหนังสือ** แต่ละเล่ม

หรือบทความแต่ละบท ควรอ่านคร่าว ๆ เพื่อ
แน่ใจว่าตรงตามที่ต้องการรวบรวม

๗. การจกรายชื่อหนังสือ หรือข้อบ
ทความในการรวบรวมบรรณานุกรม ควรใช้
บัตรก่อนขนาดเท่า ๆ กัน ขนาดที่เหมาะสม
คือขนาด ๓x๕ นิ้ว แต่ถ้ายาวขอมการเขียน
บรรณนิทัศน์ลงประกอบด้วย ควรใช้บัตร
ขนาด ๔x๖ นิ้ว การจกรายชื่อหนังสือ หรือ
รายข้อบทความแต่ละข้อลงในบัตรก่อนนั้น จะ
ต้องจัดให้ถูกแบบแผนเหมือนกันโดยตลอดเพื่อ
ไม่ต้องเสียเวลา มาตรวจดูแบบแผนอีก

ในบัตรก่อนแต่ละแผ่น ควรแจ้งที่มา
(Sources) ซึ่งใคร่ชื่อหนังสือ ๆ มาเพื่อจะ
กลับไปทบทวนดูได้โดยง่ายเมื่อมีที่สงสัย ถ้า
หาบรรณานุกรมที่รวบรวมนั้น จัดแบ่งตาม
หมวดวิชา หรือแบ่งแขนงวิชาย่อย ๆ ออก
ไปอีก ควรแจ้งชื่อหมวดวิชาบรรทัดบนของ
บัตรทุกใบ และจัดรวบรวมรายชื่อหนังสือใน
หมวดเดียวกันไว้ด้วยกัน ส่วนหัวเรื่องหรือ
ชื่อหมวดวิชาควรใช้หนังสือเกี่ยวกับ Subject
heading เป็นคู่มือ

๘. ถ้าจะต้องทำบรรณนิทัศน์ประกอบ
แต่ละรายข้อ ควรจัดทำบทตรวจดูหนังสือ

หรือบทความแต่ละเรื่องนั้น โดยเขียนบรรณ
นิทัศน์ลงแบบไวทรางไตร่ข้อหนังสือ หรือข้อ
บทความนั้น ๆ หรือเขียนไว้ตามหลังของบัตร

๙. การจัดเรียงบัตร ผู้รวบรวมบรร
ณานุกรมควร มีกล้องไม้หรือ ก่อง กระดาษ
ที่จะบรรจุบัตรขนาด ๓x๕ นิ้ว หรือ ๔x๖
นิ้ว แล้วแต่ขนาดบัตรที่ใช้ และเตรียมหา
บัตรแบ่งตอนไว้เขียนชื่อหมวดหรือ แขนงวิชา
ถ้าเป็นบรรณานุกรม แบบจัด ตามหมวด วิชา
และควรจะทำรายการย่อ ๆ ที่จำเป็นดัง
ต่อไปนี้

๑. แบบแผนการลงรายการในบรรณา
นุกรม เพื่อใช้เป็นคู่มือในขณะทำการรวม
รวม เพื่อจะได้ใช้แบบแผนเหมือนกันทุกครั้ง

๒. คำนำ ฉบับนี้ทุกย่อ ๆ ถึงข
ความที่จะเขียนไว้ในคำนำ เช่นจุดประสงค์
ขอบเขตของบรรณานุกรมที่รวบรวม เป็นต้น

๓. ที่มา (Sources) ที่ใช้ เขียนไว้โดย
ละเอียดเพื่อไม่เสียเวลาไปค้น Sources ที่
ใช้ไปแล้ว

๔. คัดย่อ เขียนคำเต็มและคัตย่อที่
ไว้ทั้งหมด เพื่อเตรียมไว้ทำบัญชีรายชื่อได้
ข้างหน้าเดิม

มิ่งสือบรรณานุกรมแลวิธีรวบรวมบรรณานุกรม

๒๕

จ. ดรรชนี (Index) กำหนดไว้ล่วงหน้า
จะจัดทำดรรชนีชนิดใด

๓๐. การจัดเรียงบัตรในคันตู้ท้าย ตรวจ
อย่างน้อย ๓ ครั้ง เพื่อดูแน่ใจว่าเรียงบัตรไว้
เมื่อดับทุกกอง แล้วจึงพิมพ์ติดลงใน
กระดาษพิมพ์อย่างหนา เว้นขอบซ้าย ๑ นิ้ว
ขอบขวา ๓ นิ้ว

๓๑. การตรวจปรุฟ การตรวจปรุฟ
บรรณานุกรมทั้งพิมพ์ผิดหรือพิมพ์เป็นเติม
หนังสือต้องทำอย่างรอบคอบ ตรวจทาน
ตายครั้ง การตรวจปรุฟผู้รวบรวมควร
ตรวจเองและจะต้องมีผู้ตรวจทานอีก ๒ คน
นอกจากตรวจจุดความถี่ของของตัวหนังสือ
แล้ว ต้องตรวจจุดแบบแผนให้เป็นแบบเดียว
ตลอดทั้งเล่ม ตลอดจนเครื่องหมายวรรค
ตอน การขีดเส้นใต้ การเว้นระยะ ระยะเมื่อ
บรรทัดใหม่ จึงจะได้บรรณานุกรมที่
วิเศษผลบรรณานุกรม

การวิเศษผลบรรณานุกรมเพื่อให้ทราบจำ
บรรณานุกรมนั้นดีและเชื่อถือได้เพียงใดควร
วิเศษตามหัวข้อต่อไปนี้ :-

๓. ทัศนความรู้ และความชัดเจนในงาน
รวบรวมบรรณานุกรม

ก. ผู้รวบรวมมีทัศนความรู้ในวิชา
บรรณารักษศาสตร์ ซึ่งได้ฝึกฝนการรวบรวม
บรรณานุกรมมาบ้างหรือไม่ ?

ข. ผู้รวบรวมเป็นผู้เคยทำงาน
ประเภทนี้มาก่อนหรือไม่ ?

ค. เป็นผู้มีทัศนความรู้ในเรื่องที่รวม
รวมหรือไม่ ?

๓. จุดประสงค์ของบรรณานุกรม
ผู้รวบรวมได้รวบรวมรายชื่อ
หนังสือได้เพียงพอ และตรงตามจุดประสงค์
ที่กำหนดไว้ในคำนำหรือไม่ ?

๓. ขอบเขตของบรรณานุกรม
ก. เป็นบรรณานุกรมที่สมบูรณ์
ในเรื่องนั้น ๆ หรือเป็นเพียงคัดลอก บางเล่ม
เล่มที่คัดลอกมานั้นเป็นเล่มสำคัญ ๆ ในเรื่อง
นั้นหรือไม่ ?

ข. การคัดลอกรายชื่อเพียง บาง
เล่มนั้น ยึดถืออะไรเป็นหลักในการเลือก ?

ค. บรรณานุกรมนั้น จำกัด ขอบ
เขตตามภูมิศาสตร์ ยุคสมัย เรื่อง หรือตาม
แบบการประพันธ์ ?

๔. แบบแผนของบรรณานุกรม
ก. แบบแผนของบรรณานุกรมใน

ตามถูกต้องตามหลักเกณฑ์หรือไม่?

๓. เป็นแบบเดียวกันตลอดทั้งเล่มหรือไม่?

๔. บรรณนิทศน์ดังต่อไปนี้

ก. ถ้ามีการเขียนบรรณนิทศน์ดังต่อไปนี้ บรรณนิทศน์นั้นให้ความรบกวนกับผู้อ่านหรือไม่? อย่างไรหรือไม่?

ข. เขียนพรรณนาหรือเขียนอย่างพิพากษ์วิจารณ์?

๕. การเรียงลำดับในบรรณานุกรม

ก. เรียงลำดับตามแบบใด (ลำดับตามอักษร ลำดับตามหมวดวิชา ลำดับตามยุคสมัย ลำดับตามภูมิศาสตร์ หรือรวม ๒ แบบเข้าด้วยกัน)

ข. การเรียงลำดับนั้นเป็นแบบเดียวกันทั้งเล่มหรือไม่?

ค. การเรียงลำดับแบบนี้เหมาะสมตามจุดประสงค์ของบรรณานุกรมหรือไม่? และผู้ใช้ได้รับความสะดวกหรือไม่?

๖. ความถูกต้องของบรรณานุกรมรายชื่อแต่ละชื่อถูกต้องหรือไม่?

๗. หน้าปกใน

รวมข้อคำถามที่เป็นต้อง มีไว้ทั้ง

หมดหรือไม่?

๘. คำอธิบายประกอบ

ก. มี key ของตัวย่อ และคำค้นที่ใช้ในเดือนหรือไม่?

ข. มีลักษณะพิเศษอื่น ๆ ที่ต้องอธิบายเพิ่มเติมหรือไม่?

ค. อธิบายวิธีใช้บรรณานุกรมเล่มนั้นไว้อย่างไรหรือไม่?

๙. คำนำ

แจ้งขอบเขต จุดประสงค์ของบรรณานุกรมไว้อย่างชัดเจนหรือไม่? ถ้ามีเรื่องที่จะอธิบายหรือชี้แจง ขอบเขตผู้ช่วยเหลือมากด้วยกัน ควรแยกออกจากคำนำหรือไม่?

๑๐. ลำดับรายการ

ก. มีลำดับรายการหรือไม่?

ข. ลำดับรายการจะเอียงพอที่จะค้นหมวดหมู่ของบรรณานุกรมในเล่มได้สะดวกหรือไม่?

๑๑. วรรณคดี

ก. มีวรรณคดีที่เล่นหรือไม่?

ข. ถ้ามีวรรณคดี เพียงพอหรือไม่?

ค. ถ้าไม่มีวรรณคดี ควรพิจารณาว่า

ถ้าจัดทำวรรณคดีจะช่วยให้สะดวกในการใช้บรรณานุกรมนั้นหรือไม่? ●

บรรณายของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

หนังสือสำหรับราษฎรอ่าน

แม่น้ำส ชาลิก



ในคราวที่ได้ออกไปช่วยจัดร้านตำมคยาจารย์
ในงานเมตตามันเทงเมื่อตอนนั้น ดิฉันได้มี
โอกาสเห็นหนังสือ ฉบับพิมพ์ครั้งแรก ของเรา
หลายเล่ม นับว่าเป็นโอกาสประเสริฐแท้
หนังสือเหล่านั้นเป็นสมบัติของหอสมุดแห่งชาติ
และไม่มีผู้ใดจะมี โอกาสได้เห็นบ่อยนัก โรง
พิมพ์ ซึ่งลงพิมพ์หนังสือเหล่านั้น ส่วนมากบัดนี้
คงเหลืออยู่แต่นามเป็นต้นโรงพิมพ์ครุฑมิต ที่
บางคอแหลม โรงพิมพ์หมอบลัดเดย์ โรงพิมพ์
บางกอกประสิทธิ์การคอมปนีลิมิต และ
โรงพิมพ์ประยูรวงศ์มยุรหิต ที่ยังอยู่มาจนทุก
วันนี้ ก็มี โรงพิมพ์ราษฎรเจริญและโรงพิมพ์
ห้างสมุด โรงพิมพ์เหล่านานจนแทบหมดบทบาท
สำคัญในการจารึกและเผยแพร่หนังสือออกไป

ให้ถึงคนไทยส่วนมาก เพราะการพิมพ์หนังสือ
ย่อมทำให้สามารถผลิต หนังสือได้รวดเร็ว และ
เป็นจำนวน มาก กว่า การเขียน ด้วยมือ ดังใน
สมุดไทย และคงจะเป็นด้วยในสมัยต้นกรุง
รัตนโกสินทร์ ผู้ที่มีสมุดไทยก็ค่อนข้างสูง
เท่านั้น โรงพิมพ์บางกอกประสิทธิ์การจึงได้
ผลิต ๒๖๖ ๒๖๖ ๒๖๖ ของหนังสือ แต่ละเล่ม
ที่โรงพิมพ์จัดพิมพ์ออกมาว่าเป็น “หนังสือ
สำหรับราษฎรอ่าน”

หนังสือซึ่งโรงพิมพ์ต่างๆพิมพ์ออกมาให้
ราษฎรอ่าน พิจารณาตามบัญชีหนังสือของ
โรงพิมพ์หมอบลัดเดย์ และโรงพิมพ์หมอบลัดเดย์
จะเห็นได้ว่าหนังสือแบบเรียน เช่น จินตามณ
ปถม ก. กาปถมาดาหนังสือต้องเดมน ในบัญชี

รายชื่อหนังสือของโรงพิมพ์หมอล้อมมีที่ระบุว่า มี
ปถม ก. กา ไทย และ ปถมมาตาอังกฤษคง
เป็นแบบเรียนภาษาอังกฤษเบื้องต้น ปร่าจะ
เป็นอย่างไรยังหาไม่ได้ ถ้าหากว่าท่านผู้
ผู้ใดเคยมีหนังสือเล่มนี้ จะกรุณาให้ดูบ้าง
โดยแจ้งไปให้ดิฉันทราบ ที่ห้องสมุด กระทรวง
ศึกษาธิการ ก็จะเป็นพระคุณอย่างยิ่ง และ
จะช่วยให้ เกิด ประโยชน์ ในการ ศึกษา ประวัติ
แบบเรียนต่าง ๆ ในเมืองไทยเราอีกด้วย นอก
จากแบบหัดอ่านเบื้องต้นดังกล่าวแล้ว ก็มี
หนังสืออื่น ๆ เช่น ตำราการโรงพิมพ์ จดหมาย
เทศน์โบราณ จดหมายเทศน์เมืองพะม่า
ลัทธิรักษา ปทานุกรม ตำรายาแก้โรค ราช
ทูตสยามไปกรุงฝรั่งเศส สุธาษิตสอนหญิง
แต่หนังสือพิมพ์ออกมาเป็นจำนวนมากในสมัย
นั้น ได้แก่ หนังสือนิทานคำกลอน ที่เราเรียก
กันว่าเรื่องจักร ๆ วงศ์ ๆ หรือที่โรงพิมพ์ทาง
ลุ่มเรียกว่า หนังสือประโดมโดกนั้นเอง
หนังสือนิทานเหล่านี้เป็นที่นิยมกันมาก และ
บางเล่มก็มีคุณค่าทางวรรณคดี ยังอ่านกัน
อยู่เสมอในสมัยนั้น เช่น พระอภัยมณี อิเหนา
ลัทธิส่วนใหญ่ของนิทานคำกลอน ก็น่าจะเป็นที่
รู้จักน้อยดังทุกที

ท่านผู้ฟังบางท่านคงจะรู้จักเรื่อง ปิตา
ทอง นางขอมพระกนิษฐาไชยเชษฐา คำว่า หรือ
ไกรทองอย่างดี นิทานเหล่านี้แต่ละเรื่องอื่น ๆ
อีกหลายเรื่อง ในสมัยนั้นเป็นต้นตำรับ
ในชีวิตของเด็กและผู้ใหญ่ นอกจากท่าน
ผู้ใหญ่จะเล่าให้เด็ก ๆ ฟังแล้ว หนังสือนิทาน
เหล่านี้ยังเป็นหนังสือสำหรับ ผู้เริ่มอ่านใช้
ฝึกให้อ่านได้แตกฉานอีกด้วย ดังที่พระยา
ปริยัติธรรมราชา (แพ ตาละลักษมณ์) ซึ่งมี
ที่ยังเป็นหลวงประเสริฐอักษรนิติ ได้เล่าให้
ในเรื่องโบราณคดีศึกษาของท่านว่า หนังสือ
เรียนของเด็ก ใน สมัยต้น กรุงรัตนโกสินทร์
เป็นแบบหัดอ่านก็มี ปถม ก. กา ดุบันทกุมมา
ปถม มาตา ปถมจินตามณี เล่ม ๑ เล่ม ๒
นอกจากนี้ยังมี “คัมภีร์เกิดดีสำหรับใ
นักเรียนอ่านเล่นอีกหลายเล่ม คือ เลือไ
จันทโครบ อนิรุท ลัทธิโรไชย เพชรมงกุ
ดังขทอง กากิ พระยาฉันทนาค ลัทธิรักษา
เป็นต้น ที่คัดลอกมาไว้เป็นดังเขป ยัง
หลายสิบเล่มซึ่งไม่จำเป็นจะกล่าวด้วยว่าเร
ราวต่าง ๆ เป็นเรื่อง สำหรับอ่านให้หนังสือ
แตกท่าน

ถ้าพิจารณาตามนี้แล้ว จะเห็นได้ว่า

หนังสือสำหรับราษฎรอ่าน

๒๕

เด็กไทยในสมัยคุณพ่อ คุณแม่ หรือก่อนคุณ
พ่อ คุณแม่ ของพวกเรามีชีวิตดีกว่าเด็กฝรั่ง
ในสมัยเดียวกันเป็นอันมาก ในแง่ที่ท่านได้อ
โอกาส อ่านหนังสือ สำหรับ ความ เพาะดิน
โตขึ้น แล้ว ภาษาจะยากไปบ้าง แต่ขอ
เรื่อง ของนิทาน หายหลาย เหล่านี้ เป็นที่พอใจ
เด็กยิ่งนัก ในสมัยนั้นความรู้ทางจิตวิทยา
สำหรับเด็กยังไม่มี การสอนกันในบ้านเมืองเรา
แต่ท่าน ผู้จัด ให้การศึกษา ได้ใช้ ตำราญ์ ด้านนี้
ของท่าน พิจารณาเองว่า เด็ก ต้อง การ ความ
สนุก สนุก เพาะดิน จาก การ อ่าน เช่นกัน
การใช้หนังสือนิทานสนุก ๆ เป็นเครื่องฝึกฝน
การอ่านให้แตกฉาน จึงนับว่าเป็นการช่วย
ให้เด็กได้รับการอ่านจนไม่เหนื่อย ความบก
พร่องของหนังสือนิทานเหล่านี้ ในแง่ที่เป็น
หนังสือให้เด็กอ่านอยู่ ตรงที่ความ ยากของ
คำภาษาและด้านอื่น ท่านผู้ใหญ่ซึ่งมีอายุ
กว่า ๘๐ ปีแล้วผู้หนึ่งได้บอกว่า ท่านจะอ่าน
ได้แต่ละคำนั้นน่าตาเสียไปหลายหยด เพราะ
ถูกหัก ถูกตี แต่เรื่องนิทานสนุก ท่านก็

อุตส่าห์อดทน ไปจนในที่สุดอ่านได้คล่องแคล่ว
ปัจจุบันนี้ ท่านก็เป็นทริคและถูกใจของ
หลานเด็กก็เพราะนิทานเหล่านั้นด้วย

หนังสือนิทานสำหรับเด็ก ผู้ใหญ่ท่านกันใน
สมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ เป็นคำประพันธ์
ร้อยกรองเกือบทั้งสิ้น จะมียกเว้น ๕ - ๓
เรื่องที่เป็นร้อยแก้ว เช่น นิทานดัดดองเหลียม
ราชาธิราช และเรื่องที่เราเรียกกันว่าเรื่อง
พงศาวดารจีน เช่น ด้ามก๊ก ชี้นกยูง ไซฮัด
แต่ด้ามก๊กที่เขียนเป็นคำกลอนก็เหมือนกัน
แบบคำประพันธ์ที่ใช้โดยมากเป็นกลอนสุภาพ
เช่น เรื่องลักษณะวงศ์ จันทโคจร ที่เป็นกลอน
บทละครก็บางเรื่อง เช่น มณฑิพย์ แต่ใน
ราว ร.ศ. ๓๐๐ ถึง ร.ศ. ๓๒๐ นี้จะมีการนิยม
แต่งด้วยกาพย์ต่างๆ หลายเรื่อง เช่น เรื่อง
วิเศษ ซึ่งแต่งราว ร.ศ. ๓๐๘ เรื่องนางอุทัย
แต่งเมื่อ ร.ศ. ๓๐๘ เรื่องพระวรรณคดี ไม่
ปรากฏปีที่แต่ง แต่ปรากฏว่า หอพระสมุด
จักรวรรดิซื้อไว้เมื่อ ร.ศ. ๓๑๔ หนังสือที่
แต่งออกมาให้ราษฎรอ่านเหล่านี้ บางเล่มก็

คุณค่าในทางวรรณคดี เช่น เรื่องพระอภัย
มณีของสุนทรภู่ และเพราะงานนิทานเหล่านี้
เป็นที่ถูกใจของคนไทยมาแต่เดิม กวีเอก เช่น
พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ก็
ได้ทรงนำเอาเรื่องราวบางตอนไปทรงพระราช
นิพนธ์จนเป็นบทละครนอก เช่น เรื่องไกรทอง
ได้นำไกรทองไปอยู่กับวิมาดา ดังรัชกาลก่อน
ทรงนิพนธ์รัตนโอฬารตั้งไปโดยง จนถึงตอน
ที่วิมาดาวิมลรับพระสังข์กลับคนเมือง เรื่อง
มณีพิชัย ตอน นาง ยอ พระ กัดน ปลอม เป็น
พราหมณ์ นารักขา นารดา ของพระมณีพิชัย
เป็นต้น บทละครเหล่านี้นอกจากจะใช้ในการ
เล่นละครแล้ว ยังได้รับการตีพิมพ์ออกให้
อ่านกันแพร่หลายอีกด้วย

หนังสือนิทานคำกลอนต่างๆ อาจแบ่ง
ออกได้ตามที่มาของเรื่องได้ดังนี้ คือ.— เป็น
หนังสือ ซึ่งแต่ง ขึ้นจาก นิยาย ธรรมดา ก่อน
อย่างหนึ่ง เช่น เรื่องไกรทอง ซึ่งเพราะเหตุ
ตามเนื้อเรื่องและตัวละครแล้ว เห็นได้ว่าเป็น
ไทยแท้ แม้เรื่องตั้งชื่อของความแต่เดิมเป็น

ของพื้นเมืองของเราอยู่ นอกจากนิยายชอ
พื้นบ้านแล้ว ที่มาอีกแห่งหนึ่งของนิทานเทศ
นาคือเรื่องชาดกต่างๆ พระสังข์นักคิด พระสังข์
โคตรมกิด วิเศษนักคิด ล้วนเป็นเรื่องราวตลกขบขัน
หนังสือนิทานจากชาดกเหล่านี้มี ลักษณะที่ร
ก้น้อยอย่างหนึ่ง คือตอนท้ายของบทก็ว่าด
ละครสั้นๆ เมื่อต้นชีวิตไปแล้วไปเกิดเป็นไค
บ้าง นอกจากนั้นแล้วก็มีนิทานซึ่งนักแต่งไ
ด้นนิยมกันแต่แต่งขึ้นเอง เช่น เรื่องลักษณะวง
กัณฑ์สังวาท เป็นต้น นิทานซึ่งแต่งเองนี้มี
ลักษณะคือ แต่งขยายจากเรื่องนิยายเก่า
และแต่งขึ้นใหม่ทั้งเรื่อง เรื่องจินตโครม ได้
ทีเดียว น่าจะจบลงเพียงตอนที่นางโมรา
ดำปเท้านั้น เพราะฟังดูเป็นการอธิบายเร
ระนิยมมาอย่างไร แต่เรื่องนพคุณของ
เช่นเดียวกับผู้ว่า ทศอรธนัก ประพันธ์ ต
ใหม่บางท่านให้แต่งเรื่องของเขาต่อไป
พระเอกนางเอกจะได้มีความสุขสมหวัง ผู้
เรื่องจินตโครมก็แต่งเรื่องขยายออกไปจน
ถูกชายจินตโครม แดงในที่สุดก็ ไม่รู้ว่าจะ

หนังสือสำหรับราษฎรอ่าน

๓๑

อย่างไรก็ดี เรื่องที่แต่งตนเองนั้นไม่ว่าจะเป็นการ
ขยายความเดิม หรือตงตนใหม่ทีเดียว มักจะ
แต่งต่อกันออกไปยืดยาว ถึงลืบลืมกว่าเดิมลืมนึก
และในที่สุดก็ไม่ว่าจะจบลงได้ ได้เคยถาม
เจ้าชังโรงพิมพ์ทางลุ่มกว่า นิทานที่แต่งกัน
ยาว ๆ นอกจากเรื่องพระอภัยมณีแล้ว มีอะไร
จบบ้างไหม ปรากฏว่ามีน้อย ผู้แต่งคงจะตาย
ไปก่อนเรื่องจบ หรือมีฉันทกเกิดความ
เหนื่อยหน่าย และผู้อ่านก็คงจะเบื่อเหมือนกัน
เลยเลิกไปเฉย ๆ

นิทานคำกลอนเหล่านี้ส่วนมากไม่ปรากฏ
นามผู้แต่ง บางเล่มก็บอกชื่อผู้แต่งไว้ตอน
เริ่มเรื่อง เช่น เรื่องสุวรรณหงส์ยนต์ บอก
ชื่อผู้แต่งไว้ในวรรคแรกของเรื่องเลยทีเดียว
ว่า ‘นามฉันตัวบ ด้ระกศศอ คอ อิกยอการันต์
มีสระอุ ประจุด้วยกัน เป็นผู้ประพันธ์ จดสรร
พจนานา” หรือ “ข้าพเจ้าชื่อว่าผู้ประดิษฐ์”
บางเล่มก็ไม่ได้ออกชื่อผู้แต่งไว้เลย ผู้
แต่งมักบอกชื่อเดิมชื่อ ได้แก่คนที่ชื่อ ภู ซึ่งเรา
ทราบกันว่า คือ พระศรีสุนทรโวหาร หรือ

สุนทรภู่ตนเอง คนที่แต่งนิทานไว้หลายเรื่อง
อีกคนหนึ่ง คือ นายบุคัย ซึ่งมักบอกชื่อเขา
ไว้เสมอเหมือนกัน ผู้แต่งที่เป็นผู้หญิงก็มี เช่น
ผู้แต่งเรื่อง แต่งอ่อน บอกไว้ว่าชื่อ มณฑา
ผู้แต่งเหล่านี้ เว้นไว้แต่ผู้ทรง ฐานะเราไม่รู้
เรื่องราวของเขาเลย เพราะยังไม่มีใครได้
จดบันทึก

ถ้าจะมีคำถามว่า นิทานเหล่านี้ยังมีคุณค่า
อยู่บ้างหรือไม่ ใครจะตอบว่า มีอยู่
อย่างน้อยก็ใช้ในการชี้ให้เห็นวิธีนิยม ความ
เชื่อถือและความเป็น ไปบาง ประการของคน
ไทยเราสมัยหนึ่ง บางเรื่องก็แสดงให้เห็นความ
คิดริเริ่มของผู้แต่ง เช่น เรื่องสุวรรณเคี้ยว
ซึ่งจัด ให้พระเอกมีอาชีพ แปลกกว่า พระเอก
อื่น ๆ ในเรื่องจักร ๆ วงศ์ ๆ คือ เป็นชาวไร่
หรือเรื่องสุวรรณหงส์ยนต์ แสดงถึงการคิด
ประดิษฐ์ทำหนังสือ มีเครื่องยนตร์กลไกให้ขับ
ไปในอากาศได้ดังเครื่องบิน ว่าถึงความไพ
เราะ กลอนที่เขียนได้ดีก็มีอยู่หลายตอนใน
หลายเรื่อง เช่น เรื่องสุวรรณเคี้ยว ซึ่งแสดง

ให้เห็น ความ สามารถ ของผู้ แต่งใน ด้านการ
ประพันธ์ และในด้านความรู้เกี่ยวกับมนุษย์
เกี่ยวกับชีวิตชาววังอย่างมาก น่าเสียดายที่เรื่อง
นี้ ไม่ปรากฏว่าได้มีการพิมพ์ออกเลย จะเป็น
เพราะยังไม่มีผู้ใดพบต้นฉบับ หรือว่าเรื่องนี้
ไม่เป็นที่นิยมกันตั้งแต่แรกเริ่ม เพราะศตวรรษ
ลักษณะเป็นคณพิการนารังเกยจ เพราะมีแต่
ศิระกัไม่ทราบแน่

ก่อนจะจบ อยากจะขอนำตอนหนึ่งจาก
เรื่องวิไลชนมาอ่านให้ฟัง เพื่อว่าท่านผู้ฟังจะได้
มองเห็นดาวในท้องฟ้าคณนงาม ชนกว่า ททาม
เคยเห็นด็กเล็กน้อย ตอนนั้นเป็นตอนทมากที่สุด

กะมนเฝ้าพระกุมารวิไลชนเหาะไปจากเมือง
มาแกวพาพระหน่อไทย ระเหิดไป
เมฆา หูหางอย่างม้ายนตร์ ดอยดมบนบ
เวหา ลอยดองดองเดียวบฟ้า พินภาราบรค
ดัดดอยดมเด่น พระเนนเอนเจียน
ซักมามานณ วิวเหาะระเหิดไป

กว้างกว้างยังเวหน เห็นดมบนพระโยมไ
ครนคำพระทราณวีย ชมดาวไปในอากาศ
ดวงดาวดารากร ในอัมพรตบุระหดา
ถางดวงดัดระอาด คุโอภาตงามอำไพ

สวัสดี.

ประวัติและการประกวดหนังสือ สำหรับเด็กในสหรัฐอเมริกา (ตอนที่สอง)

ณม ขรรค์เพชร



เมื่อกล่าวถึงประวัติของวรรณกรรมอัน
มีคุณประโยชน์สำหรับเด็ก ในทศวรรษถึง
หนังสืออ่านสำหรับเด็ก ทน ผู้ส่ง เข้า ประ กวด
ตามคำเชิญชวนของสมาคมห้องสมุด สหรั
อเมริกา ซึ่งได้เริ่มจัดขึ้นเป็นงานสำคัญของ
ชาติตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๒๓ เป็นต้นมาจนกระทั่ง
บัดนี้แล้ว อาจกล่าวได้ว่า

หนังสือดี ๆ สำหรับเด็กในปัจจุบันมีอยู่
มากมาย ซึ่งผู้ที่ต้องการอ่านอาจหาอ่านได้
จากห้องสมุดสำหรับเด็กประชาชนทางแผนกห้อง
สมุดสำหรับเด็ก งานแผนกห้องสมุดสำหรับเด็ก
เด็กเป็นสาขาหนึ่งของ A.L.A. มีชื่อย่อว่า
คือ C.L.A. คือ Children's Library Associa
tion งานแผนก A.L.A. ได้จัดขึ้นตั้งแต่นั้น

ค.ศ. ๑๙๐๑

สำนักพิมพ์ของบริษัทแมคมิลแลนส์ ซึ่ง
 เวลานี้ นายหลุย ซีแมน (Louis Seaman)
 เป็นผู้อำนวยการได้เริ่มจัด การ พิมพ์ หนังสือ
 อ่านสำหรับเด็กตามคำเชิญชวนของ A.L.A.
 กับนายเฟรคเคอริก จี. เมดเชอร์ และในเดือน
 พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๑๙ รัฐบาลสหรัฐอเมริกา
 ได้ประกาศกำหนดลดราคาหนังสือสำหรับเด็ก
 แห่งชาติขึ้น ในปี ค.ศ. ๑๙๒๐ ราคาค
 ของสมุดสหรัฐอเมริกา (A.L.A.) มีบรรณา
 ธิ์ษณกของสมุดสำหรับเด็ก (C.L.A.) อยู่
 เพียง ๑๙๗ คน และเป็นบรรณาธิ์ษณกที่สำเร็จ
 การศึกษา จาก วิชา ดย วิชา บรรณาธิ์ษณก
 ศาสตร์แห่งการเนกอนลัทธิคทอพอเทค โนโด
 จี (The Carnegie Library School) เพียง ๗๒
 คนเท่านั้น ราคาคได้พยายามเปิดการอบรม
 บรรณาธิ์ษณกของสมุดสำหรับเด็กขึ้นเป็น
 พิเศษหลายครั้ง และเสนอรัฐบาลขอให้อน
 เงินเดือนแก่บรรณาธิ์ษณกของสมุดสำหรับเด็ก

ในวันที่ ๒๓ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๒๑ ราคาค
 ของสมุดสหรัฐอเมริกาได้เปิดประชุมบรรณา
 ธิ์ษณกของสมุดสำหรับเด็ก ปรีกษาหารือ
 เรื่องการให้รางวัลดบทประพันธ์สำหรับเด็ก วน
 ที่เมืองดะแวนพ์ดะคอกทในรัฐแมดส์ซัสเซตและ

วารสารห้องสมุด

ในโอกาสที่นายเฟรคเคอริก จี. เมดเชอร์ ได้
 เสนอทำเหรียญจอนนิวเบอร์ ให้แก่สมาคมของ
 สหรัฐอเมริกา เพื่อแจกเป็นรางวัลแก่ผู้ได้รับ
 รางวัลดบทประพันธ์สำหรับเด็ก หลังจาก
 ประชุมยอมรับข้อเสนอของนายเฟรคเคอริก
 จี. เมดเชอร์ แล้วทางสมาคมจึงได้แต่งตั้งให้
 บรรณาธิ์ษณกของสมุดสำหรับเด็ก ทุกคน เป็น
 สมาชิกผู้มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนในการเลือก
 บทประพันธ์สำหรับเด็ก ซึ่งผู้แต่งได้เข้า
 ประกวดมากมาย คำตามประกาศเชิญชวน
 ของสมาคม A.L.A. เริ่มตั้งแต่ต้นฤดูหนาว
 ของปี ค.ศ. ๑๙๒๑ เป็นต้นมา จนถึงเดือน
 มีนาคม ค.ศ. ๑๙๒๒ ผลของการประกวดบท
 ประพันธ์สำหรับเด็กในปีแรกมีดังนี้

Hendrik Willem Van Loon เขียน
 บทประพันธ์เรื่อง Story of Mankind ชนะ
 ได้ในการ ประกวดบท ประพันธ์ สำหรับ เด็ก
 ครึ่งหนึ่งได้คะแนนเสียง ๑๖๓ คะแนน

Charles Boardman Hawes เขียนบท
 ประพันธ์เรื่อง The Great Quest รองชนะเลิศ
 ในการประกวดบทประพันธ์สำหรับเด็ก
 ครึ่งหนึ่ง ได้คะแนนเสียง ๒๒ คะแนน

ดงนนนาย เฮนดริก วิลเลียม แวน ลูน จี
 เป็นคนแรกที่ได้รับรางวัลเหรียญจอนนิวเบอร์

วัดการประกวดหนังสือ

๓๕

วันที่ ๒๗ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๒๒

บรรดาหนังสือคณะกรรมการประกวด ในปี
ๆ มา นับได้ว่าเป็นวรรณคดีสำหรับเด็ก
บรรทัดฐาน สำหรับใช้ปรับปรุงหนังสือ
ให้ดีขึ้น และในระหว่างสงครามโลก
ครั้งที่ ๑ ถึงสงครามโลกครั้งที่ ๒ การ
และการประกวดบทประพันธ์สำหรับเด็ก
ทำกันน้อยตลอดมา ได้หยุดยั้ง ทง ๆ ที่
ระพันธ์และนักเขียนภาพ บางคนต้อง
พลัดภัยบ้าง ต้องเป็นทหารอาสาสมัคร
กองทัพอเมริกันบ้าง อีกประการหนึ่ง
จากอิทธิพลของความนิยมของยุโรปสมัย
ในเรื่องประโยชน์ของการใช้สี เมื่อ
มาเข้ากับเรื่องนิทานปรัมปรา และชนบ
นิยมประเพณีของชาติแล้ว ทำให้หนังสื
หรือวรรณคดีสำหรับเด็กอเมริกัน
มีระดับความคิดและความงามสูงขึ้น
ราท่านเห็นอยู่ทุกวันนี้

ต่อมาในปี ค.ศ. ๑๙๓๗ ซึ่งเป็นปีที่สิบ
ของการแจกรางวัลเหรียญจอนนิวเบอร์
คณะกรรมการประกวดบทประพันธ์สำหรับเด็ก
ปรับปรุงคณะกรรมการผู้ตัดสินชชาติ
ทางการสมาคมห้องสมุดสหรัฐอเมริกา
(A) ได้เชิญบรรณารักษ์ตามห้อง

สมุดของโรงเรียนต่างๆ ให้เข้าร่วมเป็น
สมาชิกผู้ตัดสินถึงคะแนนออกเสียงในการคัด
เลือกบทประพันธ์สำหรับเด็ก และได้มีการ
ปรับปรุงคณะกรรมการโดยเพิ่มจำนวนกรรม
การชนนอกหาคน คณะกรรมการผู้ตัดสินชชาติ
ในปัจจุบันจึงประกอบด้วยบรรณารักษ์หา
คน บรรณารักษ์แผนกห้องสมุดสำหรับเด็ก
ของ A. L. A. สิบแปดคน รวมทั้งดุษฎีบัณฑิต
คน กรรมการคณะนั้นนอกจากมีหน้าที่ตัดสิน
ชชาติในการ ประกวดบทประพันธ์สำหรับเด็ก
แล้วยังมีหน้าที่ตัดสินชชาติ ในการประกวด
หนังสือภาพ (Picture Book) สำหรับเด็กซึ่ง
รางวัลเหรียญแคลดคอต ซึ่งเริ่มจัดให้มีการ
ประกวดขึ้นใหม่อีกแผนกหนึ่งในปี ๑๙๒๖

เหรียญรางวัลแคลดคอต (Caldecott)
นี้ แจกให้แก่คนกวาดเขียนอเมริกัน หรือผู้ท
ภูมิลาเนาอยู่ในสหรัฐอเมริกา ซึ่งไม่จำเป็น
จะต้องเป็นนักประพันธ์ นักวาดเขียนอาเจ
ยบบทประพันธ์ของผู้หนึ่งผู้ใด มาเขียนประกอ
กับภาพของตนให้ต่อเนื่องกัน คณะกรรมการ
จะพิจารณา แต่เฉพาะ ภาพที่เขียน อย่างเดียว
เท่านั้น ผู้คณะกรรมการประกวดภาพในหนังสือภาพ
สำหรับเด็กและได้รับเหรียญรางวัลแคลดคอต
คนแรกชื่อ โดโรธี พี แดทรอป (Dorothy P.

Lathrop) หนังสือภาพที่เธอเขียนมีรูปภาพสัตว์ต่างๆ ในคัมภีร์ไบเบิล (Animals of the Bible) ซึ่งเป็นบทประพันธ์ของเฮเลน ดีน ฟิช (Helen Dean Fish) ในเรื่องคัมภีร์ไบเบิล ฉบับแปลของพระเจ้าเจมส์ (The King James Bible)

การแจกรางวัลเหรียญแคลดิกคอตน์ ทำพิธีแจกรวมกับการแจกรางวัลเหรียญจอห์นนิลเบอริ์ ซึ่งในปี ค.ศ. ๑๙๓๗ (ผู้ได้รับถือว่าเป็นปี ๑๙๓๘) เคท ซีรีดี (Kate Seredy) เป็นผู้ได้รับรางวัล เหรียญจอห์นนิลเบอริ์ สำหรับการแต่งหนังสือเรื่อง "กวางขาว" The White Stag สำนักพิมพ์ Viking เป็นผู้จัดพิมพ์ แลธรอป (Lathrop) เป็นผู้ได้รับรางวัลเหรียญแคลดิกคอตน์ สำหรับการเขียนภาพในหนังสือเรื่อง "สัตว์ต่างๆ ในคัมภีร์ไบเบิล" Animals of the Bible สำนักพิมพ์ Lippincott เป็นผู้จัดพิมพ์

ในระยะเวลา ๓๕ ปี จากปีค.ศ. ๑๙๒๒ ถึง ค.ศ. ๑๙๖๐ ได้มีนักประพันธ์และนักวาดเขียนทั้งบุรุษและสตรีมากกว่าห้าพันคน ได้ส่งบทประพันธ์และภาพเขียนประกอบเรื่อง ในหนังสือวรรณคดีสำหรับเด็ก เข้าประกวดเพื่อชิงรางวัลเหรียญจอห์นนิลเบอริ์และเหรียญ

แคลดิกคอตน์ นักประพันธ์หนังสือสำหรับเด็ก การประกวดได้รับรางวัลทองแดงรางวัล ได้เหรียญจอห์นนิลเบอริ์ และเหรียญแคลดิกคอตน์ ซึ่งแสดงว่านอกจากเป็นนักประพันธ์แล้ว เขายังเป็นนักวาดเขียนด้วย ท่านผู้ชื่อ โรเบิร์ต ลอว์สัน (Robert Lawson) เขาได้รับรางวัลเหรียญแคลดิกคอตน์เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๔๕ เขียนภาพในหนังสือชื่อ They were Strong and Good พิมพ์สำนัก Viking และได้รับรางวัลเหรียญจอห์นนิลเบอริ์เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๔๕ บทประพันธ์ที่ได้รับรางวัลชื่อ Rabbit Hill พิมพ์สำนักพิมพ์ไวกิง (สำหรับปีค.ศ. ๑๙๖๕) นโปเลียนอวอร์ดาร์ห้องสมุดคปท & ฉบับบท หน้า ๕๐-๕๑)

บทประพันธ์ที่ชนะเลิศการประกวดโดยมาเป็นนวนิยายและเทพนิยายซึ่งเหมาะแก่เด็ก เรื่องที่เกยด้วย ชีวิตประวัติ ของ บุคคลสำคัญอยู่หลายเรื่อง ทุก ๆ เรื่องผู้ประพันธ์ใช้ภาษาง่าย ๆ แต่ละเอียดถี่ถ้วนไม่แพ้หนังสือที่เขียนสำหรับผู้ใหญ่ และมีผู้ใหญ่เป็นจำนวนมาก นิยมอ่านหนังสือวรรณคดีสำหรับเด็ก ทั้งเพราะวรรณคดีสำหรับเด็กทราบดีว่าจำนวนมาก ๆ มีพร้อมทั้งคุณภาพก็ได้ปรับปรุงให้ขึ้นด้วย เฉพาะอย่างยิ่งหนังสือภาพ (Pictur

ประวัติการประกวดหนังสือ

๓๗

Book) ก่อตั้งเป็นทนายคนมากทางเด็กทั้งผู้ใหญ่ จากสถิติการจำหน่ายหนังสือของสหรัฐอเมริกาปี ค.ศ. ๑๙๕๘ ปรากฏว่าหนังสือที่มีภาพประกอบ ขายได้มากกว่าหนังสือที่ไม่มีภาพประกอบถึงสามเท่าตัว เหตุผลอีกประการหนึ่งก็คือหนังสือภาพ (Picture Book) นิยมอ่านและประชาชน ถ้าตั้งรวมมีกันช่วยส่งเสริมโดยจัดรางวัลให้แก่เขียนภาพ และผู้เขียนบทประพันธ์รางวัลอื่น ๆ นอกจากรางวัลเหรียญจอนนิวเบอร์ และเหรียญแคตค็อกท็อกมากมายหลายรางวัล เท่าที่ผู้เขียนเรื่องนี้เคยศึกษาและจำได้มีดังต่อไปนี้

เหรียญรางวัล ของดอราอิงกอลส์ไวด์เดอร์ (Laura Ingalls Wilder) ให้แก่นักประพันธ์หรือนักวาดเขียนชาวอเมริกันที่มีส่วนช่วยเหลือในการพิมพ์ ตั้งแต่เริ่มวรรณคดีสำหรับเด็ก เป็นเวลาติดต่อกันมาห้าปี โดยเป็นผู้เขียนบทประพันธ์หรือเขียนภาพ และหนังสือนั้น มีผู้นิยมซื้อไปอ่านอยู่เสมอตลอดเวลาห้าปี เหรียญรางวัลนี้ ทำพิธีแจกในเดือนมิถุนายนซึ่งเป็นวันประชุมใหญ่ประจำปี ของสมาคมห้องสมุดสหรัฐอเมริกา ปัจจุบันนี้ ดอราอิงกอลส์ไวด์เดอร์ ได้จัดตั้งสมาคมของเธอนั้น ณ ที่บ้านของเธอเองเรียกว่า Laura

Ingalls Wilder Home Association ซึ่งตั้งอยู่ที่เมืองแมนส์ฟีลด์ในรัฐมิสซูรี (Mansfield, Missouri)

โดโรธี ฮอร์ตัน แมคกี (Dorothy Horton Mc Gee) และวอลเตอร์ ดี. เอดมันน์ (Walter D. Edmonds) ทั้งสองคนนี้เป็นนักประพันธ์ที่ชื่อเสียงในทางเขียนเรื่องวรรณคดีสำหรับเด็ก ได้รับประกาศนียบัตร และ รางวัลของสมาคมครูใหญ่โรงเรียนประถมในรัฐนิวยอร์ก บริษัท Dodd, Mead and Co. เป็นสำนักพิมพ์ ที่รับหน้าที่เป็นผู้พิมพ์หนังสือของ นักประพันธ์ทั้งสองคนนี้ออกจำหน่าย

ในรัฐเท็กซัสนายเคอติส บีชอฟ ได้รับรางวัล Sears Good Citizen Salute เนื่องจากบทประพันธ์ของเขาที่เป็นวรรณคดีสำหรับเด็ก อยู่ในจำนวนบทประพันธ์ชนิดยี่สิบห้าเล่ม (Twenty-five Top Books) ซึ่งประพันธ์โดยนักประพันธ์ชาวเท็กซัส และรางวัลนี้เป็นรางวัลสำหรับเด็กนักประพันธ์ที่มีใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ พิมพ์บทประพันธ์ของตนแจกตามโรงเรียน และตามโบสถ์ในหมู่บ้านของตน

หนังสือเรื่องนักวิทยาศาสตร์คนแรกของอาลาสกา (First Scientist of Alaska)

นักประพันธ์ของ เอ็ดเวิร์ด เอ. เฮรอน (Edward A. Herron) ได้รับรางวัลเหรียญทองของสโมสร Commonwealth Club of California โดยที่หนังสือเล่มนี้เป็นเรื่องสำหรับเด็กทาดิเยม และผู้ประพันธ์เป็นชาวคาถิฟอเนีย

หนังสือเยอรมันเล่มหนึ่ง ชื่อ The Deutsche Jugend-buchpreis ได้รับรางวัล Humanaward for children's book เมื่อเดือนพฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๕๕ ในฐานะหนังสือเล่มนี้เป็นวรรณคดีสำหรับเด็ก แมดลีน แฮมิลตัน (Madeline Hamilton) จึงได้แปลหนังสือเล่มนี้เป็นภาษาอังกฤษ และสำนักพิมพ์ Viking ได้จัดพิมพ์ออกจำหน่าย

หนังสือเรื่อง The Choo Choo Train ของนักประพันธ์ชื่อ Lillian Boyer Pennington ผู้เขียนภาพในหนังสือเล่มนี้ชื่อ Leonard Ressler หนังสือเล่มนี้ชนะในการประกวดหนังสือสำหรับเด็ก ได้รับรางวัลของ The Third Annual Maggie Awards และด้วยความยกย่องว่าเป็นเลิศในแนวคิดเรื่องคุณค่าของการศึกษา (Educational value) นี้ก็ตีพิมพ์ด้วยความสนใจอันสูงส่งนักไม่ยอมเหมือนกัน ทั้งเด็กทงผู้ใหญ่ต่างพากันไปอ่านเป็นจำนวนมาก

สโมสร Zonta Club of Toledo ในรัฐ

โอไฮโอได้รวบรวมบทประพันธ์ และรูปภาพ (Picture book) ทั้งหมดที่ได้รับรางวัลเหรียญจอนนิวเบอร์และเหรียญแคตคิทตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๒๒ จนถึงปัจจุบัน แจกให้แก่มหาวิทยาลัยคริสต์เคียนนานาชาติ (The International Christian University) ในมิชิแกน กรุงโตเกียวประเทศญี่ปุ่น

เท่าที่ผู้เขียนเรื่องนี้ได้พยายามได้ประกวดวรรณคดีสำหรับเด็ก และการประกวดหนังสือสำหรับเด็กในสหรัฐอเมริกา มาตั้งแต่ต้นจนจบ มีความประสงค์อยู่สองประการคือ

๑ เพื่อชักชวนท่านทั้งหลายให้อ่านและวิจารณ์ หนังสือที่เป็นวรรณคดีสำหรับเด็ก หรือที่เรียกว่าหนังสือสำหรับเด็ก บางท่านที่สามารถอ่านภาษาอังกฤษได้ ก็ควรจะต้องหาอ่านบ้าง ผู้เขียนได้เขียนรายชื่อหนังสือที่เคยได้รับรางวัลเหรียญ จอนนิวเบอร์ และเหรียญแคตคิทตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๒๒ จนถึงปัจจุบัน ไว้อย่างรวบรัดแล้ว

๒ เพื่อชักชวนท่านทั้งหลายให้อ่านหรือส่งเสริมให้มีการเขียนหนังสือสำหรับเด็กในประเทศไทย ท่านอาจช่วยส่งเสริมให้เป็นทุนหรือรางวัลแก่ผู้เขียนหนังสือสำหรับเด็กได้เล่มหนึ่งที่ท่านชอบ หรือหลายเล่มก็ได้แต่ศรัทธาของท่าน

ข้าพเจ้าขออนุโมทนาในผลงานดังกล่าวด้วยเทอญ

รายชื่อหนังสือที่เคยได้รับรางวัลเหรียญจอห์นว.เบอร์และเหรียญแคลดิกอท
ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๑๙๒๒ จนถึงปัจจุบัน

THE NEWBERY MEDAL BOOKS

1960 ONION JOHN

Krumgold (Crowell)

1959 THE WITCH OF BLACKBIRD
POND

Speare (Houghton Mifflin)

1958 REELS FOR WATIE

Keith (Crowell)

1957 MIRACLES ON MAPLE HILL

Sorensen (Harcourt)

1956 CARRY ON, MR. BOWDITCH

Latham (Houghton Mifflin)

1955 THE WHEEL ON THE SCHOOL

De Jong (Harper)

1954 AND NOW MIGUEL

Krumgold (Crowell)

1953 SECRET OF THE ANDES

Clark (Viking)

1952 GINGER PYE

Estes (Harcourt)

THE CALDECOTT MEDAL BOOKS

1960 NINE DAYS TO CHRISTMAS

Estes (Harcourt)

1959 CHANTICLEER AND THE FOX

Cooney (Crowell)

1958 TIME OF WONDDR

Mc Closkey (Viking)

1957 A TREE IS NICE

Simont (Harper)

1956 FROG WENT A-COURTIN'

Rojankovsky (Harcourt)

1955 CINDERELLA

Brown (Scribner)

1954 MADELINE'S RESCUE

Bemelmans (Viking)

1953 THE BIGGEST BEAR

Ward (Houghton Mifflin)

1952 FINDERS KEEPERS

Mordvinoff (Harcourt)

THE NEWBERY MEDAL BOOKS

THE CALDECOTT MEDAL BOOKS

1951 AMOS FORTUNE, FREE MAN

Yates (Aladdin)

1950 THE DOOR IN THE WALL

De Angeli (Doubleday)

1949 KING OF THE WIND

Henry (Rand McNally)

1948 THE TWENTY-ONE BALLOONS

Du Bois (Viking)

1947 MISS HICKORY

Bailey (Viking)

1946 STRAWBERRY GIRL

Lenski (Lippincott)

1945 RABBIT HILL

Lawson (Viking)

1945 JOHNNY TREMAIN

Forbes (Houghton Mifflin)

1943 ADAM OF THE ROAD

Gray (Viking)

1942 THE MATCHLOCK GUN

Edmonds (Dodd, Mead)

1941 CALL IT COURAGE

Sperry (Macmillan)

1951 THE EGG TREE

Milhous (Scribner)

1950 SONG OF THE SWALLOWS

Politi (Scribner)

1949 THE BIG SNOW

Hader (Macmillan)

1948 WHITE SNOW, BRIGHT SNOW

Duvoisin (Doubleday)

1947 THE LITTLE ISLAND

Weisgard (Doubleday)

1946 THE ROOSTER CROWS

Petersham (Macmillan)

1945 PRAYER FOR A CHILD

Jones (Macmillan)

1944 MANY MOONS

Slobodkin (Harcourt)

1943 THE LITTLE HOUSE

Burton (Houghton Mifflin)

1942 MAKE WAY FOR DUCKLINGS

McCloskey (Viking)

1941 THEY WERE STRONG AND GOOD

Lawson (Viking)

รายชื่อหนังสือที่ได้รับรางวัลเหรียญฮอนนีวเบอร์และเหรียญแคลดคอต

๕๑

THE NEWBERY MEDAL BOOKS THE CALDECOTT MEDAL BOOKS

1940 DANIEL BOONE

Daugherty (Viking)

1939 THIMBLE SUMMER

Enright (Rinehart)

1938 THE WHITE STAG

Seredy (Viking)

1937 ROLLER SKATES

Sawyer (Viking)

1936 CADDIE WOODLAWN

Brink (Macmillan)

1935 DOBRY

Shannon (Viking)

1934 INVINCIBLE LOUISA

Meigs (Little, Brown)

1933 YOUNG FU OF THE UPPER

YANGTZE

Lewis (Winston)

1932 WATERLESS MOUNTAIN

Arner (Longmans)

1931 THE CAT WHO WENT TO

HEAVEN

Coatsworth (Macmillan)

1940 ABRAHAM LINCOLN

d'Aulaire (Doubleday)

1939 MEI LI

Handforth (Doubleday)

1938 ANIMALS OF THE BIBLE

Lathrop (Lippincott)

THE NEWBERY MEDAL BOOKS

1930 HITTY, HER FIRST HUNDRED
YEARS

Field (Macmillan)

1929 TRUMPETER OF KRAKOW

Kelly (Macmillan)

1928 CAY NECK

Mukerji (Dutton)

1927 SMOKY, THE COWHORSE

James (Scrivner)

1926 SHEN OF THE SEA

Chrisman (Dutton)

1925 TALES FROM SILVER LANDS

Finger (Doubleday)

1924 THE DARK FRIGATE

Hawes (Little, Brown)

1923 VOYAGES OF DR. DOLITTLE

Lofting (Lippincott)

1922 THE STORY OF MANKIND

Van loon (Liveright)

บรรณพิภพ



หนังสือวารสารทางวิชาการซึ่งอายุมาก
กว่า ๒๐ ปี คือ Thai Science Bulletin นั้น
ได้กำหนดปิดตัวเองแล้วทยบทยบตัวเองไป ทาง
ผู้จัดทำได้แถลงว่า “เพื่อเป็นการประหยัด”
เนื่องจากสภาวะภัยแห่งชาติ กำลังจะจัดพิมพ์
วารสารเกี่ยวกับการวิจัยทางวิทยาศาสตร์
เพื่อไม่ให้เป็นการทำซ้ำกัน และเขาใจว่า
ทำคงจะต้องเป็นคนชุดเดียวกัน หรือคนเดียวกัน
ชาวสารวิทยาศาสตร์ จึงตกลงเลิกกิจการ
ลง ๒๕๕๗ ๒๕๕๘ และเสียชีวิตายระคนกัน ทน
ยนิดี ก็เพราะว่า T.S.B. นั้นหัวใจคืออย่างนี้
เมื่อเห็นว่างานจะซ้ำกัน ก็ยอมเลิกไปโดยดี
(หรือจะโดยถูกบังคับก็ยังไม่ทราบความเบื้อง
หลัง) แทนที่จะทำซ้ำกันให้เปลืองแรงเปลือง
เงินเปล่าๆ ถ้าหากว่าการจัดห้องสมุดใน
กระทรวงทบวง กรม กอง และแผนกของเรา
จะยอมเตียงงานซ้ำกันบ้างเช่นนั้นก็ไม่น่า
ขอทนาเสียดยกคอว่า T.S.B. นั้นได้คงมานาน
แล้ว ตั้งแต่สมัยที่ประเทศไทยยังได้ชื่อว่าสยาม
คิดอายุก็ย่างเข้า ๒๒ ปี กำลังอยู่ในวัยฉกรรจ์

พอจะได้เป็นผู้ใหญ่เป็นหลักฐาน ก็คงมา
เสียชีวิตด้วยแล้ว



วารสารทางวิชาการฉบับหนึ่ง ซึ่ง
กำลังจะเติบโต คือวารสารคณิตศาสตร์ไม่
ชำนาญจะมีอายุครบ ๕ ปี จวนจะเข้าเรียนชั้น
ประถมปีที่ ๓ ได้แล้ว คำนวณอาจารย์ เด่น
ต้นบุญยืน บรรณาธิการได้แถลงอย่างภาค
ภูมิใจ ในบทบรรณาธิการ ปริมา ๕ ฉบับ
ที่ ๔๘ ประจำเดือนตุลาคม ๒๕๐๓ ว่า “ท่าน
สมาชิกทั้งหลายคงจะรู้สึกภูมิใจเท่า ๆ กับ
ข้าพเจ้า ถ้าหากท่านทราบค่า หักพัยของ
ท่านเท่านั้นที่สร้างวารสารคณิตศาสตร์ เรา
ไม่มีรายได้จากค่าแจ้งความ และเราไม่เคยได้
รับเงินอุดหนุนจากองค์การ มูลนิธิ หรือ
จากทางหนึ่งทางใดเลย ..”



เรื่องน่าเศร้าใจที่สุด ที่เกิดขึ้นแก่หนังสือ
คือการที่ไฟไหม้พระที่นั่งศิวโมกษพิมาน ใน
พิพิธภัณฑสถาน เมื่อคืนวันที่ ๙ พฤศจิกายน
ปรากฏว่าสมุดไทยในพระที่นั่งนั้น ถูกไฟไหม้



หนังสือฉบับว่า ‘ชายดี’ ในกระบวน
หนังสือเดิมได้ราคาถูก และมีใช้ ‘นวนิยาย
คือ หนังสือเรื่อง “นิทานคติธรรม” ของ
นายแปลก ดันจิรัตน์ และหนังสือ “ชุมนุม
ดุสิต” ซึ่งนายดุสิต ปุณฺณานุกาภ เป็น

รวบรวมนหนังสือทั้งต้องเดมมจนจนวนจำหน่าย
เกินกว่าหนึ่งหมื่น ในระยะเวลาเพียงไม่กี่เดือน
หนังสือต้องเดมม เป็นหนังสือซึ่งคณะ
กรรมการผู้จัดทำหนังสือสำหรับผู้เริ่มอ่าน ใน
สาขาฝ่ายวัฒนธรรมของคณะกรรมการ แห่ง
ชาติว่าด้วยการศึกษา วิทยาศาสตร์ และ

วัฒนธรรมเป็นผู้จัดทำขึ้น ทั้งนี้เป็นการพิศจน์
โดยอย่างหนึ่งว่า หนังสือดี ราคาถูก แม้จะมีใช้
นวนิยายรัญจวนใจ หรือโศกโศนัสสะเทือนใจ
ก็ยังมมีผู้อ่านอยู่เหมือนกัน ดูตามนแดง ผู้ที่
เป็นห่วงในการอ่านหนังสือของเยาวชน คงจะ
เบิกบานหัวใจขึ้นบ้าง



สำคัญที่อายุ

ห้องสมุดวิทยาดัยบริดศต ในประเทศอังกฤษ ดังแจ้งความต้อง
การบรรณารักษ์ มีกำหนดไว้ด้วยว่า จะตั้งอัตราเงินเดือนให้ตามอายุ และ
คุณวุฒิ

ห้องสมุดวิทยาดัยบริดศตออกฟลอนดอน รับสมัครบรรณารักษ์ผู้ช่วย
อายุสูงกว่า ๒๑ ปีขึ้นไป เงินเดือนเริ่มต้นกำหนดตามอายุดังนี้ อายุ ๒๑ ปี
ให้ ๘ ปอนด์ ๘ ชิลลิง ๖ เพนนี (ต่ออัปดาร์?) อายุ ๒๕ ปี ให้ ๘ ปอนด์
๕ ชิลลิง ๖ เพนนี เงินเดือนสูงสุด ๑๔ ปอนด์ ๑๓ ชิลลิง ๖ เพนนี แต่ไม่ได้
กำหนดว่าอายุเท่าไร

นิทานสำหรับเด็ก — เรื่องที่ ๓

เรื่อง อินเจโล เด็กชน

แม่นมาส ชาลิต — ผู้แปล



นิทานเรื่องนี้แปลจากเรื่อง อินเจโล เดอะ นอตทวิน ของ เฮเลน กาแรตต์ ในฉบับเดิมมีผู้เขียนภาพประกอบชื่อ ลีโอ โปลิติ ซึ่งเป็นนักเขียนภาพฝีมือเอกผู้หนึ่ง นิทานนี้เหมาะสำหรับเด็กอายุไม่เกิน ๑๐ ขวบ แต่เนื่องด้วย เรื่องนี้ค่อนข้างยาว ถ้าหากจะเล่าปากเปล่า ก็จะต้องย่นย่อลงบ้าง แต่การย่อจะทำให้เสียรสสนุกไป เพราะสำนวนภาษาที่ใช้ แสดงความหวาดกลัวของเด็ก ซึ่งเกี่ยจوابนานนั้น นับว่าดีและถูกใจเด็ก จึงใคร่ขอเสนอให้อ่าน ให้เด็กฟังแทน การเล่าด้วยปากเปล่า การอ่านจะช่วยให้เด็กได้ทราบเรื่องราวโดยละเอียด และผู้เขียนหนังสือเรื่องนี้ก็ตั้งใจเขียนเพื่อให้อ่านให้เด็กฟังด้วย การอ่านและให้เด็กได้เห็นหนังสือจะเป็นการช่วยจูงเด็กให้เขาใกล้หนังสือมากยิ่งขึ้น ถ้าครูหรือบรรณารักษ์อยากทำให้เด็กสนใจมากยิ่งขึ้นอาจจะแนะนำให้เขาลองเขียนภาพประกอบเรื่องแข่งขันกันบ้างก็ได้ — ผู้แปล

ครึ่งหนึ่งแห่งภูเขาสูงแห่งหนึ่งในประเทศเม็กซิโก มีเมืองเล็กๆ เมืองหนึ่ง บ้านเรือนในเมืองนี้ทำด้วยอิฐสีแดง และมุงหลังคาด้วยกระเบื้องสีแดง แต่ทว่าหอร่องสูงของโบสถ์ประจำเมืองนั้นเป็นสีชมพูอ่อน ในเมืองนี้มีถนนปูด้วยหินส่ายเล็กๆ หาดายส่ายคตัดผ่านทางนี้ทางนั้น ชนไปบนเนิน ลงมาที่หุบเขา และกระเียนไปตามบ้านต่าง ๆ

มีเด็กอยู่คนเดียวที่เม็กซิโก เมืองนี้เป็นเมืองที่ตลกที่สุดในโลก เด็กนั้นชื่อว่า อินเจโล เขาไม่ชอบเมืองนี้เลย เขาไม่ชอบเลยเป็นอันขาด เพราะว่า เมืองนี้ตั้งอยู่บนภูเขา และมีน้ำมากเกินไป น้ำในท่อน้ำมีมากเกินไป น้ำที่น้ำพุก็มีมากเกินไป น้ำที่ไหลลงมาจากภูเขาตามริมถนนก็มีมากเกินไป

“ทงน เพราะอะไร เพราะว่า อันเจโดเด็ก
ชนคนนกตวงนา กตวจริงๆ ทำไมถึงกตว
เขากตวเพราะว่า เขากตวการอาบนา เขากตว
การอาบนามากที่สุดในโลก - เขว กตว -
- กตวจริงๆ

“เพราะเหตุว่า เมืองนมนายอยู่มาก แม่จึง
จับตัวเขาไปอาบนาขตตว โคตเดมอๆ เมื่อถึง
เวลาดอาบนา เขากตวร้องโอดโอยจนเพื่อนบ้าน
พากันฉ่นศรัษะ และบอกกันว่า “ฟังซิ ฟัง
เสียง อันเจโด เด็กชนทำเสียงดังน่ากตวเหลือ
เกิน”

อันเจโดจะร้องว่า “ช่วยด้วย-ช่วยด้วย-
อู๋ย อย่าทำเจ็บๆ ซิ อู๋ย! อู๋ย! โอ้ย ตาย
แล้ว พอแล้ว พอแล้ว อู๋ย ทนผมไม่ได้น
ดักปรกแล้วครับ”

พอร่างกายดะอาด และแม่ปดอยมือเขา
เด็กชนก็ออกวงแผลบหายไจากบ้าน และ
แม่จะไม่เห็นเขากตวเลยตลอดทงวัน พอดก
กลางคืน เขากตวกลับมานบ้าน เนื้อควมอม
แมมตงเคหัวตงไปถึงเท้า เพราะว่าเขาชอบ
ตงไปเล่นตามท้องร้องและในโคตจนตม เขา
ชอบตงบนพนดินในสวน และเล่นกับตุ๊กตา
ทหารของเขา

พ่อของเขาบอกว่า เขาทำให้เสียงดัง
ตวระกต แม่ของเขาว่าเด็กชายหน้าเหลือเกินตม
ลูกเขนนี้ แต่อันเจโดก็เป็นเด็กชกชนตลอด
เวตา แม่แต่ในเวตาล้างหน้า เขากตวตง
เสียงร้องกตวกรวด

วันหนึ่ง มาเรีย โรด้า พี่สาวคนโตของ
เขาจะแต่งงาน เธอจะไปเข้าพิธีในโบสถ์
เวตาหัวโม่งเย็น แต่อันเจโดหายตัวไปเสีย
แล้ว

ทงน เพราะว่า อันเจโดจะตงอาบนา
พวกเด็กๆ ทุกคนอาบนาตงตวกันเรียบ
รอยแล้ว ทุกคนส่วยและดะอาด ทำให้แม่
ปดมใจมาก

ทุกคนช่วยกันเรียกหาเขา ร้องตะโกนด้วย
เสียงดัง

“อันเจโด”

“อันเจโด..”

“อันเจโด อยู่ไหนนะ ?”

เงียบ ไม่มีเสียงตอบเลย

อันเจโด เด็กชน ไดยนเสียงร้องเรียก
เพราะเขาซ่อนอยู่ใต้ต้นไม้ ใบหนาตงบ้านน
เอง เขากตวตงเล่นกับตุ๊กตาทหารเขาชอบ
ตุ๊กตาทหารเท่าๆ กับเกลยคการอาบนาทเดียว

เรื่องอันเจโลเด็กชน

๔๕

เขาดังงั้น ไปหยุคขึ้นหอบอยู่ตรงหน้าทหารหมู่หนึ่ง

“อ้าว นี่ใครละ” ทหารคนหนึ่งถาม เขามองมองดูใบหน้าที่อยู่ใต้ปีกหมวกใบใหญ่

“อันเจโลครับ”

“อันเจโลคนไหน”

“อันเจโลที่อยู่ในเมืองครับ”

“ในเมืองมีอันเจโลคงยี่สิบคน”

อันเจโลหันหน้าดูคืน เขารู้สึกอายที่จะบอกพวกทหารว่าใคร ๆ เรียกเขาว่าอันเจโลคนชน

ทหารแก่คนหนึ่งมองดูเขาแล้วพูดว่า

“เด็กพวกนี้ เรานะ ใครจะไปดูออกว่าอันเจโลคนไหน”

“อาบนำฉางหน้าเสียหน่อย จะใครว่าเป็นใครกันแน่”

โธ้ย ตายแล้ว อาบหน้า! อันเจโลร้องเสียงดัง แล้วแผ่นพรวดออกไป อาบหน้า ทหารพวกนี้จะอาบหน้าให้เรา

ช่วยด้วย ช่วยด้วย

อันเจโลออกวิ่ง แต่ทหารชายาวกระโดดเขาควาคอเสื้อเขาไว้ อันเจโลสะดุ้งจนเสื้อ

หลุด แล้วเขาก็กวักต่อไป แต่ทหารชายาวนั้นแขนของเขายาว เขาควักเอากางเกงอันเจโลไว้

ฮือ ฮือ อันเจโลร้องไห้ น้ำตาไหลอาบแก้มลงมาหน้าอก ดังชโคตตลงมาเป็นทาง

“ดณะะ ยังกระเดียดตายพาดกลอน เอาละ เรียกว่าอันเจโลเสียตาย ดีกว่า”

“มาเร็ว เสียตาย จะช่วยชีวิตให้จนแม่จำไม่ได้เสียว่ะ”

อันเจโลได้ยินเขาก็ทำคอขยับ เขาสะดุ้งมือ และดึงตนเองให้หลุดจากมือทหารแต่ทหารจับเขาไว้แน่น

เด็กหนุ่มคนหนึ่งวิ่งไปหาถึงไม่มาใบหนึ่ง เขาเอาน้ำใส่ในถัง อันเจโลคืนรนและสะดุ้ง เขาต้อยและเตะ หยิกและข่วน เพราะเขากดจนเขาเหลือเกิน

พวกทหารพากันฉ่ายหน้า และเดินไปขึ้นคนเดินไปมา เด็กอะไรชนอย่างนั้นไม่เคยเห็นเลย แต่ทหารอันเจโลกับเด็กหนุ่มไม่ยอมไปอย่างคนอื่น ๆ เมื่อน้ำเต็มถังแล้ว เขากอมอันเจโลชนและวางลงในถังน้ำ พอลงน้ำอันเจโลร้องกรีดราวกับถูกหมึกที่เขาเอาไปขายที่ตลาด

ทหารหนุ่มเริ่มขัดร่างกายอันเจโต เขาใช้ตะปูมากมายและเชือกแรง ๆ เพื่อเอาโคลน และขโคลนออกจากอันเจโตที่ตะชน ๆ

ทหารอ้วนตระหนักรู้ให้เขา ทหารหนุ่มต่างเห็น ต้องคนช่วยกันถนัดหลังใบหู และต่างหน้าหลาย ๆ ครั้ง

“ตัวอะไรกัน” ทหารอ้วนว่า “ตัวอะไรถูกโคลนพอกอยู่อย่างนี้”

“น้ำกลวจะเป็นเด็กเล็ก ๆ” ทหารหนุ่มว่า “ที่แรกนึกว่าเป็นเสื้อลายแต่วกคิดว่าคงจะเป็นแค่โคลน ต่างไปต่างมากก็คงเหตุดังนี้โคลน เสื้อผ้าดกปรกชุดหนึ่ง กับหมวกปีกใหญ่ใหม่เอี่ยมใบหนึ่งเท่านั้น”

ทันใดนั้น ทหารรูปร่างคนหนึ่งเดินออกมา เขากลามด้วยความประหลาดว่า “ทำอะไรกันนะ”

“เราพบเด็กเล็ก ๆ คนหนึ่ง คุณพอจะบอกได้ไหมว่าเป็นใคร”

ทหารรูปร่างร่างสูง มองดูอันเจโตแล้วก็บอกว่า “อ้อ อันเจโต ชิดว่า น้องชายมาเรียไรด้านเอง ทางบ้านเขากำตั้งเตรียมตัวไปโน้พิชิต่างงาน ทำไมเราไม่มาอยู่ล่ะ”

อันเจโตเด็กชนเขาออกอดเขา และนั่งงออยู่ในนา เมื่อได้อาบน้ำเรียบร้อยแล้ว และเห็นว่าน้ำไม่ทำให้เขาตาย อันเจโตก็อยากจะไปพิชิต่างงานและกินขนมอร่อย

แต่เขากลับพบทหาร ทหารอ้วนพูดขึ้นว่า

“จะอดคตแล้ว ทุนจะทำอย่างไรต่อไปจะเสื้อผาคุดเก่านกกลักปรกเต็มที”

“เอาเสื้อผ้าของน้อง ชายผมมาได้ก็แล้วกัน” ทหารหนุ่มว่า แล้วเขาก็วิ่งลงจากเนินเขาไปที่บ้านของเขา

ทหารอ้วนเห็นผมเขาจนแห้ง และขีดใบหน้าจนปวดผองทหารหนุ่มวิ่งกลับมา เขาก็เอาเสื้อผาของเขาด้วยชุดหนึ่ง ได้น้ำกับตัวของอันเจโตพอดี

ทหารรูปร่างบอกรว่า “ฉันจะพาอันเจโตไปที่โบสถ์เอง” เขาเดินไปทางคานหลังค่ายและลงมาสู่คามาตวหนึ่ง เขาชนบนหลังม้า ทหารอ้วนอุ้มอันเจโตขึ้นนั่งข้างหลังทหารรูปร่าง

“จับให้แน่นนะ” ทหารรูปร่างบอก “ม้าตัวนี้กระตือรือร้นมาก”

อันเจโตเดินเตนจนพูดไม่ออก เขาเกาะเอวทหารรูปร่างไวแน่น ทหารคนอื่น ๆ ออก

เรื่องอันเจโลเด็กชน

๕๑

นวลโบกมือ อวยพรทหารรูปงามซึ่งกำลังจะไปแต่งงาน ทุกคนประหลาดใจเมื่อได้เห็นอันเจโลต่างกรอถามว่า

“ได้ฉายาไปไหนเสียแล้วละ?”

“ได้ฉายาวิ่งเข้าป่าไปแล้ว” ทหารหนุ่มบอก “คงไม่กลับมาอีกดอก”

“ได้ไม่ชอบนา แต่เด็กเล็ก ๆ ชอบอาบนา” ทหารอ้วนพูด

ทหารรูปงามบอกเพื่อน ๆ เขาว่า “พี่น้องทหารทั้งหลาย เด็กหญิงข้างหลังผมคืออันเจโล ซิดว่า น้องสาวของมาเรีย โรด้า เจ้าสาวของผม เมื่อผมแต่งงานแล้ว เขาก็จะเป็นน้องชายของทหารคนหนึ่ง ผมเชื่อว่าเขาคงจะชอบอาบนา เพราะเขาคงไม่อยากทำให้เสียเกียรติทหารเป็นแน่ ไปก่อนละ เราจะไปแต่งงาน”

ในขณะนั้น พ่อ แม่ มาเรียโรด้า และพี่น้อง ๆ คนอื่นของอันเจโลกำลังเดินไปสู่โบสถ์ “อันเจโลไปไหนเสียละ” พ่อถาม

“ไม่ทราบค่ะ” แม่ตอบ

“วิ่งหนีไปแล้ว” คนอื่น ๆ ร้องบอก

“แกกดันจะต้องอาบนา” แม่อธิบาย

“เสียชื่อเหลือเกิน” พ่อบ่น “หนีไปเสียแล้วกดอกอดขนมอรอย”

“ต้องอดแน่นขน” แม่บอก “จะต้องให้อุดอาหารเย็นนครอย อยากขนนก” มาเรียตาตาของแม่ เพราะแม่รักอันเจโลมาก

ครอบครัวของอันเจโลเดินเป็นขบวนไปตามถนน เพื่อน ๆ ของมาเรีย โรด้าตามมาข้างหลัง พอถึงบันไดโบสถ์ พ่อกับแม่ก็หยุดเดิน พวกลูก ๆ ยืนเรียงแถวกัน มีมาเรียโรด้า ลูกสาวคนโตซึ่งจะแต่งงานวันนั้น ถัดมาก็ ถอดอเรีย คนหยาบ ชัดนิศา คนน่ารัก ดุยดำ คนฉลาด ถัดไป ควรจะเป็น อันเจโล แต่เขาหนีไปเสียแล้ว อันเจโลคนชนทำให้คนที่ห่อครอบครัวต้องอับอายขายหน้า ซอมีส น้องชายของเขามายืนอยู่กับพี่ ๆ น้องคนต่อไปคือ ไมเกสน้อย และน้องเล็กอันโตเนียว ซึ่งใคร ๆ รักทุกคน

ทุกคนในครอบครัวเว้นแต่อันเจโล มายืนอยู่พร้อมหน้า ใบหน้าของเขาเศร้าอาด ผมดำเป็นมัน และทุกคนสวมเสื้อผ้าทอที่ดี

ทันใดนั้น ทหารรูปงามก็เข้ามาหาของเขามาในถาดสี่เหลี่ยมหน้าโบสถ์ พวกเพื่อนทหารตามมาข้างหลัง เกือบทุกคนชี้มา น้องสุดด้วยเหลือเกิน เขาสวมหมวกปีกใหญ่ และเสื้อปัก

เด็กผู้ชาย เด็กๆ คนหนึ่ง แต่งกายเรียบร้อย
น้อย เต็มผ้าขาวสะอาดเดือนดวงจากหลังมา
สีดำ

“ยังกะอันเจโด” พ่อบอกแม่

“โอ๊ย ไม่ใช่ดอก” แม่ตอบ “เด็กคน
นี้จะป็นอันเจโดไปไม่ได้ดอก ดูนี่ หน้าตาก็
สะอาด เดือนผ้าขาวสะอาด อันเจโดลูกเรา
ก็ปรกติดี หน้าตามอมแมม เดือนเปื้อน
เพราะ ไม่ฉันจะให้มาในพิธีแต่งงานดอก ชาย
หน้าเขา”

“แต่หมวกใบนี้ เหมือนหมวกอันเจโด
นะ” พ่อบอก “เหมือนหมวกที่ฉันซื้อให้
เจ้าจากตลาดคนเมืองวนอาทิตย์ที่แล้ว ไม่มีผิด
เลย”

นาฬิกา ท่อ คอยติ บอกเวลา ดีไม่ขึ้น
ทั้งเวลาทำพิธีแต่งงานแล้ว

“เข้าไปข้างในเถอะเด็กๆ” แม่บอก
แล้วพ่อ กับแม่ นำแถวเข้าไป ทางประตูใหญ่
ของโบสถ์ พวกเด็กๆ และเพื่อนๆ ของ
ครอบครัวก็เดินตามมา ต่อจากนั้นก็เป็น
ทหารรูปงาม และเพื่อนของเขาซึ่งล่อมเด็ก
ไปด้วยเงิน

แม่เหลียวหลังมาดูว่าเด็กๆ มาครบกัน

ทุกคนแถวหรือยัง ทันใดน่ะ แม่ก็เห็น ใคร
นั้นนะ ใครดีย้อก อันเจโดนั่นเอง อันเจโด
ซึ่งสะอาดราวกับทองคำ

แม่ใจเต็มด้วยความภาคภูมิใจ เพราะ
อันเจโดเป็นลูกชายคนโตที่สุดของแม่ และ
เมื่อยาวจะให้เขาเป็น ดึงทแม่ เห็นอยู่ ขณะ
คือสะอาด และหน้าเหมือนเด็กคนอื่น

เมื่อพิธีแต่งงานจบแล้ว เขาก็มีการเลี้ยง
อย่างสนุกสนาน

อาหารอร่อย คนตรึมเพราะ
“พวกเพื่อน ๆ พวกนี้มาร่วมในงานเลี้ยง
เขาก็ดูแลตามความพอใจ แล้วเขาก็ร้อง
เพลงและเต้นรำ

เด็กซึ่งน่ารักที่สุด คือ อันเจโด บิด
เขาไม่ใช่อันเจโดเด็กชน หรืออันเจโด เดือ
ตายแล้ว หากเป็นอันเจโด ซึ่งใครๆ ก็ภูมิใจ

เรื่องของอันเจโด เด็กชนที่ไม่ชอบอาบ
น้ำก็จบลงเพียงนี้ หลังจากพิธีแต่งงานแล้ว
เขาก็มีใจในตัวเขามาก จนไม่นึกถึงหน้าอก
เลยเขาอาบนาชดกร่างกายสะอาด แม่บอกว่า
เขาอาบนาเองได้แล้ว และพ่อบอกเขาว่า
“ทัน พ่อจะเรียกลูกว่า อันเจโด เด็กกล้า
หาญ เพราะลูกไม่กลัวหน้าอกแล้ว”

านสำหรับเด็ก เรื่องที่ ๒

ไก่โต้ง หนูพุก กับ แม่ไก่สีแดง

สุปานิ เปรมะบุตร ผู้แปล

ครั้งหนึ่งนานมาแล้ว มีบ้านเล็ก ๆ น่ารักหลังหนึ่ง
ตั้งอยู่บนเนินเขา บ้านหลังนี้มีประตูบานทาสีเขียว หน้าต่าง
๕ บาน มีบานเกล็ดสีเขียว ผู้ที่อยู่ในบ้านก็มี
ไก่โต้งตัวหนึ่ง หนูพุกตัวหนึ่ง กับแม่ไก่สีแดงตัว
เล็ก ๆ ตัวหนึ่ง

บนเนินเขาอีกตึกหนึ่งไกล ๆ กันนั้น มี
อีกหลังหนึ่ง เป็นบ้านโกโรโกโส มีประตู
ปิดไม่เข้า หน้าต่างพัง ๆ ๒ บาน ดัดทา
ากระดากกระดาง ผู้ที่อยู่ในบ้านก็มี
หมาจิ้งจอกผู้ชั่วร้ายตัวหนึ่งกับลูกเด็ก ๆ

เช้าวันหนึ่ง ลูกหมาจิ้งจอกทั้งสี่ตัวกับ
“พ่อจ๋า พวกเราหิวเหลือเกิน”
ตัวหนึ่งบอกว่า “เมื่อวานเราไม่ได้กิน ๒ ตัวรองชนพรอมกัน
กันเลยจะพอ”

อีกตัวหนึ่งพูดว่า “วานชนกแทบไม่มี
อะไรกินเลย”

ตัวที่สามเสริมว่า “ก่อนนอนหนึ่งเรา
มีแต่ไก่ครึ่งตัวเท่านั้น”

ตัวที่สี่พูดว่า “แต่ก่อนหนานนกมีแต่
เบ็ดตัวเล็ก ๆ เพียง ๒ ตัว”

หมาจิ้งจอกตัวใหญ่หนึ่งคิดถึงมานาน จึงพูด
เสียงห้าว ๆ ว่า “พอเห็นบ้านหลังหนึ่งบนเขา
ถูกไหม มีไก่โต้งอยู่ตัวหนึ่ง”

“กับหนูพุกตัวหนึ่ง” ลูกหมาจิ้งจอก
๒ ตัวรองชนพรอมกัน

“แต่แม่ไก่สีแดงอีกตัวหนึ่ง” อีก ๒ ตัว

ร้องจนบาง

“เจ้าพวกนอวนดเล็กด้วยสิ” พ่อหมา

จึงจอกบอก

“ฉันนะ พ่อจะเอากลับไปใหญ่ไป
แล้วไปแอบจับเจ้าไก่โต้ง หนูพวก และแม่ไก่
ดีแดงได้กระดอมากินกัน”

ลูกหมาจึงจอกทวนหนึ่งบอกว่า “ฉันจะ
ติดไฟย่างไก่โต้งนั่นเอง”

ตัวที่สองบอกว่า “ฉันจะตั้งหม้อต้มแม่
ไก่เอง”

ตัวที่สามว่า “ฉันจะเอากะทะมาทอดหนู
พวกเอง”

“พอทำกันเสร็จฉันจะกินให้เต็มทีเชียว”

ตัวที่สี่พูด เจ้าพวกนี้เป็นตัวที่กระดอที่สุด

ลูกหมาจึงจอกทั้ง ๔ ตัวก็พากันกระโดด
โดดเตนด้วยความดีใจ ฝ่ายพ่อหมาจึงจอก
ก็ไปหยิบกระดอออกมาเตรียมเดินทาง.

แต่ตลอดเวลาดำ เจ้าไก่โต้ง หนูพวก กับ
แม่ไก่ ดีแดงทำอะไรกันบ้าง

ไก่โต้งกับหนูพวกอารมณ์ไม่ดี ตั้งแต่
คืนนอนเช้า ไก่โต้งบอกว่าอากาศร้อนเกินไป
ฝ่ายหนูพวกกลับว่าหนาวเหลือเกิน

ทั้งสองตัวเดินบ่นเข้ามาในครัว ในขณะที่

เรื่องไก่โต้งหนูพวกกับแม่ไก่แดง

ขณะที่แม่ไก่แดง ผูกหน้าตาดีชื่นใจ
กำลังทำงานง่วนอยู่

แม่ไก่ถามขึ้นว่า “ใครจะเป็นคนไป
เอาพื้มาจไฟ”

“ฉันไม่ไป” ไก่โต้งตอบ

“ฉันไม่ไป” หนูพวกตอบ

“ถ้าอย่างนั้น ฉันไปเอาเอง” แม่ไก่
ดีแดงว่าแล้ววิ่งไปเก็บพื้มา

“ทีนี้ ใครจะเป็นคนไปตัดนามอาหาร
ตำรา” แม่ไก่ถามขึ้นอีก

“ฉันไม่ไป” ไก่โต้งตอบ

“ฉันก็ไม่ไป” หนูพวกตอบ

“ถ้าอย่างนั้น ฉันไปตัดเอง” แม่ไก่
ดีแดงว่าแล้วก็ไปตัดนามา

เมื่อตัดนามแล้ว แม่ไก่ถามอีกว่า “ฉัน
ใครจะเป็นคนทำอาหารเข้า”

“ฉันไม่ทำ” หนูพวกตอบ

“ถ้าอย่างนั้น ฉันทำเอง” แม่ไก่
ดีแดงบอก

ไก่โต้งกับหนูพวกพึมพำ และทะเลาะกัน
ตลอดเวลาทำประทานอาหารเข้า ไก่โต้ง
ทำเหยือกนมหมก หนูพวกทำข้าวหูกทอดจน

“ใครจะเป็นคนเก็บโต๊ะอาหาร” แม่ไก่

เรื่องไก่โต้งหนูพุกกับแม่ไก่สีแดง

๕๕

สีแดงผู้มาดังสาวงามชนออก โดยหวังว่าทาง
ต้องตัวจะเล็กหงุดหงิดกันเสียที

“ฉันไม่ทำ” ไก่โต้งตอบ

“ฉันก็ไม่ทำ” หนูพุกตอบ

“ถ้าอย่างนั้น ฉันทำเองก็ได้” แม่ไก่
สีแดงจกการเก็บถั่วยามกลางดึกและเช็ดฟัน

“ทีนี้ใครจะช่วยฉันเก็บถั่ว”

“ฉันไม่ละ” ไก่โต้งตอบ

“ฉันก็ไม่” หนูพุกบอก

“ถ้าอย่างนั้น ฉันทำเองคนเดียว” แม่
ไก่สีแดงพูดแล้วก็นอนไม่ขำบน

ไก่โต้งกับหนูพุกผู้เกียจคร้าน นั่งตบ
แกอข้างเตาไฟ และก่หีบไปโน้นมา

ฝ่ายหมาจิ้งจอก ผู้ชวาวคอขยี้ๆ ชนมา
บนเนินเขา แอบเข้ามาในถ้ำ ถ้าไก่โต้งกับ
หนูพุกไม่หลับเสีย จะต้องก่กองจะเห็นตาเจ้า
หมาจิ้งจอกมาแอบค้อยทางหน้าต่าง

กอก กอก กอก หมาจิ้งจอกเคาะ
ประตูบ้าน

“ใครกันนะ” หนูพุกบ่น พร้อมกับ
บิกตาขมเล็กน้อย

“ถ้าอยากรู้ ก็ออกไปดูเองซิ” ไก่
โต้งบอก

คงจะเป็นบุรุษไปรษณีย์เอาจดหมาย
ของเรามาดังละมัง หนูพุกคิดแล้วก็ไปถอด
กอดอน เปิดประตูออกโดยไม่ถามดูเสียก่อนว่า
เป็นใครกันแน่

พอประตูเปิด หมาจิ้งจอกก็เดินแต่ระยะ
อย่างนำกลิ้งเข้ามาทันที

“ตายจริง” หนูพุกร้องพร้อมกับจะ
วิ่งหนี

“เอ็ก อี เอ็ก เอ็ก” ไก่โต้งตกใจ
กระโดดชนไปบนผนังเกาะอ

แต่เจ้าหมาจิ้งจอกก็เพียงแต่หัวเราะ จับ
หนูพุกได้กระโดดจับไก่โต้งได้ตามลงไป เมื่อ
แม่ไก่สีแดงวิ่งลงบันไดมาคิดว่าเกิดอะไรกันขึ้น
ก็ถูกจับได้กระโดดไปด้วยอีกตัวหนึ่ง

ต่อจากนั้นหมาจิ้งจอก ก็หยิบเชือกมา
จากกระบี่ออกมาผูกปากกระโดดอย่างแน่น
หนา ยกกระโดดชนบานประตูเดินทางกลับ
ระหว่างทาง แตรอนจึกมาก หมา
จิ้งจอกรู้ดีว่ากระโดดหนักจนทุกที จึงคิด
จะนอนพักไต่ต้นไม้และหลับตึงกับหนึ่ง มัน
โยนกระโดดลงกับพื้น แล้วก็นอนหลับไป
และกรนเสียงดัง

พอได้ยินเสียงหมาจิ้งจอกกรน แม่ไก่

สีแดงกรบหยิบกรรไกรออกมาตัดก้นกระดอบ

จนกว้างพอที่หนจะลอดออกไปได้

“เร็วเข้า” แม่ไก่กระซิบบอกหนูก

“รีบวิ่งให้เร็วที่สุดเขี้ยวจะไปเอาก้อนหินใหญ่

เท่าตัวเธอมา”

หนูกวิ่งออกไป ไม่ช้าก็ลากก้อนหิน

กลับมาจนหนึ่ง

“ผดุงเข้ามาในกระดอบ” แม่ไก่บอก

หนูกผดุงก้อนหินเข้าไปทันที

แม่ไก่สีแดง ตัดกระดอบออกไปอีกจน

กว้างพอที่ไก่โต้งจะลอดออกได้

“เร็วเข้า” แม่ไก่สั่ง “รีบวิ่งให้เร็วที่สุด

เขี้ยวจะ ไปเอาก้อนหินใหญ่เท่าตัวเธอมา”

ไก่โต้งบินออกไป และรีบกลับมาอย่าง

เหนื่อยหอบพร้อมกับหินใหญ่ก้อนหนึ่ง ซึ่ง

มันผดุงเข้าไปในกระดอบ

ครั้นแล้วแม่ไก่สีแดงจึงผดุงออกมาจาก

กระดอบ หวาก้อนหินใหญ่เท่าตัวเองได้ก้อน

หนึ่งนำมาใส่ในกระดอบ ต่อจากนั้นแม่ไก่

หยิบดาบกับเข็มออกมาเย็บกระดอบ ทัดใจ

โดยรวดเร็ว

เมื่อเสร็จเรียบร้อยแล้ว ไก่โต้ง หนูก กับ

แม่ไก่สีแดง รีบวิ่งกลับบ้านโดยเร็วที่สุด ปิด

ประตู ดงกลดอน ปิดหน้าต่าง รุดมาน เป็นอัน

พ้นภัยมาได้

ฝ่ายหมาจิ้งจอก นอนหลับอยู่ใต้ต้นไม้

พลกนกตนาชน

“ตายจริง” หมาจิ้งจอกร้องจนเมือเหน็ด

พระอาทิตย์คล้อยต่ำลงไป “เย็นมากแล้วเร

จะต้องรีบกลับบ้าน”

หมาจิ้งจอกยกกระดอบขึ้นมาเดินเปะป

ดงเขามาจนถึงตำราแห่งหนึ่ง มันเดินตะค

พลาดลงไปในน้ำ แตกก้อนหินในกระดอบ

หนักมากจนทำให้มันตกลงไปในแอ่งลึกจนข

มัวไม่ได้ ต่อจากนั้นมาไม่มี ใครได้เห็นหมา

จิ้งจอกตัวใหญ่อีก และคนนั้นดูหมาจิ้งจอก

ที่ตะกิดะทั้ง ๔ ก็ต้องเข้านอนด้วยความหิวโห

ไก่โต้งกับหนูกก็พากันเลิกบ่น ทั้งด

ช่วยกันคิดไฟ ตักน้ำ จัดอาหาร และทำงาน

ทุกอย่าง โดยที่แม่ไก่สีแดงได้หยุดทำงานหน

ว่น และนั่งพักอยู่บนเกาอี้ทอดบ้ายทอด

พวกหมาจิ้งจอกไม่ได้มารบกวน อีกเด

และจนทุกวันนี้ ไก่โต้ง หนูก กับแม่ไก่สีแดง

ก็ยังคงอาศัยอยู่ในบ้านเล็ก ๆ ประตัสเซ

และหน้าต่างดีเชียว บนเนินเขาถกนนวน

ความผาสุก

(แปลจากเรื่อง The cock, the mouse

and the little red hen)

งานสมาคมในรอบปี ๒๕๐๓



ในปี พ.ศ. ๒๕๐๓ นี้ งานของสมาคมได้ขยายตัวออกไปมาก งานที่เคยปฏิบัติอยู่ก็ได้ขยายออกไป และงานใหม่ก็เพิ่มขึ้นไปอีก สมาคมได้รับความร่วมมือจากหน่วยราชการและสถาบันอื่นๆ เป็นอันมาก กิจกรรมของสมาคมพอจะประมวลได้ดังนี้

แผนกเผยแพร่วิชาการ การอบรม
บรรณารักษ์ในปีนี้ได้เพิ่มจำนวนครั้ง และ
จำนวนผู้อบรมขึ้น นอกจากสมาคมจะดำเนินการ
การอบรมเองแล้ว ยังได้จัดการอบรมตาม
วัตถุประสงค์ของหน่วยราชการบางแห่ง ได้
แก่การอบรมเจ้าหน้าที่ห้องสมุดหน่วยราชการ
ต่าง ๆ ที่เข้าร่วมในโครงการสหบัตร ของ
คณะรัฐประศาสนศาสตร์มหาวิทยาลัทธิธรรม-
ศาสตร์ การอบรมครูในโครงการพัฒนาการ
ศึกษาด่วนภูมิภาคที่ยะตานและอุดรธานี ในการ
ดำเนินการอบรม สมาคมได้รับความร่วมมือ
เป็นอย่างดีจากหน่วยราชการ และสถาบัน
อื่นๆ ในการให้ยืมสถานที่ อนุญาตให้
ข้าราชการมาเป็นวิทยากรผู้สอน และให้
ความช่วยเหลือทางการเงิน โรงเรียนช่าง
ก่อสร้างอุเทนถวายได้กรุณาให้ใช้สถานที่ใน

การ อบรม บรรณารักษ์ ห้องสมุด โรงเรียน
วิทยาลัทธิธรรมศาสตร์ศึกษาบางแสน เอื้อเฟื้อให้
ใช้สถานที่เป็นที่พักและดำเนินการอบรม กับ
ช่วยจัดทำอาหารให้ด้วย สมาคมนิสิตเก่า
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกรุณาให้ใช้สถานที่
ในการอบรมบรรณารักษ์ห้องสมุดเฉพาะวิชา
มนุษยชาติเอเชีย และกรมสามัญศึกษากรุณาให้
ความช่วยเหลือด้านค่าใช้จ่าย หน่วยราชการ
และสถาบันที่กรุณาให้เจ้าหน้าที่มาเป็นวิทยา-
กรได้แก่กรมสามัญศึกษา กรมวิสามัญศึกษา
กรมการฝึกหัดครู และกรมวิชาการในกระ-
ทรวงศึกษาธิการ กรมอหุทศาสตร์ กองการ
ศึกษาวิจัย ในกระทรวงกลาโหม จุฬาลง-
กรณ์มหาวิทยาลัย คณะแพทยศาสตร์ ศิริ-
ราชพยาบาล วิทยาลัยการศึกษบางแสน
วิทยาลัยการศึกษประทุมวัน วิทยาลัยครู

วารสารห้องสมุด

สมเด็จพระเจ้าพระยา และศาสตราจารย์
ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ก็ได้กรุณามาเป็น
ประธานในพิธีเปิดการอบรมครั้งนี้ ท่านรอง
ปลัดกระทรวงมหาดไทย (พลเอกถนอม กิตติขจร)
ได้มอบปลัดกระทรวงศึกษาธิการ รองปลัด
กระทรวงศึกษาธิการ (นายเกรียง เอี่ยม

อุดม) รองปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม (นายป๋วย
อึ๊งพานนท์) ท่านผู้ว่าราชการจังหวัด
อุดรธานี ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดระยอง

การอบรมตลอดนี้มี ๗ ครั้ง ดังนี้

๑) การอบรมบรรณารักษ์ห้องสมุด
ประชาชน ด้วยความร่วมมือของกรมสามัญ
ศึกษา จัดทำวิทยาดำเนินการศึกษางานด้าน
ระหว่างวันที่ ๓๕ เม.ย.-๓๕ พ.ค. ผู้เข้ารับการ
อบรมมี ๔๒ คน เป็นบรรณารักษ์ห้องสมุด
ประชาชนจากจังหวัดต่างๆ ๒๘ จังหวัด วิชาที่
อบรมมีการบริหารงานในห้องสมุด การระดม
ทุนและซ่อมหนังสือ การเลือกหนังสือ
สำหรับเด็กและผู้ใหญ่ การจัดหมู่หนังสือ
และทำบัตรรายการ บริการแก่เด็กและผู้ใหญ่
เป็น การเล่นนิทาน การจัดทำรายชื่อหนังสือ
เสนอแนะ

ค่าใช้จ่ายในการอบรมครั้งนี้ เป็นค่า
พาหนะเดินทางของผู้อบรมและวิทยากร ค่าที่พัก
พักและอาหาร ค่าสอน ค่าอบรม และค่า
ใช้จ่ายเบ็ดเตล็ดเป็นเงิน ๕๘,๐๐๐ บาท ใน
จำนวนนี้ กรมสามัญศึกษาออกเงินให้ ๓๔,
๐๐๐ บาท

๒. การอบรมตามโครงการพัฒนาการ
คณะรัฐประศาสนศาสตร์มหาวิทยาดัชธรรม-
ศาสตร์ การอบรมครั้งนี้ไม่ได้อยู่ในโครงการ
จัดการอบรมแต่เดิม ได้จัดทำขึ้นตามคำขอ
ร้องของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สถานที่
อบรมคือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ระหว่าง
วันที่ ๓๕-๓๕ กรกฎาคม ๒๕๐๓ ผู้เข้ารับการ
อบรมมี ๓๑๒ คน เป็นเจ้าหน้าที่ของ
สมุดหน่วยราชการต่างๆ วิชาที่สอนคือ การ
จัดหมู่หนังสือและทำรายการบัตร หน้าแรกของ
ห้องสมุดเฉพาะ การเตรียมหนังสือให้ยืม การ
จัดทำหีบห่อ

๓) การอบรมบรรณารักษ์ ห้องสมุด
โรงเรียนในโครงการพัฒนาการศึกษา ที่จ
หวัดอุดรธานี ศ พ.ศ. เป็นผู้จัด ด้มาคมเพียง
แต่ให้ความร่วมมือ โดยส่งวิทยากรไปช่วย

การอบรมสองท่าน การอบรมควรวางจุดทง-
 หวัดอุตสาหกรรมระหว่างวันที่ ๔-๑๖ กรกฎาคม
 ๒๕๐๓ มีเจ้าหน้าที่ห้องสมุดในจังหวัดต่าง ๆ
 ในโครงการเข้ารับการอบรม ๘๐ คน

๔) การอบรมบรรณารักษ์ ห้องสมุด
 โรงเรียน เทศบาลนครระหว่างวันที่ ๒๒-๓๑
 สิงหาคม ๒๕๐๓ ที่โรงเรียนช่างก่อสร้างอุเทน
 ถวาย ผู้อบรมมีจำนวน ๔๘๐ คน มาจาก
 โรงเรียนต่าง ๆ ทวีพระราชาณาจักร วิชา
 ที่สอนแบ่งเป็นสามหมวดใหญ่ คือ การเลือก
 หนังสือและบริการเกี่ยวกับหนังสือ การซ่อม
 หนังสือและนิทรรศการ การจัดหมู่หนังสือ
 และทำบัตรรายการ ผู้อบรมแต่ละคนมีบัตร
 เลิกวิชาเพียงวิชาเดียว แต่บุคคลเดียวกัน
 อาจเลือกวิชาอื่น ๆ ได้ในปีต่อไป หาดายคน
 ได้อบรมมาแต่บางวิชาตั้งแต่ปีก่อน ๆ ค่าใช้
 จ่ายในครั้งมี ค่าอุปกรณ์ ค่าสอน และ
 ค่าใช้ จ่าย เบ็ดเตล็ด รวมทั้งสิ้นเป็นเงิน -
 ๓๐,๘๖๘.๐๐ บาท

๕) การอบรมบรรณารักษ์ ห้องสมุดโรง-
 เรียนต่าง ๆ ร่วมกับศูนย์พัฒนาการศึกษาและ
 หน่วยงานพิเศษกรมวิสามัญศึกษา ที่
 จังหวัดยะลา ระหว่างวันที่ ๑๔-๒๖ กันยายน

๒๕๐๓ มีผู้เข้ารับการอบรม ๔๕ คน การ
 อบรมครั้งนี้ ทางสมาคมให้ความร่วมมือโดย
 ช่วยจัดตั้งอุปกรณ์ไปให้

๖) การอบรมบรรณารักษ์ ห้องสมุด
 โรงเรียนจังหวัดราชบุรี ระหว่างวันที่ ๓๐-
 ๒๕ ตุลาคม ๒๕๐๓ ที่โรงเรียนครุณราชบุรี
 ผู้เข้ารับการอบรมมี ๘๕ คน วิชาที่สอนมี
 การเลือกหนังสือ การจัดหมู่หนังสือและทำ
 รายการบัตร บริการสำหรับเด็ก การซ่อม
 หนังสือ และนิทรรศการ ค่าใช้จ่ายครั้งมี
 ค่าอาหารและที่พักของผู้มาเข้ารับการอบรม ค่า
 พาน้ำดื่มและเบียร์ของของผู้สอน ค่าอุป-
 กรณ์และค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด รวมเป็นเงิน
 ๒๓,๑๘๘.๕๖ บาท

๗) การอบรมบรรณารักษ์ ห้องสมุด
 เฉพาะวิชา ณ ที่ทำการสมาคมนิสิตเก่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 ระหว่างวันที่ ๓-๒๖ พฤศจิกายน มีเจ้าหน้าที่ห้องสมุดหน่วยราช-
 การมาเข้ารับการอบรม ๒๕ คน วิชาที่สอน
 มีการจัดหมู่หนังสือ และทำรายการบัตร
 บริการของห้องสมุดเฉพาะวิชา การซ่อม
 หนังสือ การจัดเก็บและให้บริการเกี่ยวกับ
 วารสาร การทำดัชนีและสารตั้งเขป

ค่าใช้จ่ายในกรณี ค่าอุปกรณ์ และค่าอื่น
รวมเป็นเงิน ๒๐๓๐ บาท

ในนามผู้เช่ารถบรรทุกทางดิน ๘๘๓

คน

แผนกนิเทศห้องสมุด

แผนกนิเทศห้องสมุด มีหน้าที่ช่วยและ
แนะนำบรรณารักษ์ในการจัด และให้บริการ
ห้องสมุด ส่วนงานซึ่งเป็นผลตามมาและเกิด
จากความจำเป็น คือ การพิมพ์บัตรรายการ
ซึ่งเร็วรูปซึ่งจะได้กล่าวต่อไป นอกจากนี้ยัง
มีการแจกหนังสือแก่ห้องสมุดตามที่ขอรับมา
ด้วย ห้องสมุดที่ให้บริการนี้เทศไปแล้ว มี
ดังนี้

๓. ห้องสมุดโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
น.ต. อัมพร จุฑานนท์ เป็นผู้แทน เริ่มงาน
ตั้งแต่เดือน ๓๑ ธันวาคม ๒๕๐๒ และเสร็จใน
วันที่ ๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๐๓ เดียค่าใช้จ่าย
ทั้งสิ้น ๑๒๕๐ บาท

๒. ห้องสมุดโรงเรียนวัด นิมนาน นรดี
นายบุญจิต ชูทรงเดช เป็นผู้แทน เริ่มงานใน
วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๐๓ และเสร็จในวันที่
๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๓ เดียค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น
๑๒๗๒ บาท

๓. ห้องสมุดโรงเรียนนิเทศโทรนิคของ

กองทัพเรือ นางตติงใจ เยาวชัยเป็นผู้นเทศ
เริ่มงานในวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๓ และ
เสร็จเมื่อวันที่ ๓๔ มีนาคม ๒๕๐๓ ค่าใช้จ่าย
๑๒๕๐ บาท

๔. ห้องสมุดโรงเรียนพระราชานุวัตร

กุดหวัยขวัญ น.ต. ศรีทอง ศรีหาพงศ์ เป็นผู้
นิเทศ เริ่มงานในวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๓
และเสร็จเมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๐๓ เดียค่า
ใช้จ่าย ๑๓๒๘ บาท

๕. ห้องสมุด โรงเรียนเบญจมราชานุ

น.ต. รัชฎา อิศรภักดี เป็นผู้แทน เริ่ม
งานเมื่อวันที่ ๓๕ มีนาคม ๒๕๐๓ เดียค่า
วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๐๓ ค่าใช้จ่าย ๑๒๕๐
บาท

๖. ห้องสมุดบริษัทไทยโทรทัศน์ น.ต.

กตติ ดมบดีเป็นผู้แทน เริ่มงานเมื่อวันที่
๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๐๓ เดียค่าเมื่อวันที่ ๑๔
เมษายน ๒๕๐๓ ค่าใช้จ่าย ๑๒๗๐ บาท

๗. ห้องสมุด ร.ร. นายทหารดัดดาร์

นายบุญจิต ชูทรงเดช เป็นผู้แทน เริ่มงาน
เมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๐๓ เดียค่า เมื่อวันที่

เนศมาคมในรอบปี ๓๕๐๓

๖๑

๖ พฤษภาคม ๒๕๐๓ ค่าใช้จ่าย ๓๒๕๖ บาท

๘. ห้องสมุดโรงเรียน ต.ศรี ศรีวิชัย
ร.บุญจวน อินทรกำแหง เป็นผู้นเทศ เริ่มงาน
เมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๐๓ ได้รับเงินเดือน ๔

พฤษภาคม ๒๕๐๓ ค่าใช้จ่าย ๓๒๕๐ บาท

๙. ห้องสมุด โรงเรียน ต.อรรณาราม
ภวคม น.ต. ร.บุญจวน อินทรกำแหง เป็น
นเทศ เริ่มงานวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๐๓
ได้รับเงินเดือน ๓๓ มีนาคม ๒๕๐๓ ค่าใช้จ่าย
๓๒๕๐ บาท

๑๐. ห้องสมุดโรงเรียนบางกระบี่ น.ต.
บุญจวน อินทรกำแหง เป็นผู้นเทศ เริ่ม
งานเมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๐๓ ได้รับเงินเดือน
๙ มีนาคม ๒๕๐๓ ค่าใช้จ่าย ๓๒๕๐ บาท

๑๑. ห้องสมุด โรงเรียน เทเวศร ศึกษา
ยบุญจิต ชุตรงเดช เป็นผู้นเทศ เริ่มงาน
วันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๐๓ ได้รับเงินเดือน ๙
กรกฎาคม ๒๕๐๓ ค่าใช้จ่าย ๘๐๐ บาท

๑๒. ห้องสมุดโรงเรียน ต.ชาติพิบูลบำ
เญ บางแด่น น.ต. ศรีทอง ศรีหาพงศ์
เป็นผู้นเทศ เริ่มงานวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๐๓
ได้รับเงินเดือน ๒๙ มีนาคม ๒๕๐๓ ค่าใช้จ่าย
๒๕๐ บาท

๑๓. ห้องสมุดพุทธธมาคม นายถม
ชรรค์เพชร เป็นผู้นเทศ เริ่มงานวันที่ ๓
พฤษภาคม ๒๕๐๓ ได้รับเงินเดือน ๓๐ ธันวาคม
ค่าใช้จ่าย ๕๐๐ บาท

๑๔. ห้องสมุดธมาคมวิทยาลัยศรี น.ต.
ตำรวจ แพ่งธภา และ ม.ต. จ้อย งอนรถ
เป็นผู้นเทศ เริ่มงานวันที่ ๙ มิถุนายน ได้รับ
เงินเดือน ๘ ตุลาคม ค่าใช้จ่าย ๓๒๕๐ บาท

๑๕. ห้องสมุดองค์การสะพานปลา น.ต.
รัตน ดินบุญเคอ เป็นผู้นเทศ เริ่มงาน
วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๓

๑๖. ห้องสมุด สำนักนายกรัฐมนตรี
น.ต. ร.บุญจวน อินทรกำแหง เป็นผู้นเทศ

๑๗. ห้องสมุดโรงเรียนวัดรางบัว น.ต.
ร.บุญจวน อินทรกำแหง เป็นผู้นเทศ

๑๘. ห้องสมุดพุทธธมาคม นายถม
ชรรค์เพชร เป็นผู้นเทศ

๑๙. ห้องสมุดกรมการันเทศ นาง
คศิริงค์ ปิงตระกูล เป็นผู้นเทศ เริ่มงาน
วันที่ ๑๘ มิถุนายน -

๒๐. ห้องสมุดโรงเรียนช่างก่อสร้างอุเทน
ถวาย นายถม ชรรค์เพชร เป็นผู้นเทศ เริ่ม
งานวันที่ ๑๕ สิงหาคม ได้รับเงินเดือน ๓๐

งานสมาคมในรอบปี ๒๕๐๓

๖๑

๒๒. พฤษภาคม ๒๕๐๓ ค่าใช้จ่าย ๑๒๙๖ บาท

๘. ห้องสมุดโรงเรียน สตรี ศรัทธาโยทัย
น.ส. วิทยาคุณ อินทรกำแหง เป็นผู้นเทศ เริ่มงาน
เมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๐๓ ได้รับเมื่อวันที่ ๔

พฤษภาคม ๒๕๐๓ ค่าใช้จ่าย ๑๒๕๐ บาท

๙. ห้องสมุด โรงเรียน สวรรณาราม
วิทยาคม น.ส. วิทยาคุณ อินทรกำแหง เป็น
ผู้นเทศ เริ่มงานวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๐๓
ได้รับเมื่อวันที่ ๓๓ มีนาคม ๒๕๐๓ ค่าใช้จ่าย
๑๒๕๐ บาท

๑๐. ห้องสมุดโรงเรียนบางกระบือ น.ส.
วิทยาคุณ อินทรกำแหง เป็นผู้นเทศ เริ่ม
งานเมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๐๓ ได้รับวันที่
๒๙ มีนาคม ๒๕๐๓ ค่าใช้จ่าย ๑๒๕๐ บาท

๑๑. ห้องสมุด โรงเรียน เทเวศร ศึกษา
นายบุญจิต ชูทรงเดช เป็นผู้นเทศ เริ่มงาน
วันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๐๓ ได้รับวันที่ ๘
กรกฎาคม ๒๕๐๓ ค่าใช้จ่าย ๘๐๐ บาท

๑๒. ห้องสมุดโรงเรียน ตำราชิตพิบูลบำ
เพ็ญ บางแสน น.ส. ศรัทธา ศรัทธาพงศ์
เป็นผู้นเทศ เริ่มงานวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๐๓
ได้รับวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๐๓ ค่าใช้จ่าย
๑๒๕๐ บาท

๑๓. ห้องสมุดพุทธธรรมาคม นายถม
บรรคเพชร เป็นผู้นเทศ เริ่มงานวันที่ ๓
พฤษภาคม ๒๕๐๓ ได้รับเมื่อ ๑๐ ธันวาคม
ค่าใช้จ่าย ๕๐๐ บาท

๑๔. ห้องสมุดธรรมาคมวิทยาคำสัตว์ น.ส.
คำสัตว์ แผงธนา และ น.ส. จ้อย งามอนน
เป็นผู้นเทศ เริ่มงานวันที่ ๘ มิถุนายน ได้รับ
เมื่อ ๘ ตุลาคม ค่าใช้จ่าย ๑๒๕๐ บาท

๑๕. ห้องสมุดองค์การตำรวจปตา น.ส.
รัตนา ดินบุญเค็ก เป็นผู้นเทศ เริ่มงาน
วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๓

๑๖. ห้องสมุด ตำหนักนายกรัชมณตรี
น.ส. วิทยาคุณ อินทรกำแหง เป็นผู้นเทศ

๑๗. ห้องสมุดโรงเรียนวัดรางบัว น.ส.
วิทยาคุณ อินทรกำแหง เป็นผู้นเทศ

๑๘. ห้องสมุดพุทธธรรมาคม นายถม
บรรคเพชร เป็นผู้นเทศ

๑๙. ห้องสมุดกรมการสนเทศ นาง
ศศิวงศ์ บึงตระกูล เป็นผู้นเทศ เริ่มงาน
วันที่ ๑๗ มิถุนายน -

๒๐. ห้องสมุดโรงเรียนช่างกลวัดรางบัว
ถาย นายถม บรรคเพชร เป็นผู้นเทศ เริ่ม
งานวันที่ ๑๕ สิงหาคม ได้รับวันที่ ๑๐

พฤศจิกายน เสียค่าใช้จ่าย ๑๒๕๐ บาท

๒๑. ห้องสมุด โรงเรียนดัมมาชวคีตย์
นายถน ขรรคเพชร เป็นผู้นำ

๒๒. ห้องสมุดกรรมการประมง นายถน
ขรรคเพชร เป็นผู้นำ เริ่มงานวันที่ ๓๓
กรกฎาคม ถึงวันที่ ๕ พฤศจิกายน เป็น
เงิน ๑๒๕๐ บาท

๒๓. ห้องสมุดกรรมการแพทย์ กระทรวง
สาธารณสุข น.ต. รตัง วงศ์ยังอยู่ เป็นผู้นำ
เริ่มงานวันที่ ๒๕ มีนาคม

๒๔. ห้องสมุดสำนักงานคณะกรรมการ
ตรวจเงินแผ่นดิน นางดินจง เภาบุญชัย เป็น
ผู้นำ เริ่มงานวันที่ ๒๔ มิถุนายน ถึง
วันที่ ๒๓ กันยายน เสียค่าใช้จ่าย ๑๒๕๐ บาท

๒๕. ห้องสมุดโรงเรียนบพิตรพิมุข นาย
บุญจิตร สุขทรงเดชเป็นผู้นำ เริ่มวันที่ ๑๐
กันยายน ถึงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ค่าใช้จ่าย
เป็นเงิน ๑๒๕๐ บาท

ห้องสมุดที่ได้รับการช่วยเหลือ แบ่งตาม
ประเภทได้ดังนี้ คือ ห้องสมุดโรงเรียนรัฐบาล
๓๑ แห่ง ห้องสมุดโรงเรียนราษฎร์ ๒ แห่ง
ห้องสมุดบริษัทของรัฐบาล ๑ แห่ง ห้องสมุด
สมาคมต่าง ๆ ๕ แห่ง ห้องสมุดหน่วยราชการ
๑ แห่ง เสียค่าใช้จ่ายไปแล้ว ๒๘,๔๗๖ บาท
ยังคงค้างจ่ายอีก ๑๒,๕๐๐ บาท

วารสารห้องสมุด

บริการพิมพ์บัตรสำเร็จรูป

บริการพิมพ์บัตรสำเร็จรูป เป็นการรับ
เนื่องจากการนิเทศห้องสมุด เป็นการช่วยแบ่ง
เบาภาระของผู้นำ และของห้องสมุดที่
ไป ในการพิมพ์บัตรรายการ ห้องสมุดที่
ใหญ่ไม่มีผู้นำในการพิมพ์ และไม่
เครื่องพิมพ์ สมาคมได้จ้างนายถน ขรรค
เพชร เป็นเจ้าหน้าที่ประจำในการจัดทำบัตร
และได้ตั้งกรรมการขึ้นชุดหนึ่ง เพื่อพิจารณา
ตรวจสอบบัตร ในปีนี้ได้จัดทำบัตรสำเร็จรูป
สำหรับหนังสือ ๕๐๓ เล่ม และเพาะหนังสือ
ภาษาไทยเท่านั้น ปรากฏว่านิยมใช้มากใน
ปีนี้ (นับถึงเดือนตุลาคม ๒๕๐๓) ขยายบัตรไป
ได้ ๑๔,๐๑๑ บัตร ราคาขายแผ่นงนคอ บัตร
ผู้แต่ง ๒๕ สตางค์ บัตรต่อ ๆ ไป บัตร
๑๐ สตางค์

บริการแจกหนังสือ ห้องสมุดหลาย
แห่งยังขาดแคลนหนังสืออยู่เป็นอันมาก แต่
ได้ขอหนังสือมาทางสมาคมเสมอ แผนกนี้
จึงได้เพิ่มบริการแจกหนังสือขึ้น และมอบให้
บรรณารักษ์ห้องสมุดสมาคมเป็นผู้นำ
ในปี ๒๕๐๓ ได้แจกหนังสือแก่ห้องสมุดต่าง
๒๗ แห่งด้วยกัน หนังสือที่แจกมีทั้งหนังสือ

ข้อ และตั้งพิมพ์ของตำราคม รวมทั้งสิ้นแจก
ไปเป็นหนังสือทศขอ ๘๓๔ เล่ม ทบปณตั้งพิมพ์
ของตำราคมและหนวยราชการต่าง ๆ ๑๕๘๕
ฉบับ หอสมุดทศได้รับแจกมตงนคือ หอสมุด
วังเวียงนัตรศรีศรีโยทย หอสมุดทศทพายตย
วิชาการศึกษา บางมถน ชตบรี หอสมุด
ของอัญญาณ กระทรวงกตาใหม่ หอสมุด
วังเวียงทวแะระ ชุมพร หอสมุดโรงเรียน
ภาคกระบงทพายตย หอสมุดโรงเรียนอบต
ทพายคณ อบตราชธานี หอสมุดโรงเรียน
ในคิราชญูรปารุง หอสมุดตำราคมนักเรียน
กาพรบตย แพร์ หอสมุดประชาชนอำเภอทว
ใหม่ แพร์ หอสมุด วังเวียงนัทวิทยานัถรณ
หอสมุดโรงเรียนนัตรมหาสารคาม หอสมุด
วังเวียงประณราชธมา นครราชธมา หอง
เมตโรงเรียนทศริไถถนเซียงใหม่ หอสมุด
ประชาชนทศวิทยา รอนแก่น หอสมุดโรงเรียน
นัตรราชวคัศราชญูรชาน หอสมุด
ประชาชนอำเภอรองกวาง แพร์ หอสมุดคาย
รประวัติคองพนนหารราช ๔ นครธวัชรรค
หอสมุดประชาชนเดชน บัธวัชรรณ หอง
มตประชาชนอบตราชธานี หอสมุดโรงเรียน
รวมภานุทศวิทยา หอสมุดโรงเรียนทวาทตระ

การคูณ ตรรกะ ห้องสมุดโรงเรียนอนุบาล
 ธรรมศาสตร์ นครสวรรค์ ห้องสมุดโรงเรียนไตร-
 มิตวิทย์วิทยาดัย ห้องสมุดโรงเรียนดุมพินี ห้อง-
 สมุดวิทยาดัยครุฑอรรถธานี ห้องสมุดโรงเรียน
 การคลัง กระทรวงการคลัง ห้องสมุด
 ทหารช่างกองพันที่ ๓

แผนกศูนย์รวมบัตร ระหวางบนเคม
การถ่ายภาพบัตร รายการ จากห้องสมุดที่เขา
รวมในโครงการ ได้ประมาณ ๓๕,๐๐๐ บัตร
เสียค่าใช้จ่ายในการซื้ออุปกรณ์ และ ค่าจ้าง
เจ้าหน้าที่ ครัวเรือนรักษาไปทั้งสิ้น ๑๖,๕๐๐
บาท ห้องสมุดที่เขา รวมโครงการมี ๕๓ แห่ง
ด้วยกัน คือห้องสมุดธนาคารแห่งชาติ หอ
สมุดกลาง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ห้อง
สมุดวิทยาลัยการศึกษาประสานมิตร ห้อง
สมุดกรมประมง ห้องสมุดกรมป่าไม้ ห้อง
สมุดกรมโรงงานอุตสาหกรรม ห้องสมุด
กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ห้องสมุดกรมการ
แพทย์ ห้องสมุดกรมวิทยาศาสตร์ ห้องสมุด
คณะครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ห้องสมุดคณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย ห้องสมุดคณะรัฐประศาสน
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ห้อง

สมุดโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ห้องสมุด
กระทรวงศึกษาธิการ ห้องสมุดกรมชลประ-
มาณ ห้องสมุดกรมตำรวจ ห้องสมุด
คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ห้องสมุด
คณะเกษตรกรรม ห้องสมุดครุสภา ห้อง
สมุดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แผนกวารสารห้องสมุด วารสารใน
ปี ๒๕๐๓ นี้ ยังคงรักษาหลักการเดิม คือ
ออกรายสามเดือน ส่วนเนื้อเรื่องได้จัดแบ่ง
เป็นสอง ตอน คือ เรื่องราวเกี่ยวกับ ห้องสมุด
วิชาการบรรณารักษศาสตร์ ซึ่งประจักษ์บรรณา
รักษ์ ขาดแคลนในของห้องสมุดต่าง ๆ
ขาดตำรา ขาดเกี่ยวกับบรรณารักษ์ ส่วน
หนึ่ง เรื่องราวเกี่ยวกับหนังสือ เช่นประวัติ
นักเขียน งานของนักเขียน ขาดเกี่ยวกับหนังสื
ข้อ และนิทานสำหรับเด็กเพื่อให้บรรณารักษ์
หรือครูนำไปใช้ประโยชน์ในการให้บริการ
สำหรับเด็กได้อีกสองหน้า ผู้บรรณาธิการ
ได้เพิ่มจากปีที่แล้ว ๕๔ ราย

วารสารห้องสมุด หนังสือแสดงชาว
รายเดือนได้รับความนิยมเพิ่มขึ้น เพราะเนื้อ
หาควรค่าได้รวดเร็วทันใจ ในตอนแรกได้จัด
พิมพ์อัดสำเนา นับแต่เดือนสิงหาคมได้เปลี่ยน

เป็นพิมพ์โรงพิมพ์ทำให้อ่านชนนอกเป็นอัน
มาก และเป็นโอกาสให้สามารถตีพิมพ์ภาพ
ถ่ายได้ด้วย ดังจะเห็นได้จากภาพแผ่นผนังหอ
สมุด ในฉบับเดือนกันยายน ซึ่งจะเป็น
ประโยชน์แก่ผู้อ่านไม่น้อย

แผนกจัดพิมพ์ หนังสือวิชาการบรรณา
รักษศาสตร์ ซึ่งได้พิมพ์เพิ่มเติมในปี นี้
บรรณานุกรมมาตรฐาน สำหรับโรงเรียน
ฝึกหัดครู ของ ม.ร.ว. จีระพัฒน์ จักรพันธ์
ซึ่งเคยเป็น ศักขานีเทศก์ กรมการฝึกหัดครูม
ก่อน และหนังสือวิธีใช้ห้องสมุด วิชา
นางวิบูลย์ ชาญปณิ บรรณารักษ์ห
สมุดคณะครุศาสตร์ นับ ม.ร.ว. จีระพัฒน์
จักรพันธ์ หนังสือทศกัณฐ์มาดงแต่ปีก
คือหนังสือการจัดหมู่ทศนิยม ของดิวงด
แปดนี้ ในขณะเขียนข่าวนักเกือบจะจำเ
แล้ว คณะกรรมการของสมาคม ได้ม
หมายให้นางแม่นมด ชวลิต และนางดิริณ
โชติช่วง เป็นบรรณาธิการ รวบรวม ต
ทาน ค่าจัดพิมพ์หนังสือต้องเดิมแรกเป็น
๕๐๐๐ บาท ค่าจัดทำเล่มที่สามยังไม่
คำนวณค่าใช้จ่ายได้ในขณะนี้

หนังสือสำหรับเด็ก การจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก เป็นโครงการพิเศษ เริ่มต้นตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. ๒๕๐๒ คณะกรรมการชุด พ.ศ. ๒๕๐๒ จัดปี ๒๕๐๓ แต่งตั้งให้ ผ.ศ. บุญเจือ อภิศริยา เป็นประธาน โครงการจัดพิมพ์ในปี พ.ศ. ๒๕๐๒ ได้พิมพ์หนังสือเล่มแรกของนางแม่มาลี ชดิลิต ชน & เล่มพิมพ์อย่างละ ๕๐๐๐ ฉบับ เพื่อทดลองขายในวันเด็ก ปรากฏว่าขายหมดในเวลาเพียงเดือนเดียว หนังสือเล่มแรกนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้อนุญาตนำไปพิมพ์ เป็นหนังสืออ่านประกอบสำหรับเด็กชั้นประถม ในปี ๒๕๐๒ ได้พิมพ์หนังสือเด็กเพิ่มอีก ๕ เล่ม และเพิ่มจำนวนพิมพ์เป็นอย่างละหมื่นฉบับ ในเดือนตุลาคมปี พ.ศ. ๒๕๐๓ ได้เพิ่มอีก ๖ เรื่อง รวมทั้งหมดเป็น ๑๕ เรื่องด้วยกัน หนังสือเหล่านี้ สมาคมจำหน่ายในราคาถูกมาก ปรากฏว่าเป็นที่พอใจของเด็ก ครูและผู้ปกครองเป็นอย่างมาก วัตถุประสงค์ของสมาคมในการจัดทำหนังสือเด็กชน ก็เพื่อให้เด็กได้มีหนังสือดี อ่านแทนหนังสือที่ชักชวนให้เขาใจผิดอย่างผิด ๆ ดังที่มียุติเมตตาดนหนังสือในขณะนี้

เพื่อเป็นการสนับสนุนให้มีการเขียนหนังสือสำหรับเด็กให้มากขึ้นสมาคมได้จัด เงินจำนวนหนึ่งไว้สำหรับเป็นเงินรางวัลแก่ผู้ซึ่งส่งบทประพันธ์มาให้สมาคมคัดเลือก ปรากฏว่าได้มีผู้ส่งบทประพันธ์เสนอสมาคมหลายราย ขณะที่ยังมีบทเขียนจากคณะกรรมการผู้ตรวจฉบับยังไม่ได้ตัดสินว่าฉบับใดสมควรจะได้รับรางวัล

แผนกประชาสัมพันธ์ แผนกนี้ได้เพิ่มกิจกรรมใหม่ขึ้นอีกคือรายการโทรทัศน์ ทางสถานีกองทัพบก ต้องเดือนต่อครั้ง ครั้งละ ๒๕ นาที รายการที่ได้จัดไปแล้วคือ การอภิปรายเรื่อง "สำหรับเยาวชนที่รักของเรา" เป็นรายการเกี่ยวกับหนังสือสำหรับเด็ก จัดเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ รายการที่ดีต้องเป็นการเสนอแนะหนังสือสำหรับเด็ก เมื่อเดือนเมษายนรายการที่ดีตามเป็นการเสนอแนะบริการห้องสมุด ให้ชื่อว่า "ห้องสมุดของเรา" จัดเมื่อเดือนมิถุนายน รายการที่ดีเป็นการแนะนำให้รู้จักสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย จัดเมื่อเดือนสิงหาคม

รายการทางวิทยุศึกษา และรายการทางวิทยุ ท.ท.ท. ยังคงมีอยู่เช่นเดิมคือรายการทางวิทยุศึกษา เป็นรายการบรรยาย ะหว่าง

วันที่ ๒๐-๒๖ ๒๐ น. ทุก ๆ วันศุกร์ตาม
เดือน รายการทางวิทยุ ท.ท.ท. มีทุกเช้า
ออกโดยตามของเดือน ระหว่างเวลา
๑๐-๑๑.๕๕ น. รายการเป็นเรื่องเกี่ยวกับ
หนังสือโดยเฉพาะ เป็นการแนะนำหนังสือที่
น่าสนใจบ้าง อภิปรายเรื่องเกี่ยว
กับหนังสือบ้าง สัมภาษณ์นักเขียนคนสำคัญ ๆ

งานด้านอื่นของแผนกประชาสัมพันธ์ ก็
ได้อภิปรายในห้องประชุม ในปีนี้ได้จัดไป
๒ ครั้ง คือ เมื่อวันท. ๕ กันยายน มีการ
อภิปรายเรื่อง "เยาวชนกับการอ่านนวนิยาย"
๒ ครั้ง คือ วันพุธที่ ๑๕ ตุลาคม และเมื่อวัน
๒๖ ตุลาคม ซึ่งเป็นวันเด็ก ได้จัดให้มีอภิ-
ปรายที่ศาลาเด็กเรื่อง "เราจะอ่านอย่าง
ไร" ครึ่งตาม จัดขึ้นที่โรงเรียนตรนาราช
บุรี เป็นการอภิปรายเกี่ยวกับการรู้จักอ่าน
หนังสือ

กิจกรรมสำหรับเด็ก ได้จัดขึ้นตามคำ
ขอของห้องสมุดต่าง ๆ คือ ได้จัดให้มีการ
เล่นนิทาน แต่งละครหุ่น การละเล่นต่าง ๆ
และทนายปัญหาที่ห้องสมุดเทศบาล ล้วนตาม
ระหว่างโรงเรียนปิดภาคฤดูร้อน ต่อมาในวัน

เด็ก ได้มามาร่วมกับนิสิตแผนกวิชาบรรณ
รักษาศาสตร์ได้ร่วมกันจัดการเล่นนิทาน แต่ง
ละครหุ่นและทนายปัญหา ที่ห้องสมุดประชาชน
วัดเวฬุราชิน และห้องสมุดประชาชนเทศบาล
ล้วนตาม

ห้องสมุดของสมาคม ห้องสมุดของ
สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ตั้งขึ้นเพื่อ
ให้สมาชิกได้มีโอกาสศึกษา และค้นคว้าเกี่ยว
กับวิชาบรรณารักษศาสตร์ ได้ติดตามความ
เคลื่อนไหวใหม่ ๆ ในด้านนี้อยู่เสมอ นอกจาก
นั้นยังรวบรวมหนังสืออ้างอิงสำคัญ ๆ ที่ราคา
แพงเกินกว่าห้องสมุดแห่งใด จะซื้อหาเองได้
เช่น Library of Congress catalog of printed
cards, Union list of serials. นอกจากนี้
ยังมีหนังสือ ซึ่งต้องใช้ในการนิเทศห้องสมุด
และในการอบรมบรรณารักษ์ ในขณะนั้น
หนังสือทั้งหมดประมาณ ๕๐๐ เล่ม หนังสือ
เหล่านี้นอกจากสมาคมจัดซื้อโดยงบประมาณ
แล้ว ยังมีหนังสือซึ่งได้รับจากมูลนิธิเอโอเพื่อ
มิตรสหายของสมาคมอีกด้วย เช่น Mrs.
Frances Spain ผู้เป็นนายกสมาคมห้องสมุด
อเมริกันคนปัจจุบันก็ได้เคย ส่งหนังสือสำหรับ
เด็กมาให้หลายครั้ง หน่วยราชการ และองค์
การหลายแห่งในประเทศไทยก็ได้ส่งหนังสือให้

งานสมาคมในปี ๒๕๐๓

๖๓

สำนักงานของสมาคม ในปีนี้งาน
ของสมาคมขยายออกไปมาก ความจำเป็นที่
จะต้องมีเลขาธิการประจำที่เพิ่มขึ้นอีก ทาง
สมาคมได้พยายาม หาผู้มารับตำแหน่ง นาน
แล้ว เพิ่งได้คุณนิลวรรณ อินทะเคหะ มาทำ
งานด้วย ตั้งแต่วันที่หนึ่งถึงห้าเดือน นับว่าเป็น
การช่วยให้งานดำเนินไปได้โดยสะดวก และรวดเร็ว
มาก ขณะนั้นสมาคมมีเจ้าหน้าที่รวม ๕ คน
ทำงานหนึ่งคน เจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารการ

ดำไว้รูปซึ่งทำงานครั้งเดียวอีกหนึ่งคน เครื่อง
ใช้ในด้านงานทฤษฎีเพิ่มเติมมีโต๊ะทำงาน ๒ ชุด
เครื่องใช้ในห้องสมุดของสมาคมมีตู้หนังสือ ๒
ตู้ ชั้นไม้หนังสือ ๓ ชั้น อุปกรณ์ถาวรที่ใช้ใน
การอบรม มีเครื่องอัดเสียง ๑ เครื่อง เครื่อง
กระจายเสียง พร้อม ด้วย อุปกรณ์ ๓ เครื่อง
เครื่องเล่นจานเสียง สำหรับใช้ในการ แสดง
ละครหุ่น ๑ เครื่อง

จำนวนบางตอนในระเด่นต้นไค

ล. พลายน้อย



ในวงการวรรณคดีไทย เราจะหาบทกลอนหรือคำประพันธ์ประเภทร้อยกรองชนิดใดที่มีเนื้อเรื่องและจำนวนคำตกอ่านได้ยาก เท่าที่ค้นคว้ารวบรวมค้นคว้าไว้ มีทั้งหมดไม่ถึงร้อยเรื่อง และเรื่องที่ตกถึงใจจริง ๆ นั้น มีเรื่องระเด่นต้นไคเพียงเล่มเดียว เพราะเรื่องระเด่นต้นไคถนัดหูถนัดใจของชนชั้นทางวัฒนธรรม และยังมีโบราณคดีที่น่ารู้บางประการแฝงไว้ด้วย ซึ่งบางที่ท่านผู้อ่านอาจจะเคยไปไม่ทันถึงเกิด ผู้เขียนจึงใคร่จะหยิบยกบางจำนวนมาแสดงให้เห็น แต่ก่อนที่จะถึงตอนนั้น ใครจะให้ผู้อ่านที่ยังไม่ทราบเรื่องตลอดได้รู้ความเป็นมาของเรื่องระเด่นต้นไค และจำนวนบางตอนเสียก่อน

บทกลอนเรื่อง ระเด่นต้นไค พระมหาพนคร (ทรพย์) เป็นผู้แต่ง ได้เขียนขึ้นใน

สมัยรัชกาลที่ ๓ ได้แต่งเป็นแบบบทละครพระมหาพนครผู้ปรากฏว่านักบวชชายคนหนึ่งเป็นเจ้าขานาญทวด้าว (ถนัด) และท่านผู้เป็นบิดาของหม่อมเจ็ญ เกี่ยวเนื่องในตระกูล "คึกฤ" ด้วย นอกจากเรื่องระเด่นต้นไคแล้ว พระมหาพนคร (ทรพย์) ได้แต่งโคลงกาพย์ดัดคนบทหนึ่ง กับเพลงยาวกลบทอีกบทหนึ่ง แต่งถวายจารึกไว้ทอดพระเชตุพนฯ และเพลงยาวแต่งถวายมีนราชามาตย์ (ทองปาน) ซึ่งต่อมาได้เป็นพระยามหาเทพ บทเพลงยาวบทนี้ ถิ่นคารมคมคายเผ็ดร้อนด้นกเท่าที่พบค้นคว้า นับว่าบทประพันธ์ทุกชิ้นของท่านคึกฤนั้น แต่ที่ยอดเยี่ยมและทำให้มีชื่อเสียงโด่งดังที่สุดก็คือเรื่องระเด่นต้นไค

เรื่องระเด่นต้นไค พระมหาพนครได้เก็บเอาเรื่องจริงในสมัยนั้นมาเขียน คือมีเรื่อง

นวนางตอนในระเด่นคันไค

๖๕

เกินมาว่า ในสมัยนั้นเชกคนหนึ่งชื่อ
ไค ชักเซพเนจมาจากอินเดียมาอาศัยอยู่
อยู่ใกล้ถ้ำพราหมณ์เจ้าซึ่งชาเคียวณ ตะแก
อาชีพในการค้าขายชอทาน พุคไทยก็ไม่
เอ็ง ร้องเพลงได้แค่เพียง “สุวรรณหงส์
เหอกออย่าบอกใคร บอกใครก็บอกใคร”
อยู่คนเดียว ค่อยไปให้ตัดอดไม่ได้ จนมี
เรือกกนค ในครั้งนั้นยังมีเชกอีกคนหนึ่งชื่อ
ระคุ มีเมียชื่อประเคระ เดียงจวนมอยู่แถว
ระทรวงยุติธรรมเคียวณ อยู่มานายคันไคกับ

“มาจะกล่าวบทไป

วยราชย์ของเคียวเทียบวุราภา
ยุปราสาทเจ้าคอดยอดค้วน
ทหารหอนเห่าเฝ้าโมงยาม

เที่ยวลัดชอชอชาวสารทุกบ้านช่อง
มีใครเกลียดชังทั้งหญิงชาย
อไฟต์เพดเวดจาจะส่ายนห้
รรมเห็นเนื้อเตือตาแพนแทนมเน

นี่เป็นการกล่าวถึงเชกคันไคที่ยกให้เป็นระเด่น และสภาพที่อยู่ ก็จักรของระเด่น
นไคณ เมื่อดังหน้ากนชาวดอกออกชอทาน วันหนึ่งก็.....

“มาเอยมมาถึง
ไรดำทเส่นเจ้าหมูอยู่กลาง

นายประคุ เกิดวิวาทกันด้วยเรื่องแย่งนางประ
เคระเมียชาวมตยาคนนั้น จนเกิดเป็นข่าวเล่า
ตอกันหนาหู พระมหามนตรีคงจะได้ยินเข้า
ก็เลยถูกเป็นบพตะครชน

เพื่อที่ผู้อ่านจะได้ทราบเรื่อง และจำนวน
ในระเด่นคันไคให้ละเอียดยิ่งขึ้น จะได้ยกคำ
กตอนและเจ้าเรื่องประกอบให้ท่านทราบต่อไป
ตักเด็กน้อย ตอนเริ่มเรื่องถึงคันไค พระมหา
มนตรี แต่งไว้ว่า

ถึงระเด่นคันไคอนาถา
ตามตลาดเจ้าซึ่งข้าหน้าโบสถ์พราหมณ์
กำแพงแก้วแล้วด้วยเรียวหนาม
คชยปราบปรามประจามิตรที่คิดร้าย
เป็นเลียบยงเลียงทองของถวาย
ต่างฝากกายฝากตัวกถัดบารมี
ยุงชุมล้อมค้วนแล้วเข้าที่
ภูมืชบเซาเมากัญชา”

เมืองหนึ่งสร้างใหม่ดูใหญ่กว้าง
มีคอกโคอยู่ข้างกำแพงวัง

พระเยี่ยงยางเข้ทางทวาร
แกว่งกระบองป๋องบ่ค้อยเกก

เมื่อน

กรนุ่งเข้าทวประคูล
โคมเฉาเนาในทไธยา
แกวอาบนาทาแบ่งแต่งตัว
ไคยบแวงดำเนียงเตียงหมาเห่า
จึงออกมาเผยแกดอยู่แรว
พอเห็ดอบเห็นระเด่นดินไค
ชมชัยขมายรายเนตรคุดาง
งามกว่าภักดีด้าม
เกิดกำหนดคดคดกุ่มมิ่ง

หมุ่หมาเห่หอมด้อมหน้าหง
พระทรงศักคิยกรังคยราญรอน

นางประแะหกดวงดวงดม
เต็ดจจจากเวียงไปเดียงว
บรรจงหันกัญชาไวทาผ
หวัหวัหาเห่าเกล้าผมมว
คิดว่าวเข้าในดวนกด้วย
ควาคด้วยดัวเลี้ยงดำเนียงนาง
อรรถยณณนหนขา
ชระนอยฎาบุปร่างราวกับก
ทงเมืองตานไม่ม
นางคิ่งแะดูพระภูมิ

นี่เป็นการบรรยายตนเรื่อง ซึ่งต่อไประเด่นดินไคกับนางประแะเป็นชกน ครนจ
กล่าวเดาไว้ในทนก็จะยดยาวมากความไป จะขอรวบรัดกล่าวถึงส่วนวนที่นารุในเรื่องดักว่า ด
ไคกล่าวเดาว่า กิจวครของระเด่นดินไคน เมื่อนคนขมาเลวกถางหนากนชาวอาบนา ส่วน
กตอนตอนนเขยงไคว่า

กรนุ่งแต่งสุริยันตะวันไค
เลวจ เสวยข้าวตังกับหน้ปลา
กระโตคดำด้ามที่ดี่เห้งไค
ทรงศัคนษปนระดาบดินด้อพอง
นังกางเกงเข้มหลงอดงกรณ
เคียรบาศเด็มนระว่ามาแต่ดาว

ไคไคดังในอ่างแะว้างหน้า
ดงสระดรงคกคาในทชกคอง
แะอย่างชนบ้นไคเข้าในหอง
ชะโถมดองแก้มคางอย่างแมวคราว
ผ้าทพยอาภรณ์พนชาว
ดูราวกับหน้แจกเมื่อแรกมี

นวนบางตอนในระเด่นลิ้นได

๗๑

ในบทกลอนตอนนี้จะเห็นว่าใช้คำซ้ำๆ คื
เหมือนกัน เช่น “นางกางเกงเข็มทอง” ซึ่ง
ถึงว่ากางเกงขาดแทบไม่มีเข็ม ในราย
รอาหารให้ระเด่นด้วย “ข้าวตังกับหนั
งปลา” คำนี้ จะเป็นจำนวนที่แสดงถึงความ

“เราจะกล่าวบทไป

บุษยามานูรี

รือยากหวานหวานว่าคาญอก

ดมานเห็นข้าวตังกับหนัปลา

จากนั้นจะเห็นว่า จำนวนทั้งสี่ของเรื่องนม
วามตะม้ายคล้ายคลึงกันมาก นอกจากนั้นยัง
จำนวนที่เหมือนกันอีกอย่างหนึ่งคือ “ดูราว
นึ่งแห้งเมื่อแรกมี” ซึ่งในบทพระราช
พงษ์ใช้ว่า “วิสัยเหมือนนึ่งแห้งเมื่อ
แรกมี” คำว่าเหมือนนึ่งแห้งเมื่อแรกมี น
ึ่งที่ท่านอาจจะจินตนาการว่านึ่งแห้ง เมื่อแรกมี
เป็นเช่นไร และหมายถึงอะไร คำว่า นั
งไม่ได้หมายถึงภพพนครอันเคย ที่เข้ามา
เยเหมือนอย่างทุกวันนี้ นึ่งแห้งในที่นี้คือ
นึ่งตุงชวานั่นเอง เข้าใจว่านึ่งตุงของ
ปากจะเคยเข้ามาเล่นในสมัยนั้นบ้าง พังตาม
องจะเห็นว่า หมายความว่าถึงความไม่ด้วยไม่

ยากจนอย่างเด่นชัด และคงเป็นจำนวนตลก
ในสมัยนั้น เพราะปรากฏว่าในบทระบำของ
รัชกาลที่ ๕ ก็มีจำนวนน้อยๆ เหมือนกัน คือใน
พระราชนิพนธ์ว่า

ถึงพระอรชุนเรืองศรี

ภูมิซบเซาเมากัญชา

มุ่นหมกต๋อกลั่นเทียวคันทา

เสวยทิพย์โศชาสำราญใจ”

งาม ก็หนึ่งตุงชวา หรืออาจยังกลัดกัน จะ
ได้เหมือนกับของไทยก็หาไม่ เพราะหนึ่งตุง
ชวา ไม่เป็นรูปเป็นร่างเหมือนหนึ่งตุงไทย
อย่างที่เราเห็น ๆ กันนี้ ทั้งนี้เพราะคำสันา
อิสลามห้ามทำภาพเป็นรูปคน พวกชวาในชั้น
หลังนับถือคำสันาอิสลาม ก็จำต้องแก้รูปตัว
หนึ่งให้ผิดเพี้ยนไปจากคน หนึ่งตุงชวาได้
เข้ามาถึงมลายู พวกมลายูชอบใจจึงจำเอา
มาเล่นบ้าง และได้้นำเข้าเล่นในกรุงเทพฯ
เราจึงเรียกกันว่าหนึ่งแขก คนไทยในสมัยนั้น
ไม่ค่อยชอบ เพราะรูปร่างหนึ่งไม่ดี ในเดิ
นช่วงชั้นแมนดอนทำศพนางวันทอง ยังได้
กล่าวถึงหนึ่งแขกไว้คนหนึ่งว่า

“เหตุนั้นเจ้าพวกหนังสือแขกแทรกเข้ามา
พิศดูหน้าตามันป้อหอด
รูปร่างได้มมมมมมมมมมมม
จุมูกโด่งโก่งคอกเหมือนเปรี๊ยะขึ้น”

นี่แสดงว่า “หนังสือแขกเมื่อ แรกมี”
นั้นไม่ดีแน่ รูปร่างไม่ดีด้วย ในสมัยนั้นถ้าจะ
เปรียบคนขาวๆ เหมียวๆ ก็เห็นจะเปรียบกันว่า
“เหมือนหนังสือแขก” กันเป็นแน่ พระมหา

มนตรี จึงได้นำมาด่าว่าไว้ในระเด่นต้นไค
(คุณสมบัติ พลายน้อย บรรณาธิการวารสาร
“วิทยุศึกษา” เป็นนักเขียน และนักศึกษา
ค้นคว้าคนสำคัญคนหนึ่งในยุคนี้ คุณสมบัติ
ชอบเขียนเรื่องเกี่ยวกับวรรณคดีและประวัติ
ศาสตร์ หนังสือสำคัญๆ ของนักเรียนผู้หนุ่ม
เช่น “แลไปข้างหน้า” “เล่าเรื่อนาเวณ
สิบปาง” ฯลฯ)



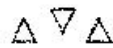
สำคัญที่ขอ

บรรณารักษ์ห้องสมุดแห่งหนึ่งได้เสนอรายชื่อหนังสือต่อ
ผู้บังคับบัญชาเพื่อขอเช่าห้องสมุด ท่านผู้บังคับบัญชาอ่านรายชื่อไป
ได้ครู่หนึ่งก็ขมวดคอก และพูดด้วยเสียงดุๆ ว่า

“อะไรกันนี้ ถกเขมรเขมรินทร์ หนังสือขอมาเกลียดอย่างนี้ ไม่
น่าจะเสนอขึ้นมาให้ขอเลย”

ปัญหาของบรรณารักษ์

รณजन อินทรกำแหง



ข้อเรื่องของบทความนี้คงจะไม่ตรงกับความเป็นจริงนัก เพราะความเป็นจริงนั้นปัญหาที่เกิดขึ้นมิใช่เป็นปัญหาส่วนตัวของบรรณารักษ์ แต่เป็นปัญหาอันเป็นอุปสรรคที่ขัดขวางมิให้กิจการหอสมุดดำเนินไปด้วยดี เพื่อสนับสนุนการสอนของครู และการเรียนของนักเรียนให้ได้ผลอย่างสมบูรณ์เท่าที่ควร ฉะนั้นถ้าจะพูดให้ตรงแล้วปัญหาที่จะได้นำมากล่าวต่อไปนี้ เป็นปัญหาซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการสร้างสรรค์ความเจริญของงานทั้งในด้านสมองปัญญาและจิตใจของเยาวชนไทยนั่นเอง

ดังเป็นทราบบอกกันดูอยู่แล้วว่า วัตถุประสงค์ในการจัดห้องสมุดโรงเรียนนั้น ก็เพื่อให้เป็นประโยชน์ส่วนหนึ่งที่สนอง สมองของเยาวชนว่า จะสามารถเพาะปลูกความรู้ความคิดในทางปัญญาให้เกิดขึ้นในตนได้มากเพียงไร เพื่อทดสอบว่าคุณจะมีความสามารถในการขยายความรู้ของตนให้กว้างขวางออกไปกว่าที่ได้รับฟังจากครูในชั้นได้มากน้อยเพียงไร และเพื่อให้เป็น ส่วนเสริมสำหรับ ให้นักเรียน ได้ศึกษาปัญหาของโลกรอบตัว เพื่อเพิ่มประสบการณ์และความรอบรู้ให้แก่ตนเอง และเพื่อเป็นการเตรียมตนเตรียมใจ ในการแก้ ปัญหา

เมื่อ คุณจะต้อง เผชิญกับ เหตุการณ์ ในชีวิตในวิธีต่าง ๆ กัน

ด้วยวัตถุประสงค์ดังกล่าวแล้วนั้น ย่อมเป็นที่แน่นอนว่า ห้องสมุดย่อมจะต้องประกอบด้วยหนังสือ นานาชนิด ซึ่งรวมรวมทั้งสารพัดวิทยาการทั้งหลาย และรวมทั้งหนังสือที่เป็นประหนึ่งภาพ จดหมาย ของชีวิต ที่จะให้นักเรียนได้อ่านได้ศึกษา ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ประกอบความรู้ ในด้านอื่น ๆ อีกเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ยังจะต้องมีสถานที่กว้างขวางพอสำหรับนักเรียนและครูที่จะเข้ามานั่งศึกษา ค้นคว้า เพื่อ หาความรู้ อย่าง สะดวก สบายอีก

ด้วย แต่การที่จะมีเพียงสถานที่ทักท้วงหนึ่งต่อและ
คัดค้านการกระทำของอาจารย์ของอาจารย์
แก่ครู และนักเรียนให้เต็ม เม็ดเต็ม หนอยได้
ไม่ ฉะนั้นบุคคลที่สำคัญที่สุดในการที่จะจัดทำ
ของสมุดโรงเรียน ให้มีความหมายตรงตาม
วัตถุประสงค์ดังกล่าวก็คือ บรรณารักษณ์

เอง

อันแท้จริง บรรณารักษณ์ใจ การดำเนิน
งานของสมุดโรงเรียน หรือรับหน้าที่เป็นครู
บรรณารักษณ์นั้นกมอยู่ไม่น้อย ดังจะเห็นได้
จากการอบรมครูบรรณารักษณ์ ซึ่งสมาคม
ของสมุดแห่งประเทศไทยได้จัดขึ้นทุกปีนั้น มี
ครูจากโรงเรียนต่าง ๆ ทั่วพระราชอาณา-
จักร สมัครเข้ารับการอบรมอย่างคับคั่งทุกปี
แม้แต่การออกไปให้การ อบรมตาม ภูมิภาค
ซึ่งหน่วยศึกษาชนบทก็จัดขึ้นก็ได้ ได้รับความ
เอาใจใส่สนใจจากครูทั่วไป ถ้าจะนับจำนวน
ครูผู้ได้รับการอบรมวิชาการจัดของ สมุดอย่าง
เคร่ง ๆ ก็เห็นจะรวมต้องพันคนแล้ว ซึ่งชา-
วพจารย์รักเชอแนะเคยพูดว่า ท่านที่ใดมารับการ
อบรมเหล่านี้สมัครวิชาและความสามารถพอ
ที่จะดำเนินงานไปได้ แต่ยังมีครูบรรณารักษณ์
อีกเป็นจำนวนมากที่ไม่สามารถจะจัด ดำเนิน

วารสารห้องสมุด

งานให้สัมฤทธิ์ผลถึงความปรารถนา และ
ศรัทธาที่มีอยู่ได้ คำตอบของคำถามนี้อาจ
ประมวลได้จากแบบสอบถามที่ส่งไปถามบ้าง
และจากการสังเกตกันบ้าง ซึ่งพอสรุปได้ว่า
อุปสรรคที่ขัดขวาง การ ดำเนิน งาน ของ ครู
บรรณารักษณ์ คือ

๑. การขาดเงิน ขอนี้จะเป็นเหตุ

สำคัญมาก และเป็นปัญหาที่จะพบให้เด็กได้
ยาก ไม่ว่าจะเป็นกิจการดังใดปัญหาเรื่องเงิ
นจะไปแทรกแซงอยู่ทุกหนทุกแห่ง และอน
จะเป็นปัญหาที่ทาทายยิ่งยู่ให้เราอยากจะดอ
คอผู้พันผ้าดักตรง สำหรับการจัดทำหอ
สมุดโรงเรียนนั้น ถ้าจะหวังคอยเงินจาก
ประมาณแต่อย่างเดียว นั้นย่อมเป็นการยาก
งานจะก้าวไปได้ ฉะนั้นวิธีแก้ปัญหานี้เรื่อง
เท่าที่ได้อธิบายกันมาหลาย แห่งแล้วก็ คือ
การระดมเงินเอาเอง อาจจะด้วยการจัด
ของทอดหารณ์ หรือทำการขอผู้มีจิตศรัท
หาบริจาค สำหรับการขอเงิน บางท่านอ
เห็นว่า เป็นของนาละอาย แต่ถ้ามคิดให้ถี่
ถ้วน ก็หาไม่ ความ น่า ละอาย อันใด แล่ง อยู่
เพราะการขอเงินเป็นการขอเพื่อประโยชน์
รวม ชาวพเจ้าใครจะยกตัวอย่างให้เห็น

ปัญหาของบรรณารักษ์

๓๕

เล็กน้อยๆ การขออนุญาตอย่างมีหลักฐาน
วิธีการ ผู้ขออาจได้รับประโยชน์อย่างใหญ่
หลวงทีเดียว ดังเช่นสมาคมห้องสมุดแห่ง
ประเทศไคย เป็นตัวอย่าง เมื่อเริ่มก่อตั้ง
สมาคมขึ้น สมาคมจะได้มรดกได้อันเป็นปึก
แผ่นเป็นต้นทุนอยู่ยกเว้นได้ รายได้เท่าที่สมาคม
จะยกคือ ค่าธรรมเนียม ซึ่งมียกเป็นจำนวน
ไม่มากนัก กรรมการของสมาคมจึงได้รวม
ตัดสินว่า จำเป็นจะต้องทำการขอเงินจาก
วงการโดยองค์การหนึ่งที่มีฐานะช่วยงาน
นิตานัน จึงได้ทำการติดต่อกับมูลนิธิอาเซีย
ขอให้ช่วยสนับสนุนในด้านการเงิน ซึ่งได้
มีประสงค์ จนสมาคมห้องสมุดสามารถขยาย
กิจการออกไปได้กว้างขวางหลายแขนง เช่น
ได้การอบรม จัดการนิเทศช่วยเหลือห้อง
สมุดต่างๆ มีรายการทางวิทยุโทรทัศน์ จัด
กิจกรรมสำหรับเด็กในฤดูร้อน ฯลฯ

แต่เมื่อหอสมุดจะระดมใจ เป็นข้อเตือนใจ
เมื่อจะทำการอย่างหนึ่ง คือ อธิการจะ
สนับสนุนให้การขออนุญาตมีหลักฐานคือ ต้องมี
โครงการและสามารถจัดดำเนินงานตามโครง
การนั้นให้ได้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ฉะนั้นเมื่อคิดจะ
ขอเงินหรือขอ ความสนับสนุนในเรื่อง

ใดจากใคร จึงพึงมีหลักฐานการขออนุญาต
การทำงานอันมีรากฐานมั่นคง

๒. การขาดสถานที่ ในขณะนี้มักจะ
ได้ยินกันอยู่บ่อยๆ ว่าไม่มีสถานที่สำหรับจะ
เปิดมาเป็นห้องสมุดได้ เพราะห้องเรียนไม่
พอ ฉะนั้นถ้าจะเปิดห้องสมุดให้ได้อาจ
เป็นมุมหนึ่งของห้องพักรับ หรือ ห้องอาจารย์
ใหญ่ ซึ่งเป็นสถานที่ไม่เหมาะแก่การเป็น
ห้องสมุดอย่างยิ่ง เพราะบรรยากาศในห้อง
เรียน คือ ประหนึ่งเป็นการตรึงอันธพาล
ของนักเรียนที่ดองการไซ้ห้องสมุดอยู่ในที่ ซึ่ง
ยากได้ปราศจากเสียงภาพและ อันธพาลใน
การหยิบใช้หยิบยืมแล้ว ฉะนั้นขอเสนอ
อาจให้ ประโยชน์ในการใช้ ห้องสมุดเพื่อการ
เรียนการศึกษาก็ได้ผลอย่างเต็มที่ก็ได้ไม่

๓. ไม่มีเวลาทำงาน ทั้งนี้เนื่องจาก
ครูบรรณารักษ์ต้องทำการสอนตั้งแต่ตีห้า
ถึง ๒๐ - ๓๐ ชั่วโมง ไม่อาจแยกเวลามาทำ
งานในห้องสมุดได้ ดังที่ทราบอยู่แล้วว่า ครู
ทุกคนแม้จะทำการสอนเพียงตีห้าถึง ๘-๑๐
ชั่วโมง ก็จะต้องใช้เวลาเพื่อเตรียมทำบท
เรียนการสอนให้หน้าสนใจและให้ความรู้แก่นัก
เรียนเต็มที่ ดังนั้นการจำเป็นอยู่เองที่

ครูบรรณารักษ์ย่อมไม่สามารถจะ
ทำหน้าที่ของบรรณารักษ์ทดได้

สำหรับปัญหาต้องประการข้างต้น เป็น
ปัญหาที่มองเห็นอยู่เองว่า อยู่นอกเหนือ
ความสามารถของครูทำหน้าที่ บรรณารักษ์
ที่จะจัดการให้เป็นผลสำเร็จได้ จึงจำเป็นต้อง
เร่งที่จะต้องขอฝากปัญหาทั้งสองนี้ไว้กับท่าน
ผู้ใหญ่ ในวงการ ศึกษา ที่จะช่วย จัดตั้งงานที่
และปลดปล่อยภาระการสอน ของครูทำหน้าที่
บรรณารักษ์ให้ลดน้อยลงเพียงพอที่จะเจียด
เวลามาทำงานด้านห้องสมุดให้ได้ผลจริง

การสนับสนุนใดๆ ในด้านกิจการห้อง
สมุดโรงเรียนนั้น อาจจะเกิดขึ้นโดยไม่ยาก
ถ้าทางฝ่ายโรงเรียนและผู้ปกครองจะได้ยอมรับ
ความจำเป็นและประโยชน์ของการมีห้องสมุด
เพื่อใช้เป็นเครื่องมือ ในการฝึกซ้อมของ
นักเรียน และเป็นประโยชน์ของทดลองของ
ครู เพื่อเล่าและค้นคว้าหาเครื่องมือและ
ถนัดวิธีการสอนให้น่าสนใจ และเร้าใจยิ่งขึ้น
สำหรับนักเรียนของตน

คู่ออกจะเป็นที่น่าเสียใจสำหรับเยาวชน
ไทยของเราเป็นอันมาก ที่เราได้อาศัยโอกาสแก่
เขาในอันที่จะช่วยปลูกฝังความเจริญงอกงาม
ในชีวิตทางด้านสมองและปัญญาไม่เท่าเทียม

กับเยาวชนในประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ญี่ปุ่น
ฟิลิปปินส์ เป็นต้น เยาวชนไทยนั้นมีความ
น่ารักน่าเอ็นดู โดยความนุ่มนวลของกิริยา
มารยาทและวาจาอยู่แล้ว ถ้าหากเราจะช่วย
ตกแต่งเยาวชนน่ารักของเราด้วยความฉลาด
รอบรอกตาดานหนึ่ง ย่อมเป็นเหตุให้ได้ว่า
เยาวชนไทยเรานั้น ต้องได้รบทั้งความน่ารัก
เอื้อเฟื้อ และความขยันหมั่นเพียรควบคู่กันไป
ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งที่น่าชื่นชมยินดีเป็นอย่างยิ่ง

ดังนั้น ถ้าจะพิจารณาโดยละเอียดแล้ว
พอจะเห็นได้ว่า ปัญหาที่ยกมานี้ หากใช้เป็น
ปัญหาของบรรณารักษ์โดยตรงไม่ แต่หา
เป็นปัญหาของโรงเรียน ของผู้ใหญ่ทั่วไป
จะได้ช่วย กันขบคิดแก้ไขและวิธีจะสำเร็จทำ
หนังสือ โดยความช่วยเหลือร่างบรรณารักษ์ที่
ให้เกิดขึ้น และเปิดโอกาสให้ครูบรรณารักษ์
ได้มีทั้งเวลาทั้งเงิน และทั้งสถานที่เพื่อสามารถ
จัดบริการที่ให้บริการประโยชน์ ในทางการสอนกา
เรียนของครูและนักเรียน ให้ได้ผลโดยเต็ม
และโดยความสะดวกรวดเร็วย่างพอเพียง ซึ่ง
จะเป็นการช่วยหนุนแรงและทุนเวลาแก่ครูแ
นักเรียนเป็นอันมาก และเท่าเทียมกับการป
สร้างสมองเพื่อการค้นคว้าให้เกิดขึ้นอีกด้วย

รายงานการประชุม

เรื่อง

พัฒนาการห้องสมุด ในภาคใต้ของเอเชีย

ณ กรุงเดลี ประเทศอินเดีย ระหว่างวันที่ ๓ - ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๓

(การประชุมสัมมนาเรื่องพัฒนาการห้องสมุดในภาคใต้ของเอเชีย ของการศึกษา สหประชาชาติเป็นจุดใหม่ โดยรัฐบาลอินเดียเป็นผู้รวมมือและเป็นผู้จัดสถานที่ เห็นว่าขอเสนอแนะจากที่ประชุมหลายประการน่าสนใจ จึงได้นำเอารายงานซึ่งนางแมนมาตี สวอดี ผู้แทนไทย นำเสนอคณะกรรมการแห่งชาติลงมาพิมพ์ไว้ในจดหมายบ.ก.)



ดร. รังคนาธาน พร้อมด้วยผู้แทน อิหร่าน พม่า และไทย

วัตถุประสงค์ของการประชุม

องค์การศึกษา สหประชาชาติ ได้แจ้งวัตถุประสงค์ของการประชุมไว้ดังนี้

“ไม่ว่าในประเทศใดๆ ความเจริญก้าวหน้าทางสังคมและเศรษฐกิจ รวมทั้งความก้าวหน้าในด้านการศึกษาของประชาชนทั่วไปย่อมเปิดโอกาสให้มีการอ่านหนังสือ และการศึกษามากขึ้น ห้องสมุดประชาชนมีบทบาทยิ่งยวดในรัฐบาลอินเดีย และองค์การศึกษา

สหประชาชาติได้รวมกันจัดตั้งขึ้นเมื่อ ค.ศ. ๑๙๕๑ นั้นแสดงให้เห็นว่า ห้องสมุดประชาชนตง
 ซินทไค ก็จะมีใช้ต่อมา ในสถาบันการศึกษาชั้นสูง ห้องสมุดซึ่งมีการจัดอย่างถูกต้อง
 และมีหนังสือครบถ้วน เป็นสิ่งจำเป็นในการสอนและศึกษาคนควาเพื่อให้หลักสูตรทันตาม
 ความต้องการในสมัยปัจจุบัน การดำเนินงานของหมวดตงประสงค์ในอนที่ จะหาทางออกแก้
 ปัญหาต่างๆ อันเกี่ยวของกับพัฒนาการของห้องสมุดมหาวิทยาลัยและห้องสมุดประชาชน
 ของประเทศ และของรัฐหรือของมณฑลจังหวัด และอำเภอต่างๆ

ประเทศที่เข้าร่วมการประชุม

ประเทศสมาชิกที่ได้รับเชิญ ให้เข้าร่วมการประชุมมี ออสเตรเลีย ออสเตรเลีย
 อังกฤษ อินเดีย อิหร่าน เนปาล ปากีสถานและประเทศไทย
 องค์การศึกษา สหประชาชาติได้เสนอว่า ผู้ที่รัฐบาลจะให้เป็นผู้แทนไปประชุม
 นั้น ควรจะเป็นบรรณารักษ์ผู้ได้รับการฝึกฝนทางวิชาบรรณารักษศาสตร์ ผู้ซึ่งรับผิดชอบ
 หรือจะให้รับผิดชอบ ในพัฒนาการของห้องสมุดประชาชนและห้องสมุดมหาวิทยาลัย ข้าราชการ
 การในกระทรวงศึกษาธิการซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในกิจการห้องสมุด เพราะว่าการประชุม
 ครั้งนี้จะได้ผล และมีผลสืบเนื่องต่อไปอย่างไรขึ้นอยู่กับความสำมารถ และความรับผิดชอบ
 ของผู้เข้าร่วมประชุม

ในการประชุมครั้งนี้ องค์การศึกษา สหประชาชาติ จะเสียค่าใช้จ่ายในการ
 เดินทางและกินอยู่ให้แก่ผู้แทนประเทศละสองคน ปากีสถาน ๓ คน ให้ค่าที่พักและอาหาร
 แก่ผู้แทนอินเดีย ๑๐ คน และให้ค่าเดินทางเพียง ๕๐๐ ดอลลาร์

นอกจากนี้ องค์การศึกษา สหประชาชาติยังได้ให้ค่าที่พักและอาหารแก่ผู้แทน
 ในประเทศต่าง ๆ ยกเว้นปากีสถานและอินเดียอีกประเทศละหนึ่งคน ให้ปากีสถานสองคน
 ค่าเดินทางรัฐบาลซึ่งจัดตั้งผู้แทนเข้าร่วมประชุมจะต้องเสียเอง

องค์การและสมาคม ซึ่งเกี่ยวข้องกับการกิจการห้องสมุด การศึกษาและวัฒนธรรม
 ได้รับเชิญให้ส่งผู้สังเกตการณ์เข้าร่วมด้วย ผู้สังเกตการณ์ควรเป็นบรรณารักษ์ซึ่งได้รับ
 การฝึกฝนทางวิชาบรรณารักษศาสตร์ด้วย

พัฒนาการห้องสมุด

๒๕

คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมของ
ประเทศไทย ได้ลงมติตั้งผู้แทนไปเข้าประชุมคือ
ผู้แทนคนที่ ๑ นางเม้นมาส์ ชวลิต หัวหน้าแผนกห้องสมุดและพิพิธภัณฑ์ กอง
อุปกรณ์การศึกษา กรมวิชาการ
ผู้แทนคนที่ ๒ นางสาวอุทิศดิษฐ์ อัมพวันวงศ์ บรรณารักษ์ห้องสมุดกลาง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้แทนคนที่ ๓ นายสุช วงศ์สำนัช อุปนายก สมาคมห้องสมุด
แห่งประเทศไทย
ผู้สังเกตการณ์ นายบุญจิตต์ ชูทรงเดช ผู้ช่วยเลขานุการ สมาคม
ห้องสมุดแห่งประเทศไทย
ผู้แทนคนที่ ๔ และผู้สังเกตการณ์ได้รับความช่วยเหลือทางการเงินจากมูลนิธิ
เอเชีย

หัวข้อเรื่องของการประชุม

เรื่องที่นำเสนอเข้าประชุมแบ่งเป็นสองข้อใหญ่ คือ

๑. เรื่องห้องสมุดประชาชน

๑. พัฒนาการของห้องสมุดประชาชนในประเทศต่าง ๆ นับแต่การประชุม
สัมมนาทางองค์การศึกษา ฯ และรัฐบาลอินเดียร่วมมีออกฉนวนใน ค.ศ. ๑๙๕๕
๒. อิทธิพลของห้องสมุดประชาชนเมืองเดลี ต่อพัฒนาการห้องสมุด
ประชาชนในประเทศต่าง ๆ ในภาคใต้ของเอเชีย ได้รับความสำเร็จเพียงไรในการทำหน้าที่
เป็นห้องสมุดตัวอย่าง

๓ ปัญหาต่าง ๆ ในการนำเอาความคิดเห็น และวิธีดำเนินงานห้องสมุด
ของชาวตะวันตกมาไว้ในประเทศในเอเชีย เป็นต้น เรื่องการให้บริการห้องสมุดโดยไม่คิด
มูลค่า การเปิดตู้หนังสือใหญ่ให้หยิบอ่านเองได้ การขยายกิจการห้องสมุด กิจกรรมทาง
ด้านวัฒนธรรมต่าง ๆ การร่วมมือและการประสานงานกับบริการสังคมสังเคราะห์ด้วยชน ๆ

ง. การจัดระบบห้องสมุดประชาชนโดยมีโครงการ มีทางได้เปรียบแต่
โดยเปรียบต่อการจัดตั้งห้องสมุดต่าง ๆ โดยไม่มีการจัดพิมพ์กันเอง

จ. กฎหมายเกี่ยวกับห้องสมุด ความจำเป็นที่จะต้องมีกฎหมายเช่น
กฎหมายห้องสมุดควรระบุถึงอะไรบ้าง กฎหมายควรให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมซึ่งต่างกัน

ฉ. การควบคุมและบังคับบัญชา คณะกรรมการอำนวยการห้องสมุด
การควบคุมห้องสมุด อำนาจของเทศบาล กรรมการ หน้าที่ ความรับผิดชอบและประสานงาน

ช. การจัดหา และการใช้สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ บริการซึ่งอาจจะให้แก่ผู้จำหน่าย
หนังสือ

๒. ห้องสมุดมหาวิทยาลัย

ก. ผู้ควบคุมห้องสมุดมหาวิทยาลัย หน้าที่และความรับผิดชอบ

ข. การจัดตั้งและการบริหาร การรวมและการแบ่งแยกอำนาจบริหาร
และการจัด การจัดห้องสมุดโดยถือเอาเนื้อหาหรือวิชา และวิธีเขียนเป็นสำคัญ

ค. หนังสือและการเลือกหนังสือ การร่วมมือกับอาจารย์ผู้สอนและผู้
เชี่ยวชาญในวิชาต่าง ๆ ปัญหาการสั่งซื้อหนังสือจากต่างประเทศ การจัดทำบัตรรายการ

ง. หนังสืออ้างอิงและบริการช่วยเหลือการค้นคว้า การแนะนำผู้ทำการ
วิจัยต่าง ๆ การจัดทำตวรรษนี้ บรรณานุกรม ฯลฯ

จ. การประสานงานระหว่างห้องสมุดมหาวิทยาลัยต่าง ๆ การยืมหนังสือ
ระหว่างห้องสมุด การจัดตั้งศูนย์การยืมในเขตเอเชียใต้ การจัดหาหนังสือโดยวิธีสหกรณ์
การจัดทำบัตรรายการร่วมกัน ดัชนีบัตร บัตรคำเรขาร

นอกจากนี้อาจมีเรื่องอื่น ๆ ที่อาจนำเข้าสู่ประชุมใหญ่ได้ เช่น ห้องสมุดโรงเรียน
บรรณานุกรมแห่งชาติ การสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ ฐานะของบรรณารักษ์ ตำนาน
ห้องสมุดและอาคารห้องสมุด

แผนการห้องสมุด

๔๑

กำหนดเวลาการประชุม

ตุลาคม ๒๕๐๓	๓๐.๓๐-๓๓.๓๐	พิธีเปิดการประชุม
	๓๔.๓๐-๓๗.๐๐	ประชุมใหญ่ ผู้อำนวยการประชุมฯ
		๑๖.๐๐
		๑๗.๐๐
		๑๘.๐๐
		๑๙.๐๐
		๒๐.๐๐
		๒๑.๐๐
		๒๒.๐๐
		๒๓.๐๐
		๒๔.๐๐
		๒๕.๐๐
		๒๖.๐๐
		๒๗.๐๐
		๒๘.๐๐
		๒๙.๐๐
		๓๐.๐๐
		๓๑.๐๐
		๓๒.๐๐
		๓๓.๐๐
		๓๔.๐๐
		๓๕.๐๐
		๓๖.๐๐
		๓๗.๐๐
		๓๘.๐๐
		๓๙.๐๐
		๔๐.๐๐
		๔๑.๐๐
		๔๒.๐๐
		๔๓.๐๐
		๔๔.๐๐
		๔๕.๐๐
		๔๖.๐๐
		๔๗.๐๐
		๔๘.๐๐
		๔๙.๐๐
		๕๐.๐๐
		๕๑.๐๐
		๕๒.๐๐
		๕๓.๐๐
		๕๔.๐๐
		๕๕.๐๐
		๕๖.๐๐
		๕๗.๐๐
		๕๘.๐๐
		๕๙.๐๐
		๖๐.๐๐
		๖๑.๐๐
		๖๒.๐๐
		๖๓.๐๐
		๖๔.๐๐
		๖๕.๐๐
		๖๖.๐๐
		๖๗.๐๐
		๖๘.๐๐
		๖๙.๐๐
		๗๐.๐๐
		๗๑.๐๐
		๗๒.๐๐
		๗๓.๐๐
		๗๔.๐๐
		๗๕.๐๐
		๗๖.๐๐
		๗๗.๐๐
		๗๘.๐๐
		๗๙.๐๐
		๘๐.๐๐
		๘๑.๐๐
		๘๒.๐๐
		๘๓.๐๐
		๘๔.๐๐
		๘๕.๐๐
		๘๖.๐๐
		๘๗.๐๐
		๘๘.๐๐
		๘๙.๐๐
		๙๐.๐๐
		๙๑.๐๐
		๙๒.๐๐
		๙๓.๐๐
		๙๔.๐๐
		๙๕.๐๐
		๙๖.๐๐
		๙๗.๐๐
		๙๘.๐๐
		๙๙.๐๐
		๑๐๐.๐๐

เจ้าหน้าที่ในการประชุม

ผู้อำนวยการประชุม นาย เอ. จี. คับเบ็ดย คันนิงแฮม ผู้เชี่ยวชาญกิจการห้องสมุดขององค์การการศึกษา สหประชาชาติประจำอินโดนีเซีย

ผู้นำการประชุมหมวดที่ ๑

นาย เอ. จี. คับเบ็ดย คันนิงแฮม

ผู้นำการประชุมหมวดที่ ๒

นาย โมฮัมเหม็ด ซิดดิก ข่าน บรรณารักษ์ห้องสมุด มหาวิทยาลัยดากกา ปากีสถานตะวันออก

ประธานการประชุมใหญ่ครั้งที่ ๑

นาย เอ. จี. คับเบ็ดย คันนิงแฮม

ประธานการประชุมใหญ่ครั้งที่ ๒

นาย บี. เอส. เกษวัน บรรณารักษ์ห้องสมุดแห่งชาติ เมืองกัลกัตตา อินเดีย

ประธานการประชุมใหญ่ครั้งที่ ๓

นางแม่นมาลี ชวลิต หัวหน้าแผนกห้องสมุดและพิพิธภัณฑ์ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ประเทศไทย

ประธานการประชุมใหญ่ครั้งที่ ๔

นาย เอ็ม. เอ็น. ซาฟา ผู้อำนวยการกองเอกสารและห้องสมุด การรถไฟ ปากีสถานตะวันตก

ผู้ตรวจงานหมวดที่ ๑

นายประภุ นารายณ์ กอร์ บรรณารักษ์ห้องสมุดสิงหะ เมืองปัตนะ แคว้นพิหาร อินเดีย

นาย อาห์เมต ฮุสเซน บรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนเมืองดากกา ปากีสถานตะวันออก

ผู้ตรวจงานหมวดที่ ๒

นายเชริต บัตเลอร์ บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยแห่งลังกา

นาย วี. เอส. มุเดีย บรรณารักษ์ห้องสมุด

มหาวิทยาลัยเมืองมัตราต อินเดีย

ผู้เขียนประมวลรายงานการประชุมทั้งหมด ดร. วิ. ท. ชุคดา บรรณารักษ์

ห้องสมุด มหาวิทยาลัยบาโรดา อินเดีย

นางแม่มาส ชวลิต หัวหน้าแผนกห้องสมุด

และพิพิธภัณฑสถาน ประเทศไทย

หน้าที่ขององค์การศึกษาฯ สหประชาชาติ

นาย อี. โรทแมน หัวหน้าแผนกพัฒนาการของห้องสมุด

นางสาว เอ็ม. ชัมเมอร์ ผู้เชี่ยวชาญฝ่ายจัดโครงการ แผนกพัฒนาการห้องสมุด

นาย ชามิต อาดี ชาน หัวหน้าฝ่ายโครงการผลิตหนังสือ กองการศึกษา

ข้อเสนอแนะของที่ประชุม

ตามที่กำหนดหมายไว้แต่แรกเริ่ม หัวข้อสำคัญในการประชุมมีอยู่สองเรื่องใหญ่
เรื่องห้องสมุดประชาชน และเรื่องห้องสมุดมหาวิทยาลัย แต่ในระหว่างที่นำ
หาต่าง ๆ ขนมาอภิปรายกันใหญ่ที่ประชุมใหญ่นั้น ได้มีบางเรื่องซึ่งมีลักษณะเป็นกต่าง
ๆ ไปอาจจะใช้กับห้องสมุดประเภทใดประเภทหนึ่งก็ได้ ในการจัดรวบรวมข้อเสนอแนะ
ๆ ในครั้งสุดท้าย ผู้รวบรวมจึงได้แบ่งปัญหาและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ออกไปเป็นสาม
วงศ์ใหญ่ ๆ คือ หนังสือข้อเสนอแนะทั่ว ๆ ไป ต้องข้อเสนอแนะเกี่ยวแกห้องสมุดประชาชน
าม ข้อเสนอแนะเกี่ยวแกห้องสมุดมหาวิทยาลัย

(ก) ปัญหาและข้อเสนอแนะทั่ว ๆ ไป

ปัญหาดำคัญซึ่งเป็นเรื่องข้อใจของผู้เข้าร่วมประชุมทั่ว ๆ ไปคือ เจ้าหน้าที่ใน
ห้องสมุด ฐานะและความรู้ในทางวิชาบรรณารักษศาสตร์ของบุคลากรในห้องสมุด ความ
บุคคลผู้ทำงานในห้องสมุดยังขาดความรู้ซึ่งจำเป็นแก่งาน และยังมีฐานะต่ำต้อย ดังที่
อยู่ในหลายประเทศในเอเชียใต้ ในขณะนี้ ความหนักงานของห้องสมุดทางเจริญไปได้
ยาก นอกจากบุคคลผู้ทำงานในห้องสมุดแล้วส่วนประกอบที่สำคัญยิ่งอีกส่วนหนึ่งของ

ห้องสมุด คือ หนังสือ ซึ่งควรจะมีมากในปริมาณ มีคุณภาพสูงและเหมาะสมแก่ผู้ใช้ห้องสมุด ปัญหาเรื่องหนังสือจึงเป็นปัญหาอีกข้อหนึ่งที่ได้มีการอภิปรายกันมาก ในหมวดเรื่องต่าง ๆ ไปนี้ อาจแบ่งข้อย่อยออกไปได้ดังนี้คือ (ก) เรื่องฐานะของบรรณารักษ์ (ข) การเรียนวิชาบรรณารักษศาสตร์ (ค) สถานะของห้องสมุด และกิจกรรมต่าง ๆ ของสมาคม (ง) การจัดหาและการแจกจ่ายหนังสือ (จ) หนังสือฉบับเขียน (ฉ) บรรณานุกรมแห่งชาติ (ช) อาคารห้องสมุด

ก ฐานะของบรรณารักษ์

ในขณะนี้ ในประเทศต่าง ๆ ที่ในเอเชียได้ ยังมีความคิดดั้งเดิมอยู่ บรรณารักษคือ คนเฝ้าหนังสือ มีฐานะไม่ดีกว่าภารโรงนัก ในบางแห่งตำแหน่งบรรณารักษก็เป็นตำแหน่งกิตติมศักดิ์ สำหรับผู้ซึ่งมีตำแหน่งสูงอยู่แล้ว และไม่จำเป็นต้องทำงานในห้องสมุดอย่างแท้จริงเลย กิจกรรมห้องสมุดจึงไม่อาจก้าวหน้าไปตามที่ควรเป็น เพราะฐานะเช่นนี้ย่อมไม่จูงใจบุคคลผู้มีความฉลาดและสามารถให้เข้ามาทำงานห้องสมุด ดังนั้นประชุมจึงได้ลงมติให้มีการเสนอแนะว่า

“กิจกรรมห้องสมุดจะเจริญก้าวหน้าได้ก็ต้องอาศัยเจ้าหน้าที่ห้องสมุดผู้มีความและความสามารถ เนื่องจากอาชีพบรรณารักษเป็นอาชีพซึ่งจำเป็นต้องมีการเรียนและฝึกฝนเป็นพิเศษ หนทางที่จะชักจูงผู้ซึ่งมีความรู้และความสามารถให้มาทำงานในห้องสมุดขึ้นมาได้ ก็อยู่ทางเดียวเท่านั้นคือจัดให้บรรณารักษมีฐานะและเงินเดือนเหมาะสม ฐานะ เงินเดือน และตำแหน่งของบรรณารักษในสถาบันการศึกษาจึงควรจะเท่ากับฐานะ เงินเดือน และตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการอื่น ๆ ในสถาบันนั้น ๆ ฐานะ เงินเดือน และตำแหน่งของบรรณารักษห้องสมุดประชาชนควรเท่ากับฐานะ เงินเดือน และตำแหน่งของอาจารย์ ฐานะ เงินเดือน และตำแหน่งบรรณารักษห้องสมุดกระทรวงทบวงกรม ควรเท่ากับของเจ้าหน้าที่ทางเทคนิคในหน่วยราชการนั้น ๆ

(ข) การเรียนวิชาบรรณารักษศาสตร์

ผู้เข้าร่วมประชุมมีความคิดเห็นพ้องต้องกันว่า

จำเป็นต้องมีการฝึก

พัฒนาการห้องสมุด

๘๔

เจ้าหน้าที่ห้องสมุดในระดับความรู้ต่างๆ กันทุกระดับ ในการปรับปรุงส่งเสริมกิจการห้องสมุดบางประเทศ จำเป็นต้องมีผลความรู้ในวิชาบรรณารักษศาสตร์จำนวนมากพอที่จะดำเนินงานได้ด้วยสมรรถภาพและจินตนาการ ในประเทศซึ่งกิจการห้องสมุดประชาชนยังล้าหลัง จำเป็นต้องใช้ผลความรู้ความสามารถเริ่มงานในแนวที่ถูกต้อง ที่ประชุมเห็นพ้องกันว่า องค์การศึกษาฯ สหประชาชาติควรเป็นผู้นำในการริเริ่ม และช่วยเหลือการพัฒนาระบบบรรณารักษศาสตร์ ที่ประชุมให้ข้อเสนอนี้ว่า

๑) เนื่องจากความจำเป็นที่จะต้องมีเจ้าหน้าที่ห้องสมุดผู้ได้รับการฝึกฝนในวิชาบรรณารักษศาสตร์ทุกระดับได้เพิ่มมากขึ้นยิ่งขึ้น ควรจะได้จัดให้มีการฝึกฝนวิชาบรรณารักษศาสตร์อย่างเพียงพอ

๒) ในระยะเริ่มต้น ทุกประเทศควรจะต้องมี

ก. การสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ สำหรับผู้ได้รับปริญญาจากมหาวิทยาลัย

ข. การฝึกอบรมระหว่างเวลา ๓-๕ เดือน สำหรับผู้ซึ่งทำงานกงวิชาวชิพ

๓) ควรมอบให้มหาวิทยาลัยต่างๆ เป็นผู้รับผิดชอบในการสอน และฝึกฝนวิชาบรรณารักษศาสตร์สำหรับผู้ได้รับปริญญามาแล้ว

๔) มหาวิทยาลัยควรจัดตั้งแผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ขึ้น มีฐานะอย่างเดียวกับแผนกวิชาอื่นๆ ในมหาวิทยาลัย มีอาจารย์ประจำแผนก และมีหัวหน้าแผนกซึ่งมีตำแหน่งเท่ากับศาสตราจารย์เป็นอย่างต่ำ

๕) ในการจัดตั้งแผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ในประเทศซึ่งยังไม่มีการสอนวิชาเรียน องค์การศึกษาฯ สหประชาชาติควรได้รับคำขอร้อง ให้ช่วยเหลือในทางด้านวัสดุ หรือ บุคคล

๖) ในการปรับปรุงแผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์นั้น เป็นการจำเป็นที่อาจารย์และนิสิตที่สมควรจะทำงานได้ดี ควรได้รับโอกาสไปศึกษาและฝึกฝนวิชาในระดับสูงที่ต่างประเทศ ด้วยเหตุผลอันเดียวกันนี้ ควรจะต้องมีการแลกเปลี่ยนตัวบุคคลในแผนก

ง การจัดหาและแจกจ่ายหนังสือ

การจัดพิมพ์และจำหน่ายหนังสือในประเทศต่าง ๆ ในเอเชียใต้ยังต่ำลงอยู่มาก เป็นเหตุให้การจัดหาหนังสือเข้าห้องสมุดโดยเฉพาะอย่างยิ่ง หนังสือซึ่งจัดพิมพ์ขึ้นในต่างประเทศเป็นไปด้วยความยากลำบาก การส่งหนังสือจากต่างประเทศ ในบางประเทศก็ได้รับความสะดวกเพราะระเบียบของบังคับเกี่ยวกับการนำเข้าซึ่งดีพิมพ์บาง การแลกเปลี่ยนเงินตราบ้าง ที่ประชุมจึงลงมติว่า

- ๑/ก เพื่อให้ห้องสมุดแต่ละสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ได้มีหนังสือครบถ้วนตามความต้องการ ในการสั่งซื้อหนังสือ วารสาร และไมโครฟิล์ม ฯลฯ จากต่างประเทศ ควรจะมีระเบียบเกี่ยวกับการนำเข้าและการแลกเปลี่ยนเงินตราที่ยุ่งเหยิงน้อยที่สุด
- ข. รัฐบาลซึ่งเกี่ยวข้องของควรออกใบอนุญาตสั่งซื้อหนังสือ โดยไม่จำกัดประเภทอย่างเข้มงวด ควรอนุญาตให้มีการแลกเปลี่ยนเงินตราได้ตามจำนวนงบประมาณซื้อหนังสือที่ห้องสมุดนั้น ๆ ได้รับ
- คำว่า "หนังสือ" ในที่นี้ ให้ใช้ตามความหมายซึ่งของคณะกรรมการศึกษาต่อสหประชาชาติกำหนดไว้
- ค. ในประเทศซึ่งมีปัญหาเรื่องเงินตราต่างประเทศ ห้องสมุดแต่ละสถาบันการศึกษา ควรได้รับการแบ่งส่วนเงินตราต่างประเทศประจำปี ให้เพียงพอแก่การใช้จ่าย
- ง. สภาคนห้องสมุดแต่ละประเทศ ควรจะศึกษาสภาพการเกี่ยวแก่การสั่งซื้อหนังสือของแต่ละประเทศ แล้วนำผลของการสำรวจเงื่อนไขของคณะกรรมการศึกษาต่อสหประชาชาติเพื่อจัดพิมพ์เผยแพร่ต่อไป
- ๒/ก ทางด้านห้องสมุด วิชาที่จะให้สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ได้ถึงมือคนอ่านโดยประหยัดที่สุดก็คือ การจัดระบบห้องสมุดที่ถูกต้อง รัฐบาลควรส่งเสริมให้มีการจัดระบบห้องสมุดที่ถูกต้องขึ้นในประเทศ

๒. ทางด้านผู้จำหน่ายหนังสือ ควรได้มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้สำนักพิมพ์ต่าง ๆ ทั้งที่เป็นของเอกชนและรัฐบาล จัดการจำหน่ายหนังสือโดยวิธีสหกรณ์ในประเทศต่าง ๆ

๓/ ประเทศต่าง ๆ ยังขาดหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชนอย่างมาก นักเขียนและนักเขียนภาพสำหรับเด็กและเยาวชนมีจำนวนน้อย ที่ประชุมจึงตั้งมติว่าประเทศต่าง ๆ ควรจะ

ก. จัดให้มีการฝึกอบรมนักเขียน และนักเขียนภาพสำหรับเด็กและเยาวชนชน ในการฝึกอบรม อาจจะขอให้องค์การการศึกษา สหประชาชาติช่วยเหลือได้

ข. จัดตั้งองค์การผลิตและจำหน่ายหนังสือสำหรับเด็กชนในประเทศ

ค. ให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่นักเขียน และสำนักพิมพ์ เพื่อเขียนและจัดพิมพ์หนังสือสำหรับเด็กเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ มากขึ้น

๔/ ที่ประชุมคงขอตั้งเกล้า หนังสือภาษาพื้นเมืองที่เหมาะสมแก่นักศึกษาครู และพนักงานท้องถิ่นชนพื้นเมืองน้อย การสั่งซื้อหนังสือจากต่างประเทศก็ได้รับความไม่สะดวก เพราะเงินตราต่างประเทศมีจำนวนจำกัด จึงขอเสนอแนะว่า

ก. กระทรวงศึกษาธิการของแต่ละประเทศซึ่งเกี่ยวข้อง ควรจัดตั้งองค์การหนังสือแห่งชาติ เพื่อดำเนินการเขียน และพิมพ์หนังสือชน

ข. สำนักพิมพ์ต่าง ๆ ในประเทศที่ส่งหนังสือออก ควรได้ทำความตกลงกับสำนักพิมพ์ในประเทศที่สั่งซื้อหนังสือ เพื่อจัดพิมพ์หนังสือชนในประเทศเพื่อจำหน่ายในราคาเบา

ค. รัฐบาลของประเทศซึ่งส่งหนังสือออก ควรได้รับการขอช่วยให้ช่วยสำนักพิมพ์ต่าง ๆ เพื่อให้หนังสือออกจำหน่ายได้ในราคาถูก

๕. หนังสือฉบับเขียน

ประเทศต่าง ๆ ในภาคใต้ของเอเชีย หนังสือฉบับเขียนมีอยู่น้อยมาก ทั้ง

ที่เป็นหนังสือสมัยโบราณและสมัยใหม่ วัฒนธรรมของชาติต่าง ๆ ในภาคนี้คล้ายคลึงและ
 ต่างกันอยู่มาก คำสั่งและภาษาของแต่ละชาติได้มีอิทธิพลเห็นซึ่งกันและกันอยู่ หนังสือ
 ฉบับเขียนจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาวัฒนธรรมของชาติต่าง ๆ ได้อย่างดียิ่ง แต่ในขณะนี้
 หนังสือฉบับเขียนในหลายประเทศกำลังอยู่ในสภาพที่ชำรุดเสียหาย จึงสมควรจะเริ่มแก้ไขเสีย
 โดยเร็ว ก่อนที่มรดกอันล้ำค่าจะสูญหายไปหมด ที่ประชุมจึงขอเสนอแนะว่า

๑. หนังสือฉบับเขียนเป็นสิ่งหายากและมีค่าในการศึกษาวิจัย จึงควรจะมี
 การรณอมมิให้ชำรุดเสียหายไปเพราะความชื้น ฝุ่นละออง และตักแมลง
 หนังสือเหล่านี้ควรได้เก็บไว้ในห้องหรืออาคารซึ่งมีเครื่องปรับอากาศ ควร
 มีอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อการซ่อมแซมอย่างเพียงพอ
๒. ควรจัดทำบัญชีรายชื่อหนังสือฉบับเขียนพร้อมด้วยคำอธิบายสั้น ๆ จะได้เป็นเครื่อง
 มีอยู่ช่วยนักศึกษาในการค้นหาเรื่องต่าง ๆ ในหนังสือฉบับเขียนได้โดยง่าย
๓. ถ้าหนังสือฉบับเขียนที่ห้องสมุดมีอนุญาตให้นำออกนอกสถานที่ ห้อง
 สมุดควรมีเครื่องมือถ่ายภาพหนังสือนั้น ๆ ให้แก่นักศึกษาที่ต้องการ

ฉ. บรรณานุกรมแห่งชาติ

บรรณานุกรมเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้บรรณารักษ์เลือกหนังสือได้อย่าง
 เหมาะสมและถูกต้อง ในประเทศต่าง ๆ ในตะวันตก เครื่องมือการเลือกหนังสือเช่นนี้มีอยู่
 มากเพียงพอแต่ในประเทศทางเอเชียภาคใต้ เกือบจะนับได้ว่าไม่มีเลย ดังนั้นทุกประเทศจึง
 ควรจะจัดทำบรรณานุกรมแห่งชาติของตนขึ้นเพื่อช่วยในการเลือกหนังสือ บรรณานุกรมแห่ง
 ชาติซึ่งประเทศอินเดียจัดทำขึ้นนั้น นับว่าเป็นตัวอย่างที่ดี ประเทศอินเดียได้แก้ปัญหาต่าง ๆ
 เกี่ยวกับการทำบรรณานุกรมให้คล่องตัวไปได้นาน ดังนั้นที่ประชุมจึงลงมติว่า

๑. เสนอด้วยบรรณานุกรมแห่งชาติเป็นเครื่องมือจำเป็นแก่บรรณารักษ์ นัก
 ศึกษา และผู้จัดพิมพ์หนังสือ ห้องสมุดแห่งชาติของแต่ละประเทศจึงควร
 จัดทำบรรณานุกรมแห่งชาติขึ้น

๒. คณะจัดทำบรรณานุกรมแห่งชาติ ควรประกอบด้วยผู้แทนของสมาคมห้องสมุดแห่งชาติ หน่วยงานราชการ เอกชนหรือองค์การ ซึ่งเกี่ยวข้องกัน หนังสือ การผลิตและการจำหน่ายหนังสือ
๓. ประเทศในภาคขององค์การการศึกษา ฯ แต่ประเทศควรจะได้ออกกฎหมาย ซึ่งจะส่งผลให้พิมพ์หนังสือทุกคนมอบส่งพิมพ์ทุกชิ้นของตนให้แก่ห้องสมุดแห่งชาติ หรือต่างประเทศนั้น ๆ ยังไม่มีห้องสมุดแห่งชาติ ก็ให้มอบไว้ ณ ศูนย์กลางแห่งใดแห่งหนึ่งหรือหลายแห่ง
๔. รัฐบาลควรจะให้เงินช่วยเหลือในการจัดทำบรรณานุกรม
๕. ที่ประชุมขอเสนอให้องค์การการศึกษา ฯ ให้ทุนการศึกษาและจัดงานเก็บบรรณารักษ์ผู้ซึ่งจะจัดทำบรรณานุกรมแห่งชาติ และขอให้ช่วยส่งผู้เชี่ยวชาญไปยังประเทศต่างๆ เพื่อจัดตั้งหน่วยงานชน
๖. ที่ประชุมรู้สึกขอบคุณ และชมเชยโครงการจัดทำบรรณานุกรมแห่งชาติของประเทศอินเดีย และขอเสนอให้ประเทศต่างๆ ในเอเชียได้ ถือโอกาสศึกษาประสบการณ์ และความจำเป็นของโครงการนี้

ข. อาคารห้องสมุด

ขณะนั้นได้มีการสร้างอาคารห้องสมุดใหม่ ๆ ขึ้นหลายประเทศในทางภาคใต้ของเอเชีย ผู้แทนหลายชาติได้ปรึกษากันว่า อาคารเหล่านี้มีราคาส่ง แต่บางแห่งไม่อาจอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานห้องสมุดได้ เพราะเจ้าหน้าที่ในอำนาจในการก่อสร้างมักมุ่งเอาประโยชน์ทางอื่นจากอาคารห้องสมุด ที่ประชุมจึงลงมติว่า

“อาคารห้องสมุดจะต้องอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานห้องสมุดโดยแท้จริง และให้สามารถขยายตัวหรือดัดแปลงให้เหมาะสมแก่กิจการห้องสมุดใน ภายหน้าได้ ในการออกแบบและก่อสร้างอาคารห้องสมุด บรรณารักษ์และสถาปนิกควรได้ร่วมมือกันโดยใกล้ชิดตั้งแต่ระยะเริ่มต้นทีเดียว”

(ข) ห้องสมุดประชาชน

ห้องสมุดประชาชนในประเทศต่าง ๆ ในภาคใต้ของเอเชียมีแนวโน้มว่าอยู่ในระดับต่ำมากในบางประเทศไม่มีห้องสมุดประชาชนเลย ที่ประชุมได้เห็นพ้องกันว่า การที่จะจัดห้องสมุดประชาชนของประเทศให้เป็นปึกแผ่นได้นั้น ควรเริ่มด้วยการสำรวจสถานะของประเทศในด้านห้องสมุดเสียก่อน คนต่อไปจึงควรให้ออกกฎหมาย ห้องสมุดเพื่อเป็นเครื่องประกันความมั่นคงของกิจการห้องสมุด เรื่องอื่น ๆ ที่น่าจะประชุมอภิปรายกันเรื่องการเงินของห้องสมุด การให้บริการห้องสมุดแก่เด็กและเยาวชน ห้องสมุดโรงเรียน บทบาทของห้องสมุดในการให้การศึกษาทางสังคม และการศึกษาผู้ใหญ่

๑. การสำรวจห้องสมุด

การสำรวจภาวะความเป็นไปของท้องถิ่นเป็นการจำเป็นอย่างหนึ่ง สำหรับพัฒนาการห้องสมุดประชาชน เพราะการสำรวจเช่นนี้จะบอกให้ทราบได้ว่า ห้องสมุดประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ อาจจะเจริญไปได้มากน้อยเพียงไร นอกจากนั้นการสำรวจยังแจ้งให้ทราบด้วยว่ากิจการห้องสมุดประชาชนเท่าที่มีอยู่มีลักษณะอย่างไรบ้าง การสำรวจที่สำคัญคู่ไปกับการสำรวจภาวะท้องถิ่นและห้องสมุดก็คือ การสำรวจการอ่าน และความสนใจในการอ่านหนังสือ ที่ประชุมได้ลงมติว่า

- ก. ประเทศในเครือสมาคมองค์การศึกษา ฯ ควรได้จัดทำการศึกษาภาวะท้องถิ่นและห้องสมุดประชาชน และจัดพิมพ์ผลการสำรวจออกเผยแพร่เช่นเดียวกับคณะกรรมการที่ปรึกษาห้องสมุด ของรัฐบาลอินเดีย ได้จัดทำขึ้น ประเทศซึ่งไม่มีผู้เชี่ยวชาญที่จะดำเนินการเป็นผู้นำในการสำรวจ ควรขอความช่วยเหลือจากองค์การศึกษา ฯ ให้ส่งผู้เชี่ยวชาญมาช่วย

ที่ประชุมขอเสนอแนะต่อไปอีกว่า การสำรวจและพิมพ์รายงานผลของการสำรวจเช่นนี้จะควรจะได้ทำทุก ๆ ระยะเวลาไม่เกินกว่า ๕ ปี

๒) ก่อนที่จะมีการสำรวจ แต่ละประเทศควรจะจัดทำทำเนียบนามห้องสมุดต่าง ๆ อย่างที่คณะผู้จัดทำบรรณานุกรมแห่งประเทศไทยได้ทำขึ้น ทำเนียบนามเช่นนี้ควรได้จัดทำให้ทันสมัยอยู่เสมอ

๓) ที่ประชุมมีความพอใจต่อการศึกษารายได้จัดพิมพ์สถิติห้องสมุดในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก อย่างไรก็ตามการประชุมได้ชี้ให้เห็นว่าสถิติเฉพาะต่าง ๆ ที่ใช้ในแบบสอบถามนั้นควรให้เป็นมาตรฐานเพื่อบ่งชี้การตีความหมายไปผิด ๆ กัน และนอกจากนั้นคำอธิบายต่าง ๆ ไปเกี่ยวกับห้องสมุดแต่ละประเทศควรจะให้ละเอียดมากกว่าที่ทำได้

ที่ประชุมได้เสนอต่อไปอีกว่า ผลการรวบรวมสถิติเช่นนี้ควรให้ชนบทย่อยที่สุดเท่าที่สามารถจัดทำได้ ไม่เกินกว่าสามปีต่อครั้ง

๔) รัฐหรือภาค ในแต่ละประเทศควรร่วมมือกับสมาคมห้องสมุดประจำรัฐหรือภาคนั้น ๆ ทำการสำรวจภาวะห้องสมุดในเขตรัฐหรือภาคด้วย

๕) การสำรวจความสนใจในการอ่านหนังสือ—ก. ที่ประชุมเห็นว่าการสำรวจนิสัยอ่านหนังสือและความสนใจในการอ่านหนังสือของห้องสมุดประชาชนเมืองเคดี ได้จัดทำขึ้นเมื่อเร็ว ๆ นี้และการสำรวจการอ่านหนังสือในประเทศต่าง ๆ ซึ่ง Regional Centre on the Provision of Reading Materials จัดทำขึ้นนั้นมีความประโยชน์ต่อห้องสมุดประชาชนเป็นอย่างยิ่ง

ข. ประเทศซึ่งทำการสำรวจการอ่าน ควรแจ้งผลของการสำรวจ ให้นักเรียน นักพิมพ์ และร้านจำหน่ายหนังสือได้ทราบ เพื่อเขาเหล่านั้นจะได้เขียน พิมพ์ และจำหน่ายหนังสือตามความต้องการของผู้อ่านทุกวัย

๒. กฎหมายห้องสมุด การเงิน และห้องสมุดแผนทดลอง
ที่ประชุมได้เห็นพ้องกันว่า ถ้าจะให้ห้องสมุดดำเนินอยู่ได้ โดยมีรากฐานมั่นคงและมีความเจริญก้าวหน้าแล้ว ห้องสมุดจำต้องได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายห้องสมุด ซึ่งควรจะต้องมีในทุกประเทศ ในการจัดตั้งและดำเนินงานห้องสมุดประชาชนจำเป็นต้องมีเงินจำนวนมากพอ และมีสม่ำเสมอทุกปี ที่ประชุมจึงได้ลงมติว่า

ก. ประเทศทุกประเทศควรออกกฎหมายห้องสมุด เพื่อให้มีการจัดตั้งระบบห้องสมุดที่ถูกต้อง ให้ห้องสมุดประชาชนได้รับงบประมาณ ซึ่งได้มาจากภาษีอากรโดยสม่ำเสมอ และอย่างน้อยที่สุดก็ให้ห้องสมุดสามารถให้บริการแก่ประชาชนได้เพียงพอ

ข. ในระหว่างที่ยังไม่มีการออกกฎหมายห้องสมุดประเทศต่างๆ ควรตั้งกรมหรือกองการห้องสมุดขึ้นในกระทรวงที่เหมาะสมจะดำเนินงานห้องสมุด ให้กรมหรือกองนั้นทำหน้าที่จัดตั้ง และปรับปรุงกิจการห้องสมุดประชาชนของชาติของรัฐ และของท้องถิ่น

ค. ทปราชมนูรตักขอขอบคุณองค์การการศึกษาฯ ที่ได้จัดตั้งสำนักงานประจำภาคเกี่ยวกับการผลิตหนังสือในภาคใต้ของเอเชียชนบทเมืองการาจ และขอเสนอแนะให้สำนักงานขยายกิจกรรมต่าง ๆ ออกไปให้ถึงห้องสมุดในภาคอื่นด้วย

ง. ทปราชมนูรตักมองเห็นคุณค่าของการจัดห้องสมุดแผนกทดลอง เพื่อให้เห็นคุณค่าและงานในหน้าที่ของห้องสมุดประชาชน จึงขอเสนอแนะว่าประเทศต่าง ๆ ควรจัดห้องสมุดสาธิตขึ้น และองค์การการศึกษาฯ ควรช่วยเหลือในแผนการเช่นนี้

๕) ในประเทศซึ่งงบประมาณห้องสมุดประชาชนมีจำกัด จนไม่อาจจะจัดห้องสมุดให้พอได้ทั่วทั้งประเทศ รัฐบาลควรใช้เงินจำนวนหนึ่งเพื่อจัดห้องสมุดที่ดีจริง ๆ ในบริเวณที่เหมาะสม เพียงแห่งเดียว หรือ สองแห่งเท่านั้น

ค. บริการห้องสมุดสำหรับเด็ก

การศึกษาภาคบังคับจะเป็นผลดีแก่เด็กอย่างสมบูรณ์ ก็ต่ออาศัยบริการห้องสมุดสำหรับเด็กควรหนังสือที่เหมาะสมแก่พวกเขาเพียงพอ เพื่อว่าทักษะในการอ่านที่ได้รับจากโรงเรียนจะได้ไม่สูญหายไป ทปราชมนูรตักจึงลงมติว่า

“ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกไปประสบมาแล้วว่า บริการห้องสมุดสำหรับเด็กและเยาวชนเป็นส่วนที่ขาดเสียมิได้จากห้องสมุดประชาชน ดังนั้นประเทศ

ในเครือสมาคมควรตั้งระดับต้นให้มีการจัดแผนกสำหรับเด็กชั้นในหอ
สมุดประชาชนทุกแห่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ห้องสมุดประชาชนในเขตของ
รัฐ ภาค และจังหวัด

ง. ห้องสมุดโรงเรียน

ที่ประชุมเห็นพ้องกันว่า ห้องสมุดโรงเรียนซึ่งมีความสำคัญยิ่งในการสอน
ตามหลักสูตรนั้นยังไม่เจริญเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะขาดมาตรฐานสำหรับบริการห้องสมุด
ประเภทหนึ่ง และขาดเงินช่วยเหลืออุปกรณ์หนึ่ง ดังนั้นที่ประชุมจึงขอเสนอแนะว่า

“ตามหลักเกณฑ์แห่งการศึกษาตามแบบใหม่ ห้องสมุดเป็นอุปกรณ์การ
ศึกษาที่จะขาดเสียมิได้ จึงขอเสนอให้ประเทศในเครือสมาคมให้ช่วยเหลือ
แก่โรงเรียนในด้านนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โรงเรียนวิสามัญศึกษาซึ่งได้จัด
ห้องสมุดให้ตามมาตรฐานเป็นที่น่าสนใจ รัฐบาลอาจจะไม่รับรองวิทย-
ฐานะของโรงเรียนที่ยังไม่ได้จัดห้องสมุดให้ถึงขั้นมาตรฐานเดียวกันได้ ถ้าหาก
จำเป็น

จ. บริหารห้องสมุดในด้านการศึกษาผู้ใหญ่ และสังคมศึกษา

ในประเทศต่าง ๆ ในภาคนี้ การศึกษาผู้ใหญ่และสังคมศึกษาเป็นดังจำเป็น
มาก ห้องสมุดจะตระเตรียมหน้าที่ในด้านการศึกษาผู้ใหญ่และสังคมศึกษาได้
ได้ ที่ประชุมจึงได้ลงมติว่า

๑) ที่ประชุมมีความพอใจและเห็นด้วยกับ ที่ประชุมเรื่อง การศึกษาผู้ใหญ่ทุก
โลกที่มอบหมายว่า ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ และสื่อความคิดเห็นต่าง ๆ ควรจะ
มีส่วนในการให้การศึกษานี้เพิ่มขึ้น และควรให้ ไปถึงประชาชนเป็น
จำนวนมากด้วย ที่ประชุมเห็นพ้องกับที่ประชุมที่มอบหมายว่า มนุษย์จะ
ต้องมีการศึกษาอยู่ตลอดชีวิตของคนเรา

๒) ที่ประชุมเห็นว่า เป็นการจำเป็นอย่างยิ่งที่ห้องสมุดประชาชนจะต้องรวม

๓) ที่ประชุมเห็นว่า เจาหนาตมเกยวของควรดเตใหม่การประสานงานอย่างใกล้ชิด ระหวางหน่วยการศึกษาผู้ใหญ่บของตมตประชาชนในทุกระดับ ทางหนึ่งจะทำคอกคอ อดให้เจาหนาตมายการศึกษาผู้ใหญ่ และเจาหนาตมของตมตประชาชน เป็นกรรรมการร่วมกันในหน่วยพัฒนาการของตมตในทุกระดับ

๔) ในการศึกษาอบรมบรรณารักษ์ของดมคประชาชน ควรเพิ่มวิชาการศึกษา
ผู้ใหญ่และการจัดตั้งหน่วยการศึกษาผู้ใหญ่เข้าไปด้วย และในทำนองเดียวกัน
ควรจัดให้เจ้าหน้าที่การศึกษาผู้ใหญ่ได้เรียนรู้อะไรของบริการของห้อง
ดมคด้วย

ที่ประชุมได้พบว่า อุปสรรคของความเจริญของห้องสมุดมหาวิทยาลัยมีอยู่สองประการใหญ่ ๆ คือ หนึ่ง เจ้าหน้าที่ของห้องสมุดยังไม่มีคุณสมบัติเหมาะสม ฐานะของเจ้าหน้าที่ของห้องสมุดยังต่ำโดยประการหนึ่ง อีกประการหนึ่ง เงินอุดหนุนห้องสมุดมหาวิทยาลัยมีจำนวนจำกัดมาก และวิสัยทัศน์ของห้องสมุดอิสระตามคณะต่างๆ ก็ทำให้แต่ละห้องสมุดมีสิ่งติดขัดกันโดยไม่จำเป็น ที่ประชุมจึงได้ลงมติว่า

“เนื่องด้วยงานของห้องสมุดเป็นต้นตำคณูอนจะแยกออกได้มได้จากการศึกษา เป็นงานซึ่งต้องการความฝึกฝนทางบรรณารักษศาสตร์ โดยเฉพาะและต้องไ้ผนึกความรู้ง ฐานะและเงินเดือนของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจึงควรจะเท่ากับอาจารย์ผู้สอน”

๒. หน้าที่ของคณะกรรมการอำนวยการห้องสมุด

คณะกรรมการอำนวยการห้องสมุดมหาวิทยาลัย ซึ่งทำหน้าที่ติดกิจการทั่วไปของห้องสมุด วางนโยบาย และหาทางแก้ไขข้อบกพร่องนั้น นับว่าให้ประโยชน์แก่ห้องสมุดมาก แต่การได้ปรากฏในบางประเทศว่าคณะกรรมการฯ ทำงานเกินหน้าที่ และเข้าดำเนินงานห้องสมุดเสียเอง เพื่อให้เกิดผลดีแก่กิจการห้องสมุดมหาวิทยาลัย ที่ประชุมจึงเห็นควรให้กำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการอำนวยการห้องสมุดเสียใหม่จนแจ้งว่า

“คณะกรรมการอำนวยการห้องสมุดในมหาวิทยาลัยมีหน้าที่ในการวางนโยบาย และเป็นที่ปรึกษาเท่านั้น ส่วนการดำเนินงานและบริหารงานระบบห้องสมุดในมหาวิทยาลัยให้เป็นหน้าที่ของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัย”

๓. งบประมาณห้องสมุดมหาวิทยาลัย

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยควรจะมีหนังสือครบถ้วนทุกอย่าง เพื่อช่วยในการสอนและการเรียนตามหลักสูตร และเพื่อช่วยการค้นคว้าของอาจารย์และนิสิต ความเจริญของห้องสมุดมหาวิทยาลัยจะวัดได้จากปริมาณและคุณภาพของหนังสือ ในประเทศต่าง ๆ ในภาคใต้ของเอเชีย ห้องสมุดมหาวิทยาลัยได้รับงบประมาณแต่เพียงเล็กน้อย บางประเทศก็ไม่มีเลย จึงไม่อาจจะให้บริการในการศึกษาและค้นคว้าได้เพียงพอ ที่ประชุมจึงขอเสนอว่า

- ก. งบประมาณประจำปีของห้องสมุดควรมี งบประมาณร้อยละ ๕ - ๑๐ ของงบประมาณประจำปีทั้งหมดของมหาวิทยาลัยนั้น ๆ
- ข. ผู้บังคับบัญชามหาวิทยาลัยควรได้กำหนดอัตราเงินซื้อหนังสือ และวารสาร อย่างต่ำต่อนิสิตและอาจารย์แต่ละคน เป็นต้นว่า นิสิตคนละ ๒๐ บาท อาจารย์คนละ ๕๐๐ บาท

๔. ห้องสมุดกลางและห้องสมุดของคณะ

การใช้หนังสือในมหาวิทยาลัยไม่ได้รับความดีความชอบ เพราะแต่ละคณะต่างจัดห้อง

สมุดของตนเองขึ้น ห้องสมุดเหล่านั้นไม่บรรณารักษ์จึงไม่อาจให้บริการแก่นักดี และอาจารย์ได้ ทั้งไม่ยอมให้นักดีและอาจารย์ในคณะอื่น โดยยืมหนังสือไปอ่านด้วย เพื่อให้ห้องสมุดมหาวิทยาลัยสามารถให้บริการให้เพียงพอ ที่ประชุมจึงขอเสนอว่า

- ก. หนังสือของมหาวิทยาลัยควรรวมอยู่ที่ห้องสมุดกลางมากที่สุด ทั้งนี้เพื่อให้ได้เปิดโอกาสให้นักดีและอาจารย์ทุกคนได้ยืมหนังสือได้มากที่สุด และได้รับความช่วยเหลือในการค้นคว้ามากที่สุด
- ข. หนังสือทั้งหมดของมหาวิทยาลัย ควรอยู่ในความดูแลและอำนาจของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยแต่ผู้เดียว
- ค. หนังสือจำนวนน้อยซึ่งคณะต่าง ๆ จำเป็นต้องใช้ในการสอนและการค้นคว้าประจำวัน และอาจต้องมีการเปลี่ยนแปลงทุกครั้งที่มีการศึกษาค้นคว้าด้านใดด้านหนึ่ง ให้นำไปไว้ยังคณะต่าง ๆ ได้ หนังสือซึ่งมีเพียงฉบับเดียวควรจะต้องเก็บไว้ที่ห้องสมุดกลางเพื่อนักดีทุก ๆ คณะจะได้มีโอกาสใช้ได้

๕. ความสะดวกในการใช้หนังสือ

เราจะรู้หนังสือดีหรือไม่ดี ตรงกับความต้องการของเราหรือไม่ก็ต่อเมื่อ เราได้มีโอกาสเปิดดูหนังสือนั้น ๆ การปิดดูหนังสือได้ก็ง่าย ไม่ยอมให้ผู้ใช้เลือกหาหนังสือเองได้ จึงเป็นทางหนึ่งที่ทำให้คนไม่ยักอ่านหนังสือ และด้วยเหตุนี้เราที่ขาดโอกาสที่จะศึกษาด้วยตนเองไปจนตลอดชีวิต การให้ผู้ใช้ยืมหนังสือเองนั้น อาจทำให้หนังสือหายไปบ้าง แต่เราต้องคำนึงถึงผลที่จะได้จากการใช้หนังสือมากกว่า ที่ประชุมจึงขอเสนอว่า

- ก. ห้องสมุดควรเปิดโอกาสให้ผู้อ่านเข้าถึงหนังสือ และเลือกหาหนังสือเองได้ เพราะการกระทำเช่นนี้จะช่วยให้เขารู้จักเลือกหนังสือ และรักการอ่านมากขึ้น หนังสือที่ควรหามาเก็บแต่หนังสืออ้างอิง หนังสือหายาก และหนังสือที่ขาดตลาดแล้วเท่านั้น
- ข. การสร้างอาคารห้องสมุดใหม่ ควรได้คำนึงถึงวิธีการเหมาะสมในการเปิด

โอกาสให้ผู้ใดหยิบหนังสือตัวเองด้วย

ค. ควรจะรับขอเท็จจริงว่าหนังสือในห้องสมุดจะต้องมีการค้นหาย่างไร ไม่ควรให้บรรณารักษ์ต้องจัดหาคนเดียว

๖. ห้องสมุดวิทยาลัย

ห้องสมุดวิทยาลัยมีลักษณะสำคัญในการศึกษาของมหาวิทยาลัยอยู่มาก ที่ประชุม
จึงเห็นวาทะควรจะได้นำมาพิจารณาของห้องสมุดวิทยาลัยด้วย จึงขอเสนอว่า

“ควรขอของคณะกรรมการของมหาวิทยาลัย ผู้ตรวจกิจการของวิทยาลัยต่างๆ
ให้ดูแลกิจการห้องสมุดของวิทยาลัย และนำเรื่องเสนอต่อผู้บังคับบัญชาใน
มหาวิทยาลัยด้วยทั้งนี้เพื่อให้แน่ใจว่าฐานะ เงินเดือน และสวัสดิการของ
เจ้าหน้าที่ห้องสมุดวิทยาลัยได้อยู่ในระดับมาตรฐานจริงๆ”



UNITED NATIONS EDUCATIONAL,
SCIENTIFIC AND CULTURAL ORGANIZATION

REGIONAL SEMINAR ON LIBRARY DEVELOPMENT IN SOUTH ASIA

Delhi (India), 3-14 October 1960

**LIST OF MEMBERS OF THE SEMINAR
SEMINAR DIRECTOR AND LEADER OF GROUP I**

Mr. A.G.W. DUNNINGHAM, Unesco Libraries Expert in Indonesia.

HONORARY ASSOCIATE DIRECTOR

Mr. B.S. KESAVAN, Director Indian National Library,
Belvedere, Calcutta, India.

LEADER OF GROUP II

Mr. Mohammed Siddiq KHAN, Librarian, Dacca University,
Dacca, East Pakistan.

LIAISON WITH THE GOVERNMENT OF INDIA

Mr. S.S. SAITH, Director, Library Institute,
University of Delhi, Delhi-6, India.

HOST LIBRARIAN

Mr. S. DAS GUPTA, Librarian, Delhi University, Delhi-6, India.

PARTICIPANTS

AFGHANISTAN

Mr. Gul Ahmad FARID, Librarian, Kabul Public Library,
Kabul.

Mr. Noor Mohammad RAHIMI, Librarian,
Science Faculty Library, University of Kabul, Kabul.

BURMA

Miss TIN AYE KYI, Librarian,
Burma Translation Society, Rangoon.

Mr. TUN AUNG, Librarian,
University of Mandalay, Mandalay.

CEYLON

Mr. Cecil BLOK, Librarian,
University of Ceylon, Paradeniya.

INDIA

Mr. B.S. KESAVAN, Librarian,
National Library, Belvedera, Calcutta.

Mr. M.M.L. TANDON, Director,
Delhi Public Library, Queens Road, Delhi-6.

Mr. Prabhu Narayan GOUR, Chief Librarian,
Sinha Library, (Bihar State Central Library),
Patna, Bihar. Vice-President, Indian Library Association.

Mr. S. SOHAN SINGH, Assistant Educational
Adviser, Ministry of Education, New Delhi.

Mr. S.S. SAITH, Director, Library Institute,
University of Delhi-6

Mr. S. DAS GUPTA, Librarian, Delhi University, Delhi-6

Mr. Rashid-ud-Din AHMED, Librarian,
Aligarh University, Aligarh.

Dr. C.P. SHUKLA, Librarian:

Baroda University, Baroda.

Mr. V.S. MUTHIA, Librarian,

Madras University, Madras.

IRAN

Mrs. F. OMID, Librarian,

National Library, Tehran.

Miss Forough MINOU, Librarian,

Section of Information Centre for Research and
Education, Ministry of Education, Tehran.

Miss Floria MONSOUR, Head Librarian,

National Iranian Oil Company, Gen. Zahedi Ave., Tehran.

NEPAL

Mr. Purna Prasad AMATYA, Head Librarian.

College of Education, Chet Bhazan, Kathmandu.

Mr. Ram Man JOSHI, Librarian,

Central Secretariat Library, Singha Durbar, Kathmandu.

PAKISTAN

Mr. M.N. SAFA, Director,

Directorate of Archives & Libraries,

Government of Pakistan, Karachi, West Pakistan,

Mr. Sayed Vilayet USPAIN, Assistant Director,

Directorate of Archives & Libraries,

Government of Pakistan, Vice-President

Pakistan Library Association, Karachi, West Pakistan.

Mr. Abdur Rahim KHAN, Librarian,

Panjab University, Lahore, West Pakistan.

Mr. Ahmad HUSSAIN, Librarian, Central Public Library,
Rahabagh, Dacca 2, East Pakistan.

Mr. Md: ABDUR RAZZAQUE, Librarian,
Rajshahi University, Rajshahi, East Pakistan.

THAILAND

Mrs. Maenmas CHAVAJIT, Head, Library & Museum Section
Division of Educational Aids, Department of Educational
Techniques, Ministry of Education, Bangkok.

Miss Suthilak AMBILANWONG, Librarian,
Central Library, Chulalongkorn University, Bangkok.
Mr. Sook WONGSASON, Vice-President,
Thai Library Association, Librarian USIS, Bangkok.

OBSERVERS

Organizations:

BRITISH COUNCIL Mr. J. SMEATON, Librarian, British Council,
Old Mill Road, New Delhi-1, India,

FORD FOUNDATION Dr. Everett WOODMAN, Assistant Representative,
The Ford Foundation, 32 Ferozshah Road,
New Delhi-1, India.

INDIA WHEAT LOAN

OFFICE

Miss Beatrice HOLT, Cultural Affairs Officer
and Library consultant, 24, Curzon Road,
New Delhi-1, India.

**INTERNATIONAL
ASSOCIATION OF
UNIVERSITIES**

Mr. S. DAS GUPTA, Librarian, University of
Delhi, Delhi-6, India.

**INTERNATIONAL
FEDERATION FOR
DOCUMENTATION (FID)**

Mr. S. PARTHASARATHY, Head, Indian National
Scientific Documentation Centre (INSDOC).
c/o National Physical Laboratory, Hillside
Road, New Delhi 12, India.

**ROCKEFELLER
FOUNDATION**

Dr. Dorothy PARKER, Assistant Director,
The Rockefeller Foundation, 111 West 50th
Street, New York 20, N.Y., U.S.A.

**UNESCO REGIONAL
CENTRE FOR READING
MATERIALS IN SOUTH ASIA**

Mr. Michael FODOR, Documentation and
Information Specialist, Unesco Regional
Centre for Reading Materials in South
Asia, 26A, P.E.C.H. Society, Karachi 29, Pakistan.

แผนการของสมุด

UNESCO SOUTH ASIA SCIENCE CO-OPERATION OFFICE

Dr. R. H. FRITSCH, Acting Director, Unesco
South Asia Science Co-operation Office,
21 Curzon Road, New Delhi, India.

UNITED STATES INFORMATION SERVICE

Miss S. DILLEY, Director of Libraries, U.S.I.S.
Bahawalpur House, Likandra Road, New Delhi-1
Mrs. K. KAPOOR, Librarian, U.S.I.S. Bahawalpur
House, Sikandra Road, New Delhi-1, India.

UNIVERSITY OF WYOMING

TEAM

Miss Neva WHITE, Library Adviser, Kabul
University, Kabul, Afghanistan.

WORLD CONFEDERATION OF ORGANIZATIONS OF THE TEACHING PROFESSIONS

Mr. S. NATARAJAN, Vice-President, World
Confederation of Organizations of the
Teaching Professions, 16-A/10, Western
Extension Area, New Delhi-1, India.

Countries:

URMA

Dr. J.E. DALLY, Visiting Librarian, University
of Mandalay, Mandalay.

PAKISTAN

Mr. Anis KHURSHID, Assistant Librarian,
University of Karachi, Karachi. Assistant
Secretary, Pakistan Library Association

THAILAND

Mr. Boonchit CHOQCONGDEJ, Supervisor
Library Service, Department of Teacher
Training, Ministry of Education, Bangkok.

VISITORS

Mr. Mohemmed ARIFUDDIN, Librarian,

Sind Muslim College, Karachi I, Pakistan.

Joint Secretary Society for The Promotion
and Improvement of Libraries, Karachi, Pakistan.

Mr. N.C. CHAKRAVARTY, Librarian, Finance Library
Ministry of Finance, Government of India, New Delhi,

India. Vice-President, Government of India Libraries
Association

Mr. A.M. Abbul HUQ, Librarian, Institute of Public
and Business Administration, Havelock Road,

Karachi, Pakistan. Executive Councillor, Pakistan
Library Association.

Mr. P.N. KAULA, Librarian, Banarr's Hindu University,
Banaras, India, General Secretary, Delhi Library Association

Mr. L.J. KIPP, Consultant, India Wheat Loan Office,
24 Curzon Road, New Delhi I, India.

Mrs. R.C. KIPP, American specialist, India Wheat
Loan Office, 24 Curzon Road, New Delhi 1, India.

Mr. Nand Lal KOCHHAR, Librarian, UNESCO-South Asia
Science Co-operation Office, 21 Curzon Road, New Delhi-1,
India.

UNESCO SECRETARIAT

Mr. P. REITMAN, Chief Libraries Development Section.

Miss M. SUMMER, Programme Specialist, Libraries
Development Section.

Ma. Hamid Ali KHAN, In-charge Reading Materials
Project, Department of Education.

EXHIBITS

Mr. M.M. L. TANDON, Director, Delhi Public Library,
Queens Road, Delhi-6, India

Mr. O. P. TRIKHA, Head, Lending and Reference, Delhi
Public Library, Queens Road, Delhi-6, India.

INFORMATION AND LIAISON OFFICE

Mr. A.P. SRIVASTAVA, Lecturer, Institute of
Library Science, Delhi, India.

Mr. P.B. MANGLA, Lecturer, Institute of Library
Science, Delhi, India.

Miss Rita MUBAYI) Students, Institute of Library

Miss Urmila BHATIA,) Science, Delhi, India.

Miss Indra RAMADHYANI,)

SEMINAR LIBRARIAN

Mr. N. DATTA, Librarian, Institute of
Library Science, Delhi, India.

SEMINAR OFFICE

Mr. K. MAHALINGAM, Secretary-typist.

Mr. S.N. GUPTA.

Mr. A.S. KAWAR.



ใคร ! อะไร ! ที่ไหน !



ขอต้อนรับ

ผู้มาเพิ่มความแข็งแรง และ
หนาแน่นให้แก่การห้องสมุดอีก ๔ ท่านคือ

คุณจารุวรรณ ซาลิโต อ.บ. พ.ม. และ
M.A. in L.S. จากมหาวิทยาลัย มิชิแกน
คุณวนิดา สุรวดี อ.บ. M.A. in L.S. จาก
มหาวิทยาลัย อินเดียน่า คุณวิลาวัณย์
วีรานูวัตติ อ.บ. M.S. in L.S. จากมหาวิทยา
ลัย โคโลัมเบีย * คุณสมวงศ์ ตามไท B.A.
(Oberlin College Ohio) และ M.S. in L.S.
จากมหาวิทยาลัยโคโลัมเบีย



คุณจารุวรรณ และ คุณวนิดา ถัด
มารับราชการในแผนกวิชาบรรณารักษ
ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดังก
เดิม คุณวิลาวัณย์ ประจำอยู่ที่ภา
กิจ บอกว่า ไม่ได้ทำงานห้องสมุด เป็น
นำเสียตายอย่างยิง เพราะเธอมีท่าจะเป็น

บรรณารักษที่ดีที่สุดในห้องสมุดวงศ์
ไปเรียนวิชาทางห้องสมุดประชาชนแผนกเด็ก
มาโดยเฉพาะ ขณะนี้ประจำอยู่ที่ห้องสมุด
คุรุคัมมาคาร กรมสามัญศึกษา หวังว่าคง
เป็นการชั่วคราว มิฉะนั้นก็คงจะเหมือนเธอ
ช่างทองไปเย็บเครื่องหนัง นำเสียตายอย่างยิง

ขออวยพร

ผู้ที่เดินทางไปต่างประเทศ และที่กำลัง
จะไป คือ

คุณอุทัย ทุดัยโพธิ์ หัวหน้าแผนกห้อง
สมุด คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล
ได้รับทุนของ ไซน่า เมดิคัลบอร์ด เดินทาง
ไปดูงานห้องสมุดแพทย์ ในปารีส และ
สหรัฐอเมริกา ออกเดินทางตั้งแต่วันที่ ๕
พฤศจิกายน การอบรมบรรณารักษห้อง
สมุดเฉพาะในปีนี้มีแต่ให้บริการตอบค
ถามของคุณอุทัย ไว้สำหรับแจกผู้เข้าอบรม
เท่านั้น

หนังสืออ่านสำหรับเด็ก

ตามที่สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ได้จัดพิมพ์หนังสืออ่านภาษาไทย ที่ดีสำหรับเด็กชั้น จำหน่ายเป็น ครั้งแรกในงานวันเด็ก ประจำ พ.ศ. ๒๕๐๒ นั้น ปรากฏว่าหนังสือ ได้จำหน่ายหมดในเวลารวดเร็วเกินคาด แสดงให้เห็นว่าเยาวชนของเราต้องการหนังสือที่ นองน้อมอยู่มาก ในสัปดาห์นี้ สมาคมจึงได้จัดพิมพ์

หนังสือสำหรับเด็กอีกชุด หนังสือเพื่อจำหน่าย ในวันเด็ก พ.ศ. ๒๕๐๓ การจัดพิมพ์หนังสือ สมาคมจัดพิมพ์จะต้องเป็นหนังสือดี มีคุณค่าให้ทั้งความรู้และความเพลิดเพลิน ใช้เป็น หนังสืออ่านประกอบได้เป็นอย่างดีประการ หนึ่งและจำหน่ายในราคาเยาอี ประการหนึ่ง

รายชื่อหนังสือที่สมาคมจัดพิมพ์เพื่อจำหน่าย ในงานวันเด็ก ๒๕๐๓

๑. เทียวประเทศตะวันออก ฉบับแก้ไขใหม่ พระนิพนธ์หม่อมเจ้าหญิงสัณห์พัชรเสนา
โสณกุล (สำหรับชั้นมัธยมศึกษา)

บรรยายแบบ จดหมายเหตุ ประจำวันที่ได้เสด็จ ประพาสสมณายู ชื่องง มะนิลา เชียงไฮ้ เทียนสิน บักกิ่ง มุกเดน เกาหลี ญี่ปุ่น และอินโดจีนฝรั่งเศส เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๖ เป็นหนังสือ ท่องเที่ยวที่ใช้สำนวนภาษาดี อ่านเข้าใจง่าย นักเรียนควรซื้อดูเป็นแบบอย่างได้ มีภาพประกอบ ผู้อ่านจะได้ รับความรู้ทางประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ โบราณคดี ขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา ศิลปกรรม ความ บันเทิง ฯลฯ ห้องสมุดควรมีไว้ ผู้ปกครองควรหาให้เด็กอ่าน เพื่อจะได้ค้นคว้าสำนวนภาษาดี และจะช่วย ความรู้ทางประวัติศาสตร์ โดย เฉพาะประวัติศาสตร์ของประเทศแถบเอเชียตะวันออกอันเป็นเพื่อนบ้านของ เรา แม้จะทรงนิพนธ์ไว้นานแล้ว แต่เรื่องก็ยังทันสมัย ชวนอ่านอยู่เสมอ (ปกแข็งราคาเล่มละ ๑๐ บาท ปก อ่อน ๘ บาท)

๒. สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช พระยาปริยัติธรรมธาดา (แพ ตาละด็กษ์มณี) ผู้แต่ง (สำหรับ ชั้นมัธยมศึกษา)

ชีวประวัติบุรุษเรืองนามของชาติไทย เขียนเป็นคำกลอนสุภาพ กล่าวถึงชีวิตของเจ้าตากสินมหาราช และชาคจนถึงขนาดมอบเก็บเปลือกแดงโมกข์ในน้ำเพราะความหิว อาศัยความบากบั่น พยายามหมั่นศึกษาเล่าเรียนจนได้เป็นพระราชาคณะ ประวัติชีวิตของท่านควรจะให้ผู้อ่านถือเป็นแบบ อย่างได้ คำกลอนไพเราะ เหมาะสำหรับอ่านประกอบวิชาภาษาไทยและสังคมศึกษา (ราคาเล่มละ ๑.๕๐ บาท)

๓. สามสามเถรน้อย เสนาะจิตร สุวรรณไพศิตรี ผู้แต่ง (สำหรับชั้นประถม ๔ และ ชั้นมัธยมศึกษา)

การใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ระหว่างมีเวลาว่างโดยการบำเพ็ญ (เรื่องนี้ผู้เขียน เขียน จากเรื่องจริง) ได้กล่าวถึงแผนการเตรียมงานอย่างรอบคอบ นับตั้งแต่ความดี ที่จะบำเพ็ญ การเตรียม การบวช ระหว่างบวช วันสึก ตลอดจนการวัดผลว่าบวชแล้วจะได้อะไรบ้าง เด็กจะเข้าใจเหตุผลเกี่ยวกับขนบ

ประเพณีต่าง ๆ ว่าเหตุไรจึงต้องทำเช่นนั้น เช่นการโกนผม การไม่สวมรองเท้า ฯลฯ จากหนังสือเล่มนี้ เด็กจะเข้าใจหลักพระพุทธศาสนาอย่างง่าย ๆ การกราบพระ การแสดงสัมมาคารวะ และกาพดกับพระราชาคณะชั้นสูง ฯลฯ ผู้เขียนเขียนให้อ่านได้เพลินไม่น่าเบื่อ ผู้ปกครองควรจัดหาให้เด็กอ่าน เพื่อจะเป็นทางนำเขาเข้าไปสู่ทางที่ดีงาม (ราคาเล่มละ ๓.๐๐ บาท)

๔. โสนน้อยเรือนงาม แม่นมาลี ขวลิศ ผู้แต่ง (สำหรับเด็กชั้นประถมและมัธยมต้น)

จากเป็นเด็กซึ่งเกิดและเติบโตในเรือ ได้รู้จักตามลำบากของการอยู่ในที่เช่นนั้นประกอบทั้งพ่อของเขาคงต้องเปลี่ยนที่จอดเรือเสมอ ๆ เขาจึงอยากมีบ้านอยู่เหลือเกิน ความอยากได้บ้านนี้เองทำให้เด็กหญิงทำสิ่งที่ไม่ควรทำ แต่แล้วในที่สุด เขาก็มาคิดได้ว่า สิ่งที่ทำให้ตนเป็นสุข และมีความอ่อนใจนั้นคือความรักของพ่อและแม่ เรื่องนี้แสดงให้เห็นชีวิตของเด็กที่ไม่ใช่บ้านอยู่ ขามให้เกิดความเข้าใจและความเห็นใจในเด็กซึ่งมีวิถีเช่นนั้นนี้ ครูอาจใช้อ่านประกอบวิชาสังคมศึกษาในชั้นประถมปีที่ ๔ หรือชั้นมัธยมต้นก็ได้ (ราคาเล่มละ ๑.๕๐ บาท)

๕. ถ้าเดินเรื่อยไปย่อมถึงปลายทาง เจือ สดะเวทิน ผู้แต่ง (สำหรับชั้นประถมและมัธยมต้น)

นิยายพื้นเมืองของพม่า กล่าวถึงคนเกียจคร้าน แต่โดยเหตุที่ซัดจำสภานิตของอารยธรรมไว้แล้ว ปฏิบัติตาม จึงทำให้สามารถเอาตัวรอดได้ ไขว่ขวายอย่างขยัน เพื่อให้เกิดความเข้าใจนอกจากจะอ่านสนุกเพลิดเพลิน ยังจะได้คติเรื่องการทำงานผู้ใหญ่ (ราคาเล่มละ ๑.๕๐ บาท)

๖. คาโลลามะ ปราณี พุกภักดี ผู้แต่ง (สำหรับชั้นประถมและมัธยมต้น)

กล่าวถึงประวัติของเด็กคนหนึ่งที่ได้เป็นคาโลลามะ การเป็นคาโลลามะจะต้องผ่านการคัดเลือกอย่างเข้มงวด เรื่องนี้เคยแสดงทางสถานีวิทยุศึกษาแล้ว ใช้ภาษาง่าย ๆ เด็กจะได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องคาโลลามะ (ราคาเล่มละ ๑.๕๐ บาท)

๗. สัมทอง ปราณี พุกภักดี ผู้แต่ง (สำหรับชั้นประถมมัธยมต้น)

นิทานสเปซูกอวี่ซึ่งชาวพม่าคนหนึ่งได้บันทึกในคำความลำบากไปหาหญิงงามที่ตนจะขอแต่งงานด้วย ได้ประสบอุปสรรคต่าง ๆ ระหว่างทาง แต่ในที่สุดก็ประสบความสำเร็จสมความมุ่งหมาย ผู้อ่านจะได้คล้อยในเรื่องความเพียรมานะอดทนและความรอบคอบ เรื่องนี้เคยแสดงทางสถานีวิทยุศึกษาแล้ว (ราคาเล่มละ ๑.๕๐ บาท)

๘. แม่ - ลูก "แม่อุ้ม" ผู้แต่ง (สำหรับชั้นประถมศึกษา)

เขียนเป็นคำประพันธ์ง่าย ๆ จากชีวิตจริงของแม่ที่ต้องออกไปทำงานปล่อยให้ลูกชาย ๒ คน อยู่บ้าน เล่นกันตามลำพัง ผู้อ่านจะได้คติจากคำสอนของแม่ และเพลิดเพลินกับการเล่น และความนึกคิดของเด็ก ๆ (ราคาเล่มละ ๑.๕๐ บาท)

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงจะได้รับเอื้อเฟื้อจากท่านทั้งหลายในทางที่จะให้ความร่วมมืออุปการะเช่นเคย และขอขอบคุณมา ณ ที่นี้ด้วยท่านที่สนใจจะติดต่อสั่งซื้อได้ที่

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย หน่วยงานการพัฒนาวชิรวิทยาลัย ถนนพญาไท โรงเรียนที่ได้รับไม่จำหน้ายกับนักเรียน สมาคมจะคิดส่วนลดให้ร้อยละ ๒๐ ของราคาคำข.

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

แผนการจัดหมู่หนังสือแบบทศนิยมฉบับย่อ และครรชนัลมพนธ์

โดย แม้นมาส ขวลิศ อ.บ.; M.A. in Library Science.

สุทธิลักษณ์ อำพันวงศ์ อ.บ. M.S. in Library Science

หนังสือเล่มนี้เหมาะสำหรับการจัดหนังสือในห้องสมุดที่มีอยู่มากมายง่าย ๆ ให้หาง่าย
สืบได้ถูกต้องรวดเร็ว ไม่เสียเวลาค้นหาวานา เขียนขึ้นตามหลักวิชาบรรณารักษศาสตร์
ที่อ่านง่าย ใช้เป็นคู่มือสำหรับจัดหนังสือได้ดี ราคาจำหน่ายปกอ่อนเล่มละ ๑๐ บาท

ห้องสมุดโรงเรียน

โดย แม้นมาส ขวลิศ อ.บ. M.A. in Library Science,

หนังสือเล่มนี้โรงเรียนทุกแห่งควรมีไว้ เพื่อใช้จัดสร้างห้องสมุดในโรงเรียนและแนะนำ
นักเรียนให้รู้จักการจัดห้องสมุดขึ้น คำแนะนำทำไว้อย่างละเอียดและง่าย อาจนำไปใช้ในการ
จัดห้องสมุดประเภทอื่นก็ได้ด้วย ในตอนท้ายยังมีศัพท์บัญญัติใช้ในวิชาบรรณารักษศาสตร์
ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เล่มกระต๊วดี มีทั้งปกอ่อนและปกแข็ง ปกแข็งราคา
๖ บาท ปกอ่อนราคา ๑๕ บาท

หลักเกณฑ์การทำบัตรรายการ สำหรับหนังสือภาษาไทย

(CATALOGING RULES FOR THAI BOOKS)

โดย สุทธิลักษณ์ อำพันวงศ์ อ.บ.; M.S. in Library Science.

เป็นหนังสือออกเล่มหนึ่งซึ่งบรรณารักษ์และพนักงานห้องสมุดทุกแห่งควรมีไว้ เพื่อ
ประโยชน์ในการทำบัตรรายการหนังสือภาษาไทย มีทั้งชนิดปกแข็งและปกอ่อน

ปกแข็งราคา ๑๕ บาท ปกอ่อนราคา ๑๐ บาท

หนังสือออกใหม่ของสมาคมห้องสมุด

หนังสือซึ่งจะแก้ความยุ่งยากลำบากใจในการทำบัตรรายการ

หนังสือที่ใช้เป็นคู่มือสำหรับห้องสมุดทุกแห่งต้องมีไว้ คือ :-

คู่มือการทำบัตรรายการสำหรับหนังสือภาษาไทย

Cataloging Manual for Thai Books.

โดย

สุทธลักษณ์ อัมพวันต์ อ.บ. M.S. in Library Science.

อาจารย์แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์

และ

บรรณารักษ์หอสมุดกลาง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ราคาเล่มละ ๕๕ บาท

บรรณานุกรมมาตรฐาน สำหรับห้องสมุดวิทยาลัยครู

รวบรวมโดย

ม.ร.ว. จีรวัดน์ จักรพันธ์ วศบ. M.S. in Library Science.

ปกอ่อนราคาเล่มละ ๖ บาท

แนะนำการใช้ห้องสมุด

โดย

นางวิบูลเพ็ญ ชัยปานี อ.บ. ป.ม. M.A. in Library Science.

ม.ร.ว. จีรวัดน์ จักรพันธ์ วศบ. M.S. in Library Science.

ปกอ่อนราคาเล่มละ ๔ บาท